

A — Δραστηριότητα του Γενικού Δικαστηρίου κατά το έτος 2010

Από τον Πρόεδρο Marc Jaeger

Το έτος 2010 ήταν για το Γενικό Δικαστήριο έτος μερικής ανανεώσεως η οποία αφορούσε δεκατέσσερα από τα Μέλη του. Ενώ ανανεώθηκε η θητεία έντεκα εξ αυτών, αποχώρησαν, δυστυχώς, τρία από τα Μέλη του Γενικού Δικαστηρίου με σωρευμένη πείρα πλέον των 27 ετών στην υπηρεσία του δικαιοδοτικού οργάνου: οι κ.κ. A. W. H. Meij και M. Βηλαράς, δικαστές στο Γενικό Δικαστήριο από το 1998, και ο κ. V. M. Ciucă, δικαστής στο Γενικό Δικαστήριο από το 2007, οι οποίοι αντικαταστάθηκαν, αντιστοίχως, από τους κ.κ. M. Van der Woude, Δ. Γρατσία και A. Popescu. Μετά λύπης τους, επίσης, τα Μέλη επληροφορήθησαν την παραίτηση, στις 29 Ιουνίου 2010, του κ. T. Tchişev, δικαστή στο Γενικό Δικαστήριο από το 2007. Τον Ιανουάριο του 2011 κανένας υποψήφιος δεν είχε ακόμη προταθεί προς αντικατάστασή του.

Οι περιστάσεις αυτές επηρέασαν το πρόγραμμα της δικαιοδοτικής δραστηριότητας (δεδομένου ότι οκτώ τακτικοί σχηματισμοί του οργάνου περιελάμβαναν τουλάχιστον ένα Μέλος του οποίου η θητεία έληγε κατά το έτος 2010) και επέβαλαν έκτακτα μέτρα προκειμένου να αποτραπεί ο επηρεασμός της δικαιοδοτικής δραστηριότητάς του.

Εξάλλου, επρόκειτο για την πρώτη περίπτωση κατά την οποία η προβλεπόμενη από το άρθρο 255 ΣΛΕΕ επιτροπή —στην οποία με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας ανατέθηκε το έργο να αποφαίνεται επί της επάρκειας των υποψηφίων να ασκήσουν τα καθήκοντα του δικαστή— κλήθηκε να γνωμοδοτήσει πριν αποφασίσουν οι κυβερνήσεις των κρατών μελών. Καίτοι η διαδικασία αυτή, σκοπός της οποίας είναι η διασφάλιση τόσο της ανεξαρτησίας όσο και της καταλληλότητας των μελών του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου, δεν μπορεί παρά να χαιρετιστεί ως θετική εξέλιξη, εντούτοις καθυστέρησε τη διαδικασία της μερικής ανανεώσεως. Θα πρέπει, μελλοντικώς, όλοι οι εμπλεκόμενοι στη διαδικασία διορισμού να ενεργήσουν προς αποτροπή τέτοιων καθυστερήσεων και, κατά προέκταση, προς αποτροπή της σοβαρής παρακώλυσεως της εύρυθμης λειτουργίας του δικαιοδοτικού συστήματος. Τα αποτελέσματα της δραστηριότητας του Γενικού Δικαστηρίου κατά το έτος 2010 δεν μπορούν να αναλυθούν αν δεν ληφθούν υπόψη τα στοιχεία αυτά, τα ανεξάρτητα από τη βούληση και τις προσπάθειες του δικαιοδοτικού οργάνου να αντιμετωπίσει την εξέλιξη των αγομένων ενώπιόν των διαφορών, χαρακτηριστικό της οποίας είναι η άνευ προηγουμένου αύξηση, ποικιλομορφία και πολυπλοκότητα των υποθέσεων.

Από πλευράς στατιστικών δεδομένων, κατά το έτος 2010 παρατηρήθηκαν διάφορες τάσεις. Η πρώτη είναι η μεγάλη αύξηση του αριθμού των εισαχθεισών υποθέσεων οι οποίες από 568 (το έτος 2009) ανήλθαν σε 636 (κατά το έτος 2010), δηλαδή σε επίπεδο πρωτοφανές¹. Η δεύτερη τάση είναι η διατήρηση του αριθμού των περατωθεισών υποθέσεων σε επίπεδο αισθητά ανώτερο των 500 (527 περατωθείσες υποθέσεις), τούτο δε παρά τις δυσμενείς περιστάσεις που προαναφέρθηκαν. Εντούτοις, το αποτέλεσμα αυτό δεν υπήρξε αρκετό για τη συγκράτηση της αύξησεως των εκκρεμουσών υποθέσεων, οι οποίες, την 31η Δεκεμβρίου 2010, έφθασαν τον αριθμό των 1 300. Η τρίτη τάση αφορά τη διάρκεια της διαδικασίας, ουσιαστικό κριτήριο εκτιμήσεως της δικαιοδοτικής δραστηριότητας. Λόγω της σημασίας που αποδόθηκε στην ταχύτητα εκδικάσεως των υποθέσεων, η διάρκεια αυτή μειώθηκε σημαντικά, κατά 2,5 μήνες κατά μέσον όρο (από 27,2 μήνες το έτος 2009 σε 24,7 μήνες το έτος 2010). Η μείωση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία καθόσον αφορά υποθέσεις οι οποίες περατώθηκαν με την έκδοση αποφάσεως σε τομείς οι οποίοι, από της ιδρύσεως του δικαιοδοτικού οργάνου, συνιστούν τον πυρήνα των διαφορών που άγονται ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

¹ Χωρίς να υπάρχουν μεγάλες ομάδες ταυτόσημων ή όμοιων υποθέσεων.

(δηλαδή σε τομείς άλλους πλιν των αναιρέσεων και της βιομηχανικής ιδιοκτησίας), στους οποίους σημειώθηκε μείωση υπερβαίνουσα τους επτά μήνες όσον αφορά τη διάρκεια της διαδικασίας.

Η συνέχιση των μεταρρυθμίσεων και οι σημαντικές προσπάθειες που καταβάλλει το δικαιοδοτικό όργανο θα καταστήσουν δυνατή την περαιτέρω βελτίωση των αποτελεσμάτων αυτών. Πάντως, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να μη θιγεί η ποιότητα του ασκούμενου δικαστικού ελέγχου, η οποία διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα της παρεχόμενης δικαστικής προστασίας η οποία, με τη σειρά της, συνιστά το θεμέλιο μιας Ενώσεως δικαίου.

Στις σελίδες που ακολουθούν θα επιχειρηθεί να δοθεί μια συνοπτική εικόνα της ποικιλομορφίας και, ενίοτε, της περιπλοκότητας του πεδίου δραστηριοτήτων του Γενικού Δικαστηρίου, όσον αφορά τον έλεγχο της νομιμότητας (I), τις αγωγές αποζημιώσεως (II), τις αναιρέσεις (III) και τα ασφαλιστικά μέτρα (IV).

I. Έλεγχος νομιμότητας

Παραδεκτό των προσφυγών ακυρώσεως

1. Πράξεις δεκτικές προσφυγής ακυρώσεως

Συνιστούν πράξεις δυνάμενες να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 263 ΕΚ τα μέτρα που παράγουν υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας ουσιωδώς τη νομική του κατάσταση².

Στην απόφαση της 20ής Μαΐου 2010, T-258/06, *Γερμανία κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μια ανακοίνωση της Επιτροπής, η οποία δημοσιεύθηκε στο τεύχος C της Επίσημης Εφημερίδας, μπορεί να θεωρηθεί πράξη δεκτή προσφυγής.

Εν προκειμένω, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ζήτησε την ακύρωση ανακοινώσεως³ η οποία είχε ως σκοπό να καταστήσει γνωστή τη γενική προσέγγιση της Επιτροπής όσον αφορά την εφαρμογή του συνόλου των θεμελιωδών κανόνων που διέπουν τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων και πηγάζουν απευθείας από τις διατάξεις και τις αρχές της Συνθήκης, ιδίως δε της αρχής της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων και της αρχής της διαφάνειας, στις διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων μη υποκειμένων ή εν μέρει υποκειμένων στις οδηγίες «περί δημοσίων συμβάσεων»⁴.

Προκειμένου να διαπιστώσει αν η πράξη αυτή, η οποία, κατά την Επιτροπή, είχε απλώς και μόνον ερμηνευτικό χαρακτήρα, μπορεί να προσβληθεί, το Γενικό Δικαστήριο εκτίμησε ότι πρέπει να

² Απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1981, 60/81, *IBM κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1981, σ. 2639, σκέψη 9).

³ Ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το κοινοτικό δίκαιο που εφαρμόζεται στην ανάθεση συμβάσεων, οι οποίες δεν καλύπτονται ή καλύπτονται εν μέρει από τις οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις (ΕΕ C 179, σ. 2).

⁴ Οδηγία 2004/17/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών, και οδηγία 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ΕΕ L 134, σ. 114).

ελέγξει, βάσει του περιεχομένου της, αν η ανακοίνωση αποσκοπεί στην παραγωγή νέων εννόμων αποτελεσμάτων σε σχέση με εκείνα που απορρέουν από την εφαρμογή των θεμελιωδών αρχών της Συνθήκης. Συγκεκριμένα, εξέτασε αν, με την ανακοίνωση, επεξηγούνται απλώς οι διατάξεις περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, περί της ελευθερίας εγκαταστάσεως και περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών, οι αρχές της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων, της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας και οι κανόνες διαφάνειας και αμοιβαίας αναγνωρίσεως οι οποίοι εφαρμόζονται στις συμβάσεις που δεν υπόκεινται ή υπόκεινται εν μέρει στις οδηγίες περί δημοσίων συμβάσεων, ή αν θεσπίζονται ειδικότερες ή νέες υποχρεώσεις σε σχέση με τις εν λόγω διατάξεις, τις αρχές και τους κανόνες. Το γεγονός ότι η μορφή, η φύση και η διατύπωση της ανακοινώσεως δεν προσιδιάζουν σε πράξη προοριζόμενη να παράγει έννομα αποτελέσματα δεν αρκεί, αυτό καθαυτό, για να γίνει δεκτό ότι η ανακοίνωση δεν παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα. Ούτε το ζήτημα αν η πράξη αυτή δημοσιεύθηκε ή όχι ασκεί συναφώς επιρροή.

Αφού προέβη σε ενδελεχή εξέταση του περιεχομένου της ανακοινώσεως, το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εν λόγω ανακοίνωση δεν περιέχει νέους κανόνες συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων, οι οποίοι να βαίνουν πέραν των υποχρεώσεων που απορρέουν από την υφιστάμενη κοινοτική νομοθεσία και ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, δεν παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να επηρεάσουν τη νομική κατάσταση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

2. Διαχρονική εφαρμογή του άρθρου 263 ΣΛΕΕ

Το άρθρο 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ εξαρτά το παραδεκτό της προσφυγής που ασκεί ιδιώτης κατά πράξεως της οποίας δεν είναι αποδέκτης από τη διπλή προϋπόθεση ότι η προσβαλλόμενη πράξη πρέπει να αφορά τον προσφεύγοντα άμεσα και ατομικά. Κατά πάγια νομολογία, τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, πλην των αποδεκτών μιας αποφάσεως, δεν μπορούν να ισχυριστούν ότι η απόφαση αυτή τα αφορά ατομικά, παρά μόνον αν τα θίγει λόγω ορισμένων ξεχωριστών τους ιδιοτήτων ή μιας πραγματικής καταστάσεως που τα χαρακτηρίζει σε σχέση με κάθε άλλο πρόσωπο και, ως εκ τούτου, τα εξατομικεύει κατά τρόπον ανάλογο προς αυτόν του αποδέκτη⁵.

Με την έναρξη της ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, την 1η Δεκεμβρίου 2009, οι προϋποθέσεις του παραδεκτού της προσφυγής ακυρώσεως τροποποιήθηκαν. Έτσι, κατά το άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να ασκεί προσφυγή κατά των πράξεων που το αφορούν άμεσα και ατομικά, καθώς και κατά των κανονιστικών πράξεων που το αφορούν άμεσα χωρίς να περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα.

Πριν ακόμη ασχοληθεί με την ουσιαστική ερμηνεία των ως άνω διατάξεων, το Γενικό Δικαστήριο κλήθηκε, κατά το 2010, να επιλύσει το ζήτημα της διαχρονικής της εφαρμογής. Λαμβανομένης υπόψη της σημασίας του ζητήματος αυτού, επιλήφθηκε συναφώς το τμήμα μείζονος συνθέσεως του Γενικού Δικαστηρίου.

Οι δύο σχετικές υποθέσεις, *Norilsk Nickel Harjavalta* και *Umicore* κατά *Επιτροπής*, καθώς και *Etimine* και *Etiproducts* κατά *Επιτροπής* (διατάξεις της 7ης Σεπτεμβρίου 2010, T-532/08 και T-539/08, που δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή) είχαν ως αντικείμενο προσφυγή ακυρώσεως της οδηγίας

⁵ Απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1963, 25/62, *Plaumann* κατά *Επιτροπής* (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 937, συγκεκριμένα σ. 942).

2008/58/ΕΚ⁶ και του κανονισμού (ΕΚ) 790/2009⁷, που επέφεραν τροποποιήσεις στην ταξινόμηση ορισμένων ενώσεων του ανθρακικού νικελίου και ορισμένων βορικών αλάτων.

Οι προσφυγές ασκήθηκαν στις 5 Δεκεμβρίου 2008, η δε Επιτροπή προέβαλε ένσταση απαραδέκτου, ισχυριζόμενη ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις δεν αφορούν τις προσφεύγουσες ατομικά, κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ. Δεδομένου ότι η Συνθήκη της Λισσαβώνας είχε εν τω μεταξύ τεθεί σε ισχύ, οι προσφεύγουσες υποστήριξαν ότι, υπό το πρίσμα των νέων διατάξεων του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, η ως άνω προϋπόθεση του παραδεκτού δεν ίσχυε πλέον ως προς τις προσβαλλόμενες πράξεις. Τέθηκε, επομένως, το ζήτημα κατά πόσον το άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο ΣΛΕΕ έχει, *ratione temporis*, εφαρμογή στην υπό κρίση προσφυγή και, γενικώς, στο σύνολο των προσφυγών που εκκρεμούσαν κατά την έναρξη της ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας.

Διαπιστώνοντας ότι η Συνθήκη ΛΕΕ δεν προβλέπει καμία μεταβατική διάταξη συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε ότι, κατά πάγια νομολογία, αφενός, το ζήτημα του παραδεκτού της προσφυγής πρέπει, σύμφωνα με το αξίωμα *tempus regit actum*, να κριθεί βάσει των κανόνων που ισχύουν κατά την ημερομηνία ασκήσεώς της και, αφετέρου, οι προϋποθέσεις του παραδεκτού της προσφυγής εκτιμώνται κατά τον ίδιο χρόνο, δηλαδή κατά τον χρόνο κατάθεσης του δικογράφου της προσφυγής, το οποίο μπορεί να συμπληρωθεί μόνον εντός της προθεσμίας ασκήσεώς της. Η αντίθετη λύση θα μπορούσε να δημιουργήσει κίνδυνο αυθαιρεσίας κατά την απονομή της δικαιοσύνης, εφόσον το παραδεκτό της προσφυγής θα εξηρτάτο από την ημερομηνία, καθ' όλα τυχαία, της εκδόσεως της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, με την οποία θα περατωνόταν η δίκη.

Η εκτίμηση αυτή δεν αναιρείται από το επιχείρημα ότι το άρθρο 263 ΣΛΕΕ περιλαμβάνεται στους δικονομικούς κανόνες για τους οποίους η νομολογία έχει αναγνωρίσει ότι, σε αντίθεση με τους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου, θεωρούνται γενικώς ότι εφαρμόζονται σε όλες τις διαφορές που εκκρεμούν κατά την ημερομηνία έναρξεως της ισχύος τους. Πράγματι, ακόμη και αν θεωρηθεί ότι τα θέματα δικαιοδοτικής αρμοδιότητας εμπίπτουν στον τομέα των δικονομικών κανόνων, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, για τον καθορισμό των εφαρμοστέων διατάξεων βάσει των οποίων πρέπει να εξεταστεί το παραδεκτό προσφυγής ακυρώσεως κατά πράξης της Ένωσης, είναι αναγκαίο να εφαρμοστεί το αξίωμα *tempus regit actum*.

3. Έννομο συμφέρον

Κατά το παρελθόν έτος δόθηκαν στο Γενικό Δικαστήριο ορισμένες αφορμές να αποσαφηνίσει διάφορες πτυχές της έννοιας του εννόμου συμφέροντος, το οποίο συνιστά προϋπόθεση του παραδεκτού των προσφυγών ακυρώσεως.

Πρώτον, η προσφυγή που ασκείται από φυσικό ή νομικό πρόσωπο είναι παραδεκτή μόνον εφόσον ο προσφεύγων έχει έννομο συμφέρον από την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξεως. Ένα τέτοιο συμφέρον προϋποθέτει ότι η ακύρωση της πράξεως είναι ικανή, αυτή καθαυτή, να παραγάγει έννομες συνέπειες ή, κατ' άλλη διατύπωση, ότι η προσφυγή είναι ικανή, ως εκ του αποτελέσματός

⁶ Οδηγία 2008/58/ΕΚ της Επιτροπής, της 21ης Αυγούστου 2008, για τροποποίηση, με σκοπό την προσαρμογή της στην τεχνική πρόοδο, για 30ή φορά, της οδηγίας 67/548/ΕΟΚ του Συμβουλίου, περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση των επικινδύνων ουσιών (ΕΕ L 246, σ. 1).

⁷ Κανονισμός (ΕΚ) 790/2009 της Επιτροπής, της 10ης Αυγούστου 2009, περί τροποποίησης, με σκοπό την προσαρμογή του στην τεχνική και επιστημονική πρόοδο, του κανονισμού (ΕΚ) 1272/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων (ΕΕ L 235, σ. 1).

της, να ωφελήσει τον διάδικο που την άσκησε⁸. Το έννομο συμφέρον πρέπει να διατηρείται μέχρι την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως, ειδάλλως παρέλκει η έκδοση αποφάσεως, οπότε καταργείται η δίκη⁹.

Με την απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2010, T-355/04 και T-446/04, *Co-Frutta κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2010, σ. II-1)¹⁰, το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να εκτιμάται το έννομο συμφέρον, όταν, κατόπιν αιτήσεως προσβάσεως σε έγγραφα της Επιτροπής, ο ιδιώτης ασκεί διαδοχικώς δύο προσφυγές, μία με αίτημα την ακύρωση της σιωπηρής αποφάσεως της Επιτροπής περί απορρίψεως της ως άνω αιτήσεως και μίαν άλλη με αίτημα την ακύρωση της ρητής αποφάσεως που εξέδωσε η Επιτροπή μετά την πρώτη απόφαση.

Εν προκειμένω, η ιταλικού δικαίου εταιρία Co-Frutta, η οποία ασχολείται με την ωρίμαση μπανανών, είχε υποβάλει στη Γενική Διεύθυνση (ΓΔ) «Γεωργία» της Επιτροπής αίτηση προσβάσεως σε έγγραφα της Επιτροπής σχετικά με εισαγωγείς μπανανών καταχωρισμένους στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Κατόπιν της αρνητικής απαντήσεως του Γενικού Διευθυντή της ΓΔ «Γεωργία», η προσφεύγουσα υπέβαλε επιβεβαιωτική αίτηση στον Γενικό Γραμματέα της Επιτροπής, στην οποία έλαβε σιωπηρή απορριπτική απάντηση με το πέρας της προθεσμίας 15 ημερών που προβλέπει ο κανονισμός (ΕΚ) 1049/2001¹¹. Η προσφεύγουσα προσέβαλε τη νομιμότητα αμφότερων των αποφάσεων ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου (αντικείμενο της υποθέσεως T-355/04).

Δύο μήνες αργότερα, ο Γενικός Γραμματέας της Επιτροπής εξέδωσε ρητή απόφαση με την οποία επιβεβαίωσε, κατ' ουσίαν, τη σιωπηρή του απόφαση, επιτρέποντας ωστόσο την πρόσβαση σε ορισμένα μόνον από τα έγγραφα που είχαν ζητηθεί. Η προσφεύγουσα άσκησε νέα προσφυγή κατά της εν λόγω αποφάσεως (αντικείμενο της υποθέσεως T-446/04).

Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο εκτίμησε ότι, δεδομένης της εκδόσεως της μεταγενέστερης ρητής αποφάσεως, της οποίας ζήτησε επίσης την ακύρωση, η προσφεύγουσα δεν έχει πλέον έννομο συμφέρον να προσβάλει τη σιωπηρή απόφαση και ότι παρέλκει η έκδοση αποφάσεως επί της προσφυγής στην υπόθεση T-355/04. Πράγματι, εκδίδοντας τη ρητή απόφαση, η Επιτροπή προέβη, εκ των πραγμάτων, στην ανάκληση της προηγούμενης σιωπηρής αποφάσεως. Το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, εξάλλου, ότι η ενδεχόμενη ακύρωση της σιωπηρής αποφάσεως λόγω τυπικής πλημμελείας δεν θα μπορούσε παρά να συνεπάγεται την έκδοση αποφάσεως όμοιας ως προς την ουσία με τη ρητή απόφαση. Επιπλέον, ούτε ο σκοπός αποτροπής στο μέλλον του ενδεχομένου επαναλήψεως της προβαλλόμενης πλημμελείας ούτε ο σκοπός της διευκολύνσεως της ασκήσεως ενδεχόμενης αγωγής αποζημιώσεως μπορούν να δικαιολογήσουν την εξέταση της προσφυγής κατά της σιωπηρής αποφάσεως, δεδομένου ότι οι ως άνω σκοποί μπορούν να επιτευχθούν μέσω της εξετάσεως της προσφυγής κατά της ρητής αποφάσεως, η οποία είναι και η μόνη προσφυγή που κρίθηκε παραδεκτή.

⁸ Βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 28ης Σεπτεμβρίου 2004, T-310/00, *MCI κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2004, σ. II-3253, σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

⁹ Απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 2007, C-362/05 P, *Wunenburger κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2007, σ. I-4333, σκέψη 42).

¹⁰ Βλ. επίσης απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2010, T 494/08 έως T-500/08 και T-509/08, *Ryanair κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή).

¹¹ Κανονισμός (ΕΚ) 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ L 145, σ. 43).

Δεύτερον, στην απόφαση της 11ης Μαΐου 2010, T-121/08, *PC-Ware Information Technologies κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε τη νομολογία κατά την οποία, ναί μεν το βασικό κριτήριο εκτιμήσεως του εννόμου συμφέροντος είναι η άμεση ωφέλεια που συνεπάγεται για τον προσφεύγοντα η τυχόν ακύρωση της επίμαχης πράξεως, πλην όμως η προσφυγή του είναι επίσης παραδεκτή όταν η ακύρωση η οποία ζητείται μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να αποτρέψει το ενδεχόμενο επαναλήψεως στο μέλλον της προβαλλόμενης παρανομίας¹². Έτσι, έκρινε παραδεκτή την προσφυγή που άσκησε υποψήφιος ο οποίος αποκλείστηκε από τη διαδικασία συνάψεως δημόσιας συμβάσεως κατά της αποφάσεως περί απορρίψεως της υποψηφιότητάς του, μολοντί η σύμβαση είχε ήδη εκτελεστεί μερικώς. Το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι όσον αφορά συμφωνία-πλαίσιο, όπως η επίμαχη στην εν λόγω υπόθεση, περί δημιουργίας αποκλειστικού σημείου πώλησεως για την αγορά λογισμικού και αδειών εκμεταλλεύσεως της προμηθεύτριας Microsoft, η οποία μπορεί να αποτελέσει πρότυπο για τη μελλοντική σύναψη ανάλογων συμβάσεων, υπάρχει συμφέρον να αποφευχθεί η επανάληψη στο μέλλον της προβαλλόμενης από την προσφεύγουσα παρανομίας.

Τρίτον, με την απόφαση της 21ης Μαΐου 2010, T-425/04, T-444/04, T-450/04 και T-456/04, *Γαλλία κ.λπ. κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως), το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι η Συνθήκη περιέχει ιδιαίτερη ρύθμιση ως προς τα κράτη μέλη και την εκ μέρους τους απόδειξη της υπάρξεως εννόμου συμφέροντος, διακρίνοντας επιπλέον την έννοια αυτή από εκείνη της πράξεως που είναι δεκτική προσβολής.

Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε ότι η Συνθήκη διακρίνει σαφώς μεταξύ του δικαιώματος ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως των θεσμικών οργάνων της Ένωσης και των κρατών μελών, αφενός, και των φυσικών και νομικών προσώπων, αφετέρου, δεδομένου ότι παρέχει σε κάθε κράτος μέλος το δικαίωμα να αμφισβητήσει με προσφυγή ακυρώσεως τη νομιμότητα των αποφάσεων της Επιτροπής, χωρίς η άσκηση του δικαιώματος αυτού να εξαρτάται από τη δικαιολόγηση εννόμου συμφέροντος. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη δεν χρειάζεται να αποδείξουν ότι η πράξη της Επιτροπής την οποία προσβάλλουν παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι αυτών για να είναι παραδεκτή η προσφυγή τους. Εξάλλου, η έννοια του εννόμου συμφέροντος δεν πρέπει να συγχέεται με την έννοια της δεκτικής προσβολής πράξεως, κατά την οποία η πράξη αυτή πρέπει να παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος ώστε να δύναται να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως, προϋπόθεση η συνδρομή της οποίας μπορεί να διαπιστωθεί εξετάζοντας την ουσία της οικείας πράξεως. Εν προκειμένω, εφόσον η προσβαλλόμενη απόφαση συνιστά τέτοιου είδους δεκτική προσβολής πράξη που παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα, η Γαλλική Δημοκρατία, υπό την ιδιότητά της ως κράτος μέλος, παραδεκτώς άσκησε προσφυγή ακυρώσεως και δεν απαιτείται να δικαιολογήσει το έννομο συμφέρον της προς τούτο.

Εφαρμοστέοι επί των επιχειρήσεων κανόνες ανταγωνισμού

1. Γενικά ζητήματα

α) Η έννοια της ενώσεως επιχειρήσεων

Στην απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2010, T-23/09, *CNOP και CCG κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο άμβλυσε τις συνέπειες του χαρακτηρισμού «ένωση επιχειρήσεων» στο πλαίσιο των αποφάσεων της Επιτροπής περί διενέργειας ελέγχου. Το

¹² Απόφαση του Πρωτοδικείου της 25ης Μαρτίου 1999, T-102/96, *Gencor κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1999, σ. II-753, σκέψη 41).

άρθρο 20, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003¹³ διευκρινίζει ότι η Επιτροπή δύναται να διενεργεί κάθε αναγκαίο έλεγχο σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων. Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση, το Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP) και το Conseil central de la section G (CCG) de l'Ordre national des pharmaciens (ONP), αποδέκτες της προσβαλλομένης απόφασης από κοινού με τον ONP, αμφισβήτησαν τον χαρακτηρισμό επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που τους απέδωσε η Επιτροπή και, κατά συνέπεια, τη δυνατότητά της να πραγματοποιήσει ελέγχους στους χώρους τους. Το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε, κατ' αρχάς, ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη η ειδική φύση των αποφάσεων περί διενέργειας ελέγχου. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι τέτοιες αποφάσεις λαμβάνονται στην αρχή μιας έρευνας, δεν τίθεται ζήτημα, στο στάδιο αυτό, να χωρήσει οριστική εκτίμηση σχετικά με το αν οι πράξεις ή οι αποφάσεις είτε των οντοτήτων που είναι αποδέκτες είτε άλλων οντοτήτων μπορούν να θεωρηθούν ως συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές αντίθετες προς το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ (νυν άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ) ή ακόμη ως πρακτικές στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 82 ΕΚ (νυν άρθρο 102 ΣΛΕΕ). Πράγματι, στο στάδιο αυτό δεν γίνεται εκτίμηση συγκεκριμένης συμπεριφοράς, εφόσον ο σκοπός του ελέγχου είναι ακριβώς η συλλογή αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με την προβαλλόμενη συμπεριφορά. Στη συνέχεια, το Γενικό Δικαστήριο τόνισε ότι η Επιτροπή διαπίστωσε ότι ο ONP και οι προσφεύγοντες είναι οργανισμοί οι οποίοι έχουν ως μέλη και αντιπροσωπεύουν πολλούς επαγγελματίες που μπορούν να θεωρηθούν ως επιχειρήσεις κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ. Είναι προδήλως πρόωρο να εξεταστεί αν, κατά την άσκηση των συγκεκριμένων προνομίων τους, οι προσφεύγοντες εκφεύγουν ή όχι του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ, καθόσον το ζήτημα αυτό πρέπει να κριθεί στο πλαίσιο της τελικής απόφασης. Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε ότι θεμιτώς η Επιτροπή έκρινε, κατά το στάδιο εκδόσεως της προσβαλλόμενης απόφασης, ότι ο ONP και οι προσφεύγοντες είναι ενώσεις επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 20, παράγραφος 4, του κανονισμού 1/2003.

β) Καθορισμός της αγοράς

Με την απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 2010, T-427/08, *CEAHR κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε τη μέθοδο καθορισμού της σχετικής αγοράς, κατά την οποία λαμβάνονται υπόψη και αγορές παροχής υπηρεσιών μετά την πώληση. Στην απόφαση αυτή, το Γενικό Δικαστήριο τόνισε ότι η Επιτροπή είχε επισημάνει με την προσβαλλόμενη απόφασή της ότι η αγορά ανταλλακτικών για τα πρωτογενή προϊόντα συγκεκριμένης μάρκας είναι δυνατό να μη συνιστά χωριστή σχετική αγορά σε δύο περιπτώσεις: πρώτον, στην περίπτωση κατά την οποία ο καταναλωτής μπορεί να στραφεί στα ανταλλακτικά άλλου κατασκευαστή· δεύτερον, στην περίπτωση κατά την οποία ο καταναλωτής δύναται να στραφεί σε άλλο πρωτογενές προϊόν για να αποφύγει αύξηση των τιμών στην αγορά των ανταλλακτικών. Το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε, εντούτοις, συναφώς ότι η Επιτροπή οφείλει να αποδείξει ότι, σε περίπτωση μέτριας και σταθεράς αυξήσεως των τιμών των δευτερογενών προϊόντων, επαρκής αριθμός καταναλωτών θα στρεφόταν προς άλλα, πρωτογενή ή δευτερογενή, προϊόντα ώστε η αύξηση αυτή να καταστεί μη αποδοτική. Πρόσθεσε δε ότι η απόδειξη της υπάρξεως μιας αμιγώς θεωρητικής πιθανότητας να στραφούν οι καταναλωτές σε άλλο πρωτογενές προϊόν δεν αρκεί ως απόδειξη στο πλαίσιο του καθορισμού της σχετικής αγοράς, καθόσον αυτή στηρίζεται στην ύπαρξη πραγματικού ανταγωνισμού. Το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, καθόσον έκρινε ότι τόσο τα πρωτογενή όσο και τα δευτερογενή προϊόντα ανήκαν εν προκειμένω στην ίδια αγορά, χωρίς να έχει αποδειχθεί ότι μέτρια αύξηση της τιμής των προϊόντων ενός κατασκευαστή μετατοπίζει τη ζήτηση προς τα προϊόντα άλλων κατασκευαστών στην αγορά των πρωτογενών προϊόντων.

¹³ Κανονισμός (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1).

γ) Έλεγχοι

Υποχρέωση αιτιολογήσεως

Στην προαναφερθείσα απόφαση *CNOP και CCG κατά Επιτροπής*, το Γενικό Δικαστήριο προσδιόρισε την έκταση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως την οποία υπέχει η Επιτροπή στο πλαίσιο αποφάσεως περί διενέργειας ελέγχου. Το Γενικό Δικαστήριο τόνισε, κατ' αρχάς, ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει συγκεκριμένο σκεπτικό σχετικά με τους λόγους για τους οποίους ένας επαγγελματικός σύλλογος, όπως ο επίμαχος στην εν λόγω υπόθεση, και τα όργανά του θεωρούνται ως ενώσεις επιχειρήσεων. Ακολούθως όμως επισήμανε ότι, λαμβανομένου υπόψη του σταδίου της διοικητικής διαδικασίας κατά το οποίο αποφασίζεται η διενέργεια ελέγχου, η Επιτροπή δεν διαθέτει, κατά τον χρόνο αυτόν, ακριβείς πληροφορίες βάσει των οποίων να μπορεί να αναλύσει αν η οικεία συμπεριφορά ή οι πράξεις μπορούν να θεωρηθούν ως αποφάσεις επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ. Το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, λαμβανομένης ακριβώς υπόψη της ειδικής φύσεως των αποφάσεων περί διενέργειας ελέγχου, η σχετική με την υποχρέωση αιτιολογήσεως νομολογία έχει καθορίσει τα είδη των πληροφοριών που πρέπει να περιέχει μια απόφαση περί διενέργειας ελέγχου, ώστε να καθίσταται δυνατό στους αποδέκτες της να προβάλλουν τα δικαιώματά τους άμυνας στο εν λόγω στάδιο της διοικητικής διαδικασίας. Τυχόν επιβολή υποχρέωσης ευρύτερης αιτιολογήσεως στην Επιτροπή δεν θα ελάμβανε προσηκόντως υπόψη τον προκαταρκτικό χαρακτήρα του ελέγχου. Επομένως, κατά την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου, η Επιτροπή δεν όφειλε να εκθέσει στην προσβαλλομένη απόφαση, πέραν των σχετικών επεξηγήσεων που περιλαμβάνονται σε αυτή, τη συγκεκριμένη νομική ανάλυση βάσει της οποίας χαρακτήρισε τους αποδέκτες ως ενώσεις επιχειρήσεων.

Βάρος αποδείξεως

Με την απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 2010, T-141/08, *E.ON Energie κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο επιβεβαίωσε πρόστιμο ύψους 38 000 000 ευρώ που επιβλήθηκε στην E.ON Energie AG για διάρρηξη σφραγίδας η οποία είχε τεθεί από την Επιτροπή σε χώρο της εν λόγω επιχειρήσεως κατά τη διάρκεια ελέγχου. Στο πλαίσιο της πρώτης αυτής περιπτώσεως εφαρμογής του άρθρου 23, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του κανονισμού 1/2003, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε ειδικότερα το ζήτημα του βάρους αποδείξεως σε τέτοιου είδους κατάσταση.

Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε την αρχή ότι, ως προς το βάρος αποδείξεως παραβάσεως στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού, όταν η Επιτροπή στηρίζεται σε άμεσα αποδεικτικά στοιχεία που είναι κατ' αρχήν επαρκή για την απόδειξη της ύπαρξης παραβάσεως, δεν αρκεί η οικεία επιχείρηση να επικαλεστεί απλώς το ενδεχόμενο να συνέβη ένα γεγονός το οποίο θα μπορούσε να επηρεάσει την αποδεικτική αξία των εν λόγω στοιχείων, προκειμένου να φέρει η Επιτροπή το βάρος να αποδείξει ότι το γεγονός αυτό δεν επηρέασε την αποδεικτική τους αξία. Αντιθέτως, εκτός από τις περιπτώσεις όπου η απόδειξη αυτή εκ μέρους της οικείας επιχειρήσεως καθίσταται αδύνατη λόγω της συμπεριφοράς της ίδιας της Επιτροπής, απόκειται στην οικεία επιχείρηση να αποδείξει επαρκώς κατά νόμο ότι το γεγονός το οποίο επικαλείται, αφενός, πράγματι συνέβη και, αφετέρου, αναιρεί την αποδεικτική αξία των στοιχείων επί των οποίων στηρίζεται η Επιτροπή. Εξάλλου, η Επιτροπή φέρει μεν το βάρος αποδείξεως όσον αφορά τη διάρρηξη της σφραγίδας, αντιθέτως όμως δεν οφείλει να αποδείξει ότι κάποιος πράγματι εισήλθε στον σφραγισθέντα χώρο ούτε ότι υπήρξε επέμβαση στα εκεί φυλασσόμενα έγγραφα. Εν πάση περιπτώσει, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε εν προκειμένω ότι ήταν υποχρέωση της προσφεύγουσας να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να αποτρέψει κάθε επέμβαση στην επίμαχη σφραγίδα, δεδομένου ότι είχε σαφώς ενημερωθεί σχετικά με τη σημασία της και τις συνέπειες ενδεχόμενης διαρρήξεώς της.

Πρόστιμα

Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση *E.ON Energie κατά Επιτροπής*, η προσφεύγουσα υποστήριξε επίσης ότι το πρόστιμο ύψους 38 εκατομμυρίων ευρώ ήταν δυσανάλογο. Το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, ωστόσο, με την απόφασή του, ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η επίδικη διάρρηξη σφραγίδας αποτελούσε την πρώτη περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 23, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του κανονισμού 1/2003, διευκρινίζοντας παράλληλα ότι, ανεξαρτήτως αυτού του γεγονότος, πρώτον, η προσφεύγουσα διέθετε πολυάριθμους ειδικευμένους νομικούς στο δίκαιο συμπράξεων, δεύτερον, η τροποποίηση του κανονισμού 1/2003 είχε γίνει τρία και πλέον έτη πριν από την πραγματοποίηση των ελέγχων που την αφορούσαν, τρίτον, η προσφεύγουσα είχε ενημερωθεί σχετικά με τις συνέπειες της διαρρήξεως της σφραγίδας και, τέταρτον, και άλλες σφραγίδες είχαν ήδη τεθεί στα κτίρια άλλων εταιριών του ομίλου της προσφεύγουσας προ μερικών εβδομάδων. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε ότι το γεγονός και μόνον της διαρρήξεως της σφραγίδας αναιρεί την αποτελεσματικότητα που αυτή έχει ως μέσο φυλάξεως και αρκεί, επομένως, για να στοιχειοθετηθεί η παράβαση. Τέλος, κατά την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου, το πρόστιμο των 38 εκατομμυρίων ευρώ, το οποίο αντιστοιχούσε σε περίπου 0,14 % του κύκλου εργασιών της προσφεύγουσας, δεν μπορούσε να θεωρηθεί δυσανάλογο σε σχέση με την παράβαση, λαμβανομένων υπόψη του ιδιαίτερος σοβαρού χαρακτήρα της διαρρήξεως σφραγίδας, του μεγέθους της προσφεύγουσας ως επιχειρήσεως και της αναγκαιότητας διασφάλισης επαρκώς αποτρεπτικού αποτελέσματος του προστίμου, ώστε να μη λογίζεται από τις επιχειρήσεις ως συμφέρουσα η διάρρηξη σφραγίδας που έχει τεθεί από την Επιτροπή στο πλαίσιο ελέγχων.

2. Νομολογιακές εξελίξεις στον τομέα του άρθρου 81 ΕΚ (νυν άρθρου 101 ΣΛΕΕ)

α) Διαρκής παράβαση

Στην απόφαση της 19ης Μαΐου 2010, T-18/05, *IMI κ.λπ. κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), η εξέταση του Γενικού Δικαστηρίου αφορούσε, μεταξύ άλλων, την αδιάλειπτη συμμετοχή των προσφευγουσών στην παράβαση. Το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε συναφώς ότι, μολονότι το διάστημα μεταξύ δύο εκδηλώσεων μιας συνιστώσας παράβαση συμπεριφοράς αποτελεί ουσιώδες κριτήριο προκειμένου να αποδειχθεί ο διαρκής χαρακτήρας της παραβάσεως, γεγονός παραμένει ότι το ζήτημα αν το εν λόγω διάστημα είναι αρκούντως μακρό ώστε να αποτελέσει διακοπή της παραβάσεως δεν μπορεί να εξεταστεί αφηρημένα, αλλά πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της λειτουργίας της εν λόγω συμπράξεως. Εν προκειμένω, το διάστημα κατά το οποίο δεν υπήρξαν, εκ μέρους των προσφευγουσών, επαφές ή εκδηλώσεις στο πλαίσιο της συμπράξεως υπερβαίνει κατά ένα τουλάχιστον έτος τα διαστήματα εντός των οποίων οι επιχειρήσεις-μέλη της συμπράξεως εξέφραζαν συνήθως τη βούλησή τους να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε ότι η Επιτροπή, κρίνοντας ότι οι προσφεύγουσες μετείχαν αδιαλείπτως στη σύμπραξη κατά την κρίσιμη περίοδο, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο και τροποποίησε το ποσό του επιβληθέντος στις προσφεύγουσες προστίμου, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η κατά διαδοχικά διαστήματα συμμετοχή τους στη σύμπραξη, μειώνοντας τον συντελεστή προσαυξήσεως του ποσού του προστίμου λόγω της διάρκειας της παραβάσεως από 110 σε 100 %.

β) Υπολογισμός του ύψους του προστίμου

Οι προσφυγές κατά των αποφάσεων της Επιτροπής με τις οποίες επιβλήθηκαν κυρώσεις για τις λεγόμενες συμπράξεις του «βιομηχανικού νήματος», των «χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων» και του «ισπανικού καπνού» έδωσαν στο Γενικό Δικαστήριο την ευκαιρία να παράσχει διευκρινίσεις σχετικά με ορισμένα στοιχεία τα οποία έχουν σημασία στο πλαίσιο του υπολογισμού του ύψους του προστίμου.

Αρχικό ποσό του προστίμου

Με την απόφαση της 28ης Απριλίου 2010, T-452/05, *BST κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο τόνισε, όσον αφορά την πραγματική οικονομική δυνατότητα των αυτοεργών της παραβάσεως να βλάψουν τον ανταγωνισμό, ότι, καίτοι η κάθετη διάρθρωση και το εύρος του φάσματος προϊόντων μπορούν ενδεχομένως να συνιστούν κρίσιμα στοιχεία για την εκτίμηση της επιρροής την οποία δύναται να ασκήσει μια επιχείρηση στην αγορά και να αποτελούν συμπληρωματικές ενδείξεις της επιρροής αυτής σε σχέση με τα μερίδια αγοράς ή τους κύκλους εργασιών στη σχετική αγορά, εντούτοις εν προκειμένω τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας σχετικά με την κάθετη διάρθρωση των λοιπών εμπλεκόμενων επιχειρήσεων δεν αποδεικνύουν ότι οι επιχειρήσεις αυτές είχαν ιδιαίτερα και σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στη σχετική αγορά.

Διαφοροποίηση ως προς τη μεταχείριση

Στην υπόθεση *Χαλκόρ κατά Επιτροπής* (απόφαση της 19ης Μαΐου 2010, T-21/05, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, εκκρεμεί η εκδίκαση αναίρεσεως) και στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση *IMI κ.λπ. κατά Επιτροπής*, η Επιτροπή είχε καταλήξει ότι δεν συνέτρεχε λόγος διαφοροποιήσεως της μεταχείρισης, αφενός, των παραβατών που είχαν μετάσχει στο ένα μόνο σκέλος της λεγόμενης συμπράξεως των «χαλκοσωλήνων υδραυλικών εγκαταστάσεων» και, αφετέρου, των παραβατών που είχαν μετάσχει και σε άλλο σκέλος της ίδιας συμπράξεως, δεδομένου ότι η συνεργασία στο πλαίσιο του δεύτερου αυτού σκέλους δεν ήταν σημαντικά στενότερη από την αντίστοιχη στο πλαίσιο του πρώτου. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, όμως, με τις αποφάσεις του ότι επιχείρηση της οποίας η ευθύνη έχει αποδειχθεί όσον αφορά πλείονα σκέλη μιας συμπράξεως συντελεί περισσότερο στην αποτελεσματικότητα και στη σοβαρότητα της συμπράξεως αυτής από επιχείρηση εμπλεκόμενη αποκλειστικώς και μόνο σε ένα σκέλος της ίδιας συμπράξεως και, ως εκ τούτου, διαπράττει σοβαρότερη παράβαση. Η εκτίμηση αυτή πρέπει οπωσδήποτε να πραγματοποιείται στο στάδιο του καθορισμού του συγκεκριμένου αρχικού ποσού, δεδομένου ότι η συνεκτίμηση ελαφρυντικών περιστάσεων καθιστά δυνατή μόνον τη διαμόρφωση του βασικού ποσού του προστίμου ανάλογα με τον τρόπο κατά τον οποίο ο παραβάτης εφάρμοσε τη σύμπραξη. Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο μείωσε το αρχικό ποσό του προστίμου κατά 10 % για καθεμία από τις προσφεύγουσες στις ως άνω υποθέσεις.

Ανώτατο όριο ύψους 10 % του κύκλου εργασιών

Στην απόφαση της 28ης Απριλίου 2010, T-456/05 και T-457/05, *Gütermann και Zwicky κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ουδεμία υφίσταται ένδειξη ότι μια επιχείρηση έπαυσε τις εμπορικές δραστηριότητές της ή εξέτρεψε δολίως τον κύκλο εργασιών της προκειμένου να αποφύγει την επιβολή βαρέος προστίμου, η Επιτροπή οφείλει να καθορίζει το ανώτατο όριο του προστίμου με γνώμονα τον πλέον πρόσφατο κύκλο εργασιών ο οποίος αντικατοπτρίζει ένα πλήρες έτος οικονομικής δραστηριότητας. Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο παρατήρησε ότι σοβαρές ενδείξεις, όπως μηδενικός κύκλος εργασιών επί σειρά ετών, απουσία μισθωτών ή ακόμη απουσία συγκεκριμένων αποδεικτικών στοιχείων περί εκμεταλλεύσεως των ακινήτων της ή επενδυτικών σχεδίων προς εκμετάλλευσή τους, μπορούν να αποτελέσουν τεκμήριο ότι η *Zwicky & Co. AG* δεν συνέχισε να ασκεί κανονική οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της νομολογίας. Συνεπώς, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, προκειμένου να προσδιορίσει το προβλεπόμενο από το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 ανώτατο όριο του 10 % επί του κύκλου εργασιών, που δεν έπρεπε να υπερβεί κατά τον υπολογισμό του ύψους του προστίμου, η Επιτροπή θα όφειλε να αναφερθεί στον τελευταίο κύκλο εργασιών της *Zwicky & Co.* ο οποίος υπήρξε προϊόν των πραγμα-

τικών οικονομικών δραστηριοτήτων της, και όχι σε εκείνον της επιχειρήσεως η οποία ανέλαβε τη Zwicky & Co. μετά την παύση των δραστηριοτήτων της.

Επιβαρυντικές περιστάσεις

Στην υπόθεση *Deltafina κατά Επιτροπής* (απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2010, T-29/05, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως), η Επιτροπή έκρινε ότι η προσφεύγουσα πρωτοστάτησε στη σύμπραξη, οπότε, αφενός, αύξησε το βασικό ποσό του προστίμου κατά 50 % λόγω επιβαρυντικών περιστάσεων και, αφετέρου, έλαβε υπόψη τον ρόλο αυτό προκειμένου να μειώσει μόνον κατά 10 % το ποσό του προστίμου λόγω συνεργασίας. Στην απόφασή του, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η Επιτροπή υπέπεσε συναφώς σε σφάλμα. Υπενθύμισε κατ' αρχάς, ότι, η οικεία επιχείρηση, για να θεωρηθεί ότι έχει ηγετικό ρόλο, πρέπει να έχει σημαντικές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της λειτουργίας της συμπράξεως και πρέπει να είχε αναλάβει ειδική και συγκεκριμένη ευθύνη ως προς τη λειτουργία της εν λόγω συμπράξεως. Εν προκειμένω, πάντως, και μεν από τα στοιχεία που προέβλεπε η Επιτροπή προκύπτει ότι η προσφεύγουσα διαδραμάτισε ενεργό και άμεσο ρόλο στο πλαίσιο της συμπράξεως των επιχειρήσεων μεταποίησης καπνού, πλην όμως τα στοιχεία αυτά δεν αρκούν για να αποδείξουν ότι η εταιρία αυτή ανέλαβε σημαντικές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της λειτουργίας της εν λόγω συμπράξεως ούτε ότι ο ρόλος που διαδραμάτισε η εταιρία αυτή ήταν σημαντικότερος από αυτόν οποιασδήποτε άλλης εκ των ισπανικών επιχειρήσεων μεταποίησης. Το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε, ειδικότερα, ότι κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν καταδεικνύει ότι η Deltafina SpA ανέλαβε οποιαδήποτε πρωτοβουλία με σκοπό τη δημιουργία της εν λόγω συμπράξεως ή με σκοπό να παρακινήσει τις ισπανικές επιχειρήσεις μεταποίησης να προσχωρήσουν στη σύμπραξη αυτή ούτε, άλλωστε, ότι η Deltafina ανέλαβε την ευθύνη για την άσκηση δραστηριοτήτων που συνδέονται συνήθως με την άσκηση του ρόλου του πρωτοστάτη μιας συμπράξεως, όπως είναι η προεδρία συσκέψεων ή η συγκέντρωση και η διανομή ορισμένων δεδομένων. Επομένως, στο πλαίσιο της ασκήσεως της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, το Γενικό Δικαστήριο μείωσε το ποσό του επιβληθέντος στην Deltafina προστίμου από 11,88 σε 6,12 εκατομμύρια ευρώ.

γ) Καταλογισμός της αντίθετης προς τον ανταγωνισμό συμπεριφοράς — Εις ολόκληρον ευθύνη

Με την απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2010, T-40/06, *Trioplast Industrier κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο παρέσχε πολλές διευκρινίσεις ως προς τους εφαρμοστέους κανόνες επί της εις ολόκληρον ευθύνης διαδοχικών μητρικών εταιριών για την καταβολή του προστίμου που επιβλήθηκε στη θυγατρική τους.

Κατ' αρχάς, το Γενικό Δικαστήριο σημείωσε ότι η προσέγγιση που συνίσταται στον καταλογισμό σε μία μητρική εταιρία του ιδίου αρχικού ποσού όπως στη θυγατρική η οποία μετέσχε απευθείας στη σύμπραξη, χωρίς το αρχικό αυτό ποσό να κατανεμηθεί σε περίπτωση που έχει χωρήσει διαδοχική περισσότερων μητρικών εταιριών, δεν πρέπει να θεωρηθεί εξ αρχής ακατάλληλη. Πράγματι, ο σκοπός τον επιδιώκει η Επιτροπή είναι να καταστεί δυνατός ο καταλογισμός σε μία μητρική εταιρία του ιδίου αρχικού ποσού που θα της είχε καταλογιστεί αν μετείχε απευθείας στη σύμπραξη, σκοπός ο οποίος συνάδει με το αντικείμενο της πολιτικής του ανταγωνισμού.

Στη συνέχεια, το Γενικό Δικαστήριο παρατήρησε ότι, σε περίπτωση παραβάσεως που διέπραξε θυγατρική η οποία ανήκε διαδοχικώς σε πλείονες μητρικές εταιρίες κατά τη διάρκεια της κρίσιμης περιόδου, δεν πρέπει να θεωρηθεί a priori ότι δεν επιτρέπεται το άθροισμα των ποσών που καταλογίζονται στις μητρικές εταιρίες να είναι μεγαλύτερο από το ποσόν, ή το άθροισμα των ποσών, που καταλογίζεται στην εν λόγω θυγατρική.

Αντιθέτως, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι κακώς η προσβαλλόμενη απόφαση παρέχει στην Επιτροπή πλήρη ελευθερία να εισπράξει το πρόστιμο από οποιοδήποτε εκ των οικείων νομικών προσώπων ανάλογα με τις δυνατότητες του καθενός. Πράγματι, αυτή η ελευθερία επιλογής σημαίνει ότι το πρόστιμο το οποίο εισπράχθηκε στην πράξη από την προσφεύγουσα εξαρτάται από τα ποσά που εισπράχθηκαν από τις προηγούμενες μητρικές εταιρίες, και αντιστρόφως, μολονότι οι εταιρίες αυτές ουδέποτε αποτέλεσαν ενιαία οικονομική οντότητα και, κατόπιν, τούτου δεν ευθύνονται εις ολόκληρον. Το Γενικό Δικαστήριο πρόσθεσε ότι η αρχή του προσωποπαγούς των ποινών και των κυρώσεων επιτάσσει να μην υπερβαίνει το ποσό που εισπράττεται από την προσφεύγουσα το μερίδιο της στην εις ολόκληρον ευθύνη, το οποίο αντιστοιχεί στον λόγο του καταλογισθέντος στην προσφεύγουσα ποσού προς το σύνολο των επιμέρους ποσών που καταλογίσθηκαν αντιστοίχως στις διαδοχικές μητρικές εταιρίες οι οποίες κρίθηκαν εις ολόκληρον υπεύθυνες για την καταβολή του προστίμου που επιβλήθηκε στη θυγατρική. Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν συνάδει με την υποχρέωση της Επιτροπής να διασφαλίσει ότι η προσφεύγουσα γνωρίζει με απόλυτη βεβαιότητα το ακριβές ποσό που οφείλει να καταβάλει για την περίοδο σε σχέση με την οποία κρίθηκε εις ολόκληρον υπεύθυνη για την παράβαση, από κοινού με τη θυγατρική της. Κατά συνέπεια, ακύρωσε εν μέρει την εν λόγω απόφαση και έκρινε ότι πρέπει να καταλογιστεί στην Trioplast Industrier το ποσόν των 2,73 εκατομμυρίων ευρώ, το οποίο αποτελεί τη βάση για να καθορίσει η Επιτροπή το μερίδιο της προσφεύγουσας στην εις ολόκληρον ευθύνη των διαδοχικών μητρικών εταιριών για την καταβολή του επιβληθέντος στη θυγατρική τους προστίμου.

3. Νομολογιακές εξελίξεις στον τομέα του άρθρου 82 ΕΚ (νυν άρθρου 102 ΣΛΕΕ)

Με την απόφαση της 1ης Ιουλίου 2010, T-321/05, *AstraZeneca κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως), το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε επί της νομιμότητας αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία διαπιστώθηκε ότι η προσφεύγουσα παρέβη το άρθρο 82 ΕΚ, αφενός, υποβάλλοντας ψευδείς δηλώσεις στα εθνικά γραφεία ευρεσιτεχνιών και, αφετέρου, ανακαλώντας τις άδειες κυκλοφορίας στην αγορά φαρμακευτικού προϊόντος προστατευόμενου από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας του οποίου η ισχύς επρόκειτο να λήξει σύντομα.

Όσον αφορά το πρώτο σκέλος της παραβάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η υποβολή στις δημόσιες αρχές αναληθών στοιχείων, δυνάμενων να περιαγάγουν τις εν λόγω αρχές σε πλάνη και να καταστήσουν, ως εκ τούτου, δυνατή την απονομή αποκλειστικού δικαιώματος το οποίο η επιχείρηση δεν δικαιούται ή δικαιούται για πιο περιορισμένο χρονικό διάστημα, συνιστά πρακτική ξένη προς τον θεμιτό ανταγωνισμό, η οποία ενδέχεται να συνιστά ιδιαίτερος σημαντικό περιορισμό του ανταγωνισμού.

Η παραπλανητική φύση δηλώσεων που υποβάλλονται στις δημόσιες αρχές πρέπει να αξιολογείται βάσει αντικειμενικών στοιχείων και προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως δεν απαιτείται απόδειξη του εσκεμμένου χαρακτήρα της συμπεριφοράς ούτε της κακής πίστewς της επιχείρησης, η οποία κατέχει δεσπόζουσα θέση. Το στοιχείο, πάντως, ότι η έννοια της καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως είναι αντικειμενική και δεν προϋποθέτει πρόθεση βλάβης δεν συνεπάγεται ότι η πρόθεση χρησιμοποίησεως πρακτικών ξένων προς τον θεμιτό ανταγωνισμό στερείται εν πάση περιπτώσει σημασίας, έστω και αν το συμπέρασμα ότι υφίσταται κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως πρέπει κατ' αρχήν να θεμελιώνεται επί της αντικειμενικής διαπίστωσης ότι η οικεία καταχρηστική συμπεριφορά υιοθετήθηκε στην πράξη.

Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της παραβάσεως, ήτοι την ανάκληση των αδειών κυκλοφορίας στην αγορά φαρμακευτικού προϊόντος προστατευόμενου από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας του οποίου η ισχύς επρόκειτο να λήξει σύντομα, το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε ότι, μολονότι η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως δεν αφαιρεί από επιχείρηση κατέχουσα τέτοια θέση το δικαίωμα να προασπίζει

τα εμπορικά της συμφέροντα οσάκις αυτά απειλούνται, η επιχείρηση αυτή δεν δύναται να χρησιμοποιεί τις προβλεπόμενες από το ρυθμιστικό πλαίσιο διαδικασίες κατά τρόπο ώστε να παρεμποδίζει ή να καθιστά δυσχερέστερη την είσοδο ανταγωνιστών στην αγορά, αν δεν υφίστανται λόγοι συνδεδεμένοι με την προάσπιση των νομίμων συμφερόντων της ως επιχειρήσεως ασκώντας θεμιτό ανταγωνισμό ή αν δεν συντρέχουν άλλοι αντικειμενικοί λόγοι. Ειδικότερα, η κατάσταση εκ μέρους επιχειρήσεως, έστω και κατέχουσας δεσπόζουσα θέση, συγκεκριμένης στρατηγικής με σκοπό την ελαχιστοποίηση του βαθμού μείωσης των πωλήσεών της και τη θωράκισή της έναντι του ανταγωνισμού από γενόσημα προϊόντα είναι θεμιτή και εμπίπτει στο φυσιολογικό πλαίσιο του ανταγωνισμού, εφόσον η σχεδιαζόμενη συμπεριφορά δεν αφίσταται των πρακτικών του υγιούς ανταγωνισμού.

Μετά τη λήξη της περιόδου αποκλειστικής εκμεταλλεύσεως ορισμένων δεδομένων σχετικών με τα αποτελέσματα φαρμακολογικών, τοξικολογικών και κλινικών δοκιμών, μια συμπεριφορά που έχει ως σκοπό να εμποδίσει την εκ μέρους των παρασκευαστών γενόσημων προϊόντων χρήση του δικαιώματός τους αξιοποιήσεως των δεδομένων αυτών, τα οποία είχαν αρχικώς συγκεντρωθεί ενόψει της κυκλοφορίας του πρωτότυπου προϊόντος στην αγορά, δεν είναι δυνατό να δικαιολογηθεί βάσει της θεμιτής προστασίας μιας επενδύσεως που άπτεται του υγιούς ανταγωνισμού. Το γεγονός ότι οι ανταγωνιστές της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως ήταν σε θέση να αποκτήσουν άδειες κυκλοφορίας και μέσω άλλων διαδικασιών δεν αναιρεί τον καταχρηστικό χαρακτήρα της ανακλήσεως των αδειών κυκλοφορίας, καθόσον πρόκειται για συμπεριφορά έχουσα ως μοναδικό σκοπό τον αποκλεισμό, τουλάχιστον προσωρινώς, των ανταγωνιστών που παρασκεύαζαν γενόσημα προϊόντα.

Στην απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2010, T-155/06, *Tomra Systems κ.λπ. κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως), το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε το ζήτημα αν η Επιτροπή όφειλε, προκειμένου να αποδείξει τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών από την αγορά στο σύνολό της, να προσδιορίσει το ελάχιστο μέγεθος βιωσιμότητας που απαιτείται για να μπορεί μια επιχείρηση να δρα στην αγορά αυτή και στη συνέχεια να ελέγξει αν το κλειστό στον ανταγωνισμό τμήμα της αγοράς (δηλαδή το μέρος της ζήτησεως που δεσμευόταν από τις επίδικες πρακτικές) ήταν αρκούντως μεγάλο ώστε να επιφέρει τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών από την αγορά. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το «κλείδωμα» ουσιώδους τμήματος της αγοράς από επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση δεν μπορεί να δικαιολογηθεί απλώς διότι αποδεικνύεται ότι το ανοικτό στον ανταγωνισμό τμήμα της αγοράς εξακολουθεί να αρκεί για να δρα σ' αυτό περιορισμένος αριθμός ανταγωνιστών. Πράγματι, αφενός, οι πελάτες οι οποίοι βρίσκονται στο κλειστό στον ανταγωνισμό τμήμα της αγοράς έπρεπε να έχουν τη δυνατότητα να επωφελούνται πλήρως από τον ανταγωνισμό που θα μπορούσε να υφίσταται στην αγορά και οι ανταγωνιστές να μπορούν να ανταγωνίζονται θεμιτώς αλλήλους στο σύνολο της αγοράς, και όχι μόνο σε τμήμα της. Αφετέρου, ο ρόλος της επιχειρήσεως με δεσπόζουσα θέση δεν είναι να προσδιορίζει σε πόσους βιώσιμους ανταγωνιστές παρέχεται η δυνατότητα να την ανταγωνιστούν ως προς το τμήμα της ζήτησεως που παραμένει ανοικτό.

4. Νομολογιακές εξελίξεις στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων

α) Έννοια της δυνάμενης να προσβληθεί πράξεως

Η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η διάταξη της 2ας Σεπτεμβρίου 2010, T-58/09, *Schemaventotto κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή) αποτέλεσε αφορμή για να αποφασηθεί το Γενικό Δικαστήριο ορισμένα ζητήματα σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 21 του

κανονισμού 139/2004¹⁴. Στην υπόθεση αυτή, το σχέδιο συγκεντρώσεως της Abertis Infrastructures SA και της Autostrade SpA, το οποίο εγκρίθηκε κατ' αρχάς από την Επιτροπή, εγκαταλείφθηκε από τις εν λόγω εταιρίες, ιδίως λόγω δυσχερειών που προκλήθηκαν από τις νομοθετικές εξελίξεις στην Ιταλία. Επ' αυτών έλαβε θέση η Επιτροπή με προκαταρκτική της εκτίμηση, καταλήγοντας ότι συνέτρεχε παράβαση του άρθρου 21 του κανονισμού 139/2004. Εντούτοις, κατόπιν προτάσεως για νομοθετικές τροποποιήσεις, η Επιτροπή κοινοποίησε στις ιταλικές αρχές, στις 13 Αυγούστου 2008, την απόφασή της να περατώσει τη διαδικασία του άρθρου 21 του κανονισμού 139/2004. Με έγγραφο της 4ης Σεπτεμβρίου 2008, η Επιτροπή ενημέρωσε την προσφεύγουσα για την ως άνω απόφασή της, η οποία αποτελεί το αντικείμενο της προσφυγής που ασκήθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

Πρώτον, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε με τη διάταξη του ότι, με το έγγραφο αυτό, η Επιτροπή δεν ενέκρινε τις νέες εθνικές διατάξεις, αλλά γνωστοποίησε απλώς την απόφασή της να μη δώσει συνέχεια στην κινηθείσα στο πλαίσιο της υποθέσεως Abertis/Autostrade διαδικασία, όσον αφορά ενδεχόμενες παραβάσεις διαπιστωθείσες κατά την προκαταρκτική εξέταση.

Δεύτερον, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε κατά πόσον το εν λόγω μέτρο συνιστά πράξη δυνάμενη να προσβληθεί, ήτοι αν παράγει έννομα αποτελέσματα δεσμευτικά και ικανά να επηρεάσουν τα συμφέροντα της προσφεύγουσας, μεταβάλλοντας κατά τρόπο σαφή τη νομική της κατάσταση. Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι η διαδικασία του άρθρου 21, παράγραφος 4, του κανονισμού 139/2004 αφορά τον έλεγχο εκ μέρους της Επιτροπής συγκεκριμένων πράξεων συγκεντρώσεως βάσει του εν λόγω κανονισμού. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή υποχρεούται να εκδώσει έναντι του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους απόφαση συνιστάμενη είτε στον χαρακτηρισμό του συμφέροντος περί του οποίου πρόκειται ως σύμφωνου με τις γενικές αρχές και τις λοιπές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης είτε στη μη αναγνώρισή του, εφόσον δεν συμβιβάζεται με τις οικείες αρχές και διατάξεις. Επομένως, δεδομένου ότι το σχέδιο συγκεντρώσεως εγκαταλείφθηκε, η Επιτροπή δεν είχε πλέον εν προκειμένω αρμοδιότητα να περατώσει την κινηθείσα δυνάμει του άρθρου 21, παράγραφος 4, του εν λόγω κανονισμού διαδικασία με την έκδοση αποφάσεως σχετικής με την αναγνώριση του προστατευόμενου από τα επίμαχα εθνικά μέτρα δημοσίου συμφέροντος.

Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το γεγονός ότι η διαδικασία του άρθρου 21, παράγραφος 4, του κανονισμού 139/2004 επιτελεί όχι μόνον αντικειμενική, αλλά και υποκειμενική λειτουργία, η οποία έγκειται στην προστασία των συμφερόντων των οικείων επιχειρήσεων αναφορικά με τη σχεδιαζόμενη συγκέντρωση προκειμένου να κατοχυρωθεί η ασφάλεια δικαίου και να διασφαλιστεί η ταχύτητα της προβλεπόμενης από τον εν λόγω κανονισμό διαδικασίας, δεδομένου ότι εν προκειμένω η ως άνω υποκειμενική λειτουργία κατέστη άνευ αντικειμένου καθόσον το σχέδιο εγκαταλείφθηκε.

Η μόνη απόφαση που μπορούσε να λάβει η Επιτροπή ήταν να θέσει την επίμαχη διαδικασία στο αρχείο. Εφόσον η απόφαση αυτή δεν παρήγαγε άλλα αποτελέσματα, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά πράξη δυνάμενη να προσβληθεί.

Στην υπόθεση *Éditions Jacob κατά Επιτροπής* (απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2010, T-279/04, που δεν περιλαμβάνεται στη Συλλογή, εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως), η Επιτροπή προέβαλε ένσταση απαραδέκτου κατά της προσφυγής με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως με την οποία επιτράπηκε, υπό τον όρο της μεταπωλήσεως στοιχείων του ενεργητικού, η εξαγορά της Vivendi Universal Publishing SA από τη Lagardère SCA. Η Επιτροπή υποστήριξε, συγκεκριμένα,

¹⁴ Κανονισμός (ΕΚ) 139/2004 του Συμβουλίου, της 20ής Ιανουαρίου 2004, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (ΕΕ L 24, σ. 1).

ότι προγενέστερη απόφαση, με την οποία κίνησε τη διαδικασία εμπεριστατωμένου ελέγχου του σχεδίου συγκεντρώσεως, είχε ως συνέπεια τον έμμεσο, πλην όμως αναγκαίο, χαρακτηρισμό της προηγούμενης αποκτήσεως από τη Natexis Banques Populaires SA στοιχείων του ενεργητικού-στόχων ως «απόκτηση συμμετοχών με σκοπό την περαιτέρω διάθεσή τους». Επομένως, κατά την Επιτροπή, η προσβαλλόμενη απόφαση είχε απλώς και μόνον επιβεβαιωτικό χαρακτήρα. Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την ερμηνεία της Επιτροπής υπενθυμίζοντας ότι η απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας εμπεριστατωμένου ελέγχου δεν συνιστά πράξη δεκτική προσφυγής, αλλά προ-παρασκευαστικό μέτρο που ως μόνο σκοπό έχει τη δρομολόγηση μιας αποδεικτικής διαδικασίας από την οποία θα προκύψουν τα στοιχεία που θα χρησιμοποιήσει η Επιτροπή για να μπορέσει να αποφανθεί, με την τελική της απόφαση, επί του συμβατού της οικείας πράξεως με την κοινή αγορά. Πρόσθεσε ότι μοναδικός σκοπός της κινήσεως της διαδικασίας εμπεριστατωμένου ελέγχου είναι να διαπιστωθεί προκαταρκτικώς αν υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό της κοινοποιηθείσας πράξεως.

β) Έννοια της συγκεντρώσεως

Στην υπόθεση *Aer Lingus Group κατά Επιτροπής* (απόφαση της 6ης Ιουλίου 2010, T-411/07, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), η προσφεύγουσα, στηριζόμενη σε εθνικές νομοθετικές διατάξεις, επιδίωξε να επεκτείνει το περιεχόμενο της έννοιας της συγκεντρώσεως, όπως αυτή ορίζεται στο δίκαιο της Ένωσης ώστε να καλύψει και περιπτώσεις όπου, ελλείψει αποκτήσεως ελέγχου, η αγορά, εκ μέρους μίας επιχειρήσεως, μερίδας του κεφαλαίου μιας άλλης δεν παρέχει από μόνη της τη δυνατότητα ασκήσεως καθοριστικής επιρροής στη δραστηριότητα της δεύτερης αυτής επιχειρήσεως. Η Ryanair Holdings plc είχε υποβάλει δημόσια προσφορά εξαγοράς (ΔΠΕ) του συνόλου του κεφαλαίου της Aer Lingus Group plc, αλλά αναγκάστηκε να υπαναχωρήσει από το σχέδιο της λόγω αποφάσεως της Επιτροπής, με την οποία η οικεία πράξη κρίθηκε ασύμβατη προς την κοινή αγορά. Κατόπιν όμως της αποφάσεως αυτής, η Aer Lingus Group ζήτησε από την Επιτροπή να διατάξει τη Ryanair Holdings να διαθέσει, επιπλέον, το μειοψηφικό ποσοστό συμμετοχής της στο κεφάλαιο της Aer Lingus Group. Η Επιτροπή απέρριψε το ως άνω αίτημα και η Aer Lingus Group άσκησε προσφυγή κατά της σχετικής αποφάσεως.

Στην απόφασή του, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι η εξουσία της Επιτροπής να διατάξει μία επιχείρηση να μεταβιβάσει το σύνολο των μετοχών άλλης επιχειρήσεως, τις οποίες έχει αποκτήσει, υφίσταται μόνον προς επαναφορά στην προ της πραγματοποίησης της συγκεντρώσεως κατάσταση. Επομένως, χωρίς απόκτηση ελέγχου, και άρα χωρίς υλοποίηση της συγκεντρώσεως, η Επιτροπή δεν διαθέτει εξουσία να λύσει την εν λόγω «συγκέντρωση». Το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε επίσης ότι, γενικώς, σκοπός του κανονισμού 139/2004 δεν είναι να προφυλάξει τις εταιρίες από τυχόν εμπορικές διαφορές με τους μετόχους τους ούτε να άρει κάθε αβεβαιότητα σχετικά με την έγκριση σημαντικών αποφάσεων από αυτούς, δεδομένου ότι τέτοιες διαφορές εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων. Ομοίως, αν γινόταν δεκτό ότι η Επιτροπή μπορεί να διατάσσει την αποεπένδυση μειοψηφικής συμμετοχής στο κεφάλαιο ανταγωνίστριας επιχειρήσεως απλώς και μόνο διότι, παρουσία διοπώλιου, συνιστά υποθετικό κίνδυνο από οικονομικής απόψεως ή καθιστά λιγότερο ελκυστικές τις μετοχές μιας από τις επιχειρήσεις οι οποίες αποτελούν αυτό το διοπώλιο, θα συνέτρεχε περίπτωση υπερβάσεως των αρμοδιοτήτων που απονέμονται στην Επιτροπή ως προς τον έλεγχο των συγκεντρώσεων.

Στην προαναφερθείσα υπόθεση *Éditions Jacob κατά Επιτροπής*, η προσφεύγουσα αμφισβήτησε τον νομικό χαρακτηρισμό της αποκτήσεως από τη Natexis Banques Populaires στοιχείων του ενεργητικού-στόχων ως «απόκτηση συμμετοχών σε επιχείρηση με σκοπό την περαιτέρω διάθεσή τους»,

κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 5, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΟΚ) 4064/89¹⁵. Υποστήριξε ότι αυτή η καλούμενη πράξη «παρένθετης» αποκτήσεως αποτελεί, στην πραγματικότητα, πράξη συγκεντρώσεως κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', του εν λόγω κανονισμού, καθόσον η Lagardère μπόρεσε με τον τρόπο αυτό να αποκτήσει είτε τον αποκλειστικό έλεγχο των στοιχείων του ενεργητικού-στόχων, μέσω της Natexis Banques Populaires, είτε τον έλεγχο των στοιχείων αυτών από κοινού με τη Natexis Banques Populaires, με συνέπεια να διαθέτει τη δυνατότητα να ασκήσει καθοριστική επιρροή στη δραστηριότητα η οποία συνδέεται με τα εν λόγω στοιχεία του ενεργητικού-στόχους.

Κατά το Γενικό Δικαστήριο, οι ισχυρισμοί περί αποκλειστικού ελέγχου δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί. Συγκεκριμένα, από τους όρους της συμβάσεως μεταβιβάσεως προκύπτει ότι η Lagardère δεν διέθετε ούτε δικαίωμα κυριότητας ή επικαρπίας επί των στοιχείων του ενεργητικού-στόχων πριν η Επιτροπή εκδώσει την απόφασή της περί εγκρίσεως υπό όρους, ούτε δικαιώματα τα οποία να της παρέχουν τη δυνατότητα να ασκήσει καθοριστική επιρροή στα όργανα των εταιριών που είχαν τον έλεγχο των στοιχείων του ενεργητικού-στόχων. Όσον αφορά τον κοινό έλεγχο, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι, ακόμη και αν υποθεθεί ότι από τη στιγμή που υλοποιήθηκε η πράξη παρένθετης αποκτήσεως η Lagardère μπόρεσε να ασκήσει, από κοινού με τη Natexis Banques Populaires, καθοριστική επιρροή στη δραστηριότητα που συνδέεται με τα οικεία στοιχεία του ενεργητικού, η επακόλουθη πράξη συγκεντρώσεως αποτελεί, εν πάση περιπτώσει, άλλη πράξη σε σχέση με την πράξη συγκεντρώσεως που κοινοποίησε η Lagardère. Το σφάλμα που τυχόν διέπραξε η Επιτροπή χαρακτηρίζοντας την πράξη παρένθετης αποκτήσεως των στοιχείων του ενεργητικού-στόχων ως «απόκτηση συμμετοχών σε επιχείρηση με σκοπό την περαιτέρω διάθεσή τους» και όχι ως απόκτηση αποκλειστικού ή κοινού ελέγχου, δεν έχει ούτως ή άλλως σημασία για τη νομιμότητα της αποφάσεως με την οποία η εξαγορά της Vivendi Universal Publishing από τη Lagardère κηρύχθηκε συμβατή με την κοινή αγορά υπό τον όρο της μεταπωλήσεως ορισμένων στοιχείων του ενεργητικού.

γ) Βελτίωση της αποτελεσματικότητας — Δυνατότητα επαληθεύσεώς της

Στην προαναφερθείσα απόφαση *Ryanair κατά Επιτροπής*, το Γενικό Δικαστήριο παρατήρησε, κατ' αρχάς, ότι η Επιτροπή εκτιμά ότι τόσο από τον κανονισμό 139/2004 όσο και από τις κατευθυντήριες γραμμές της για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων¹⁶ προκύπτει ότι, για να μπορούν να αντισταθμιστούν τα αρνητικά αποτελέσματα που έχει μια πράξη συγκεντρώσεως για τους καταναλωτές, η εντεύθεν απορρέουσα βελτίωση της αποτελεσματικότητας πρέπει να είναι επαληθεύσιμη, ικανή να παράσχει πλεονέκτημα στους καταναλωτές και να μην ήταν δυνατό να επιτευχθεί στο ίδιο μέτρο με μέσα λιγότερο βλαπτικά για τον ανταγωνισμό απ' ό,τι η σχεδιαζόμενη πράξη συγκεντρώσεως. Όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση, το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε ότι, αντιθέτως προς τα όσα έκρινε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, οι κατευθυντήριες γραμμές πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι η απαίτηση να είναι επαληθεύσιμη η βελτίωση της αποτελεσματικότητας δεν επιβάλλει στον κοινοποιούντα την πράξη συγκεντρώσεως να προσκομίσει στοιχεία που μπορούν να ελεγχθούν κατά τρόπο ανεξάρτητο από τρίτον ή έγγραφα προγενέστερα της πράξεως συγκεντρώσεως, βάσει των οποίων είναι δυνατό να αξιολογηθεί κατά τρόπο αντικειμενικό και ανεξάρτητο το εύρος της βελτιώσεως της αποτελεσματικότητας που θα συνεπαγόταν η εξαγορά. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν μπορούσε να απορρίψει, επ' αυτή τη βάση, τα στοιχεία που προσκόμισε η Ryanair Holdings. Το Γενικό Δικαστήριο προσέθεσε ότι η συνήθης επιχειρηματική δραστηριότητα δεν επιτρέπει πάντοτε την έγκαιρη προσκόμιση τέτοιων

¹⁵ Κανονισμός της 21ης Δεκεμβρίου 1989 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, όπως έχει διορθωθεί (ΕΕ 1990, L 257, σ. 13).

¹⁶ Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (ΕΕ 2004, C 31, σ. 5).

εγγράφων και τα έγγραφα τα οποία χρησιμοποιεί μια επιχείρηση προκειμένου να προβεί σε ΔΠΕ, είτε προέρχονται από την επιχείρηση αυτή είτε από τους συμβούλους της, μπορούν να ασκούν εκ της φύσεώς τους κάποια επιρροή όσον αφορά τη στήριξη των ισχυρισμών περί βελτιώσεως της αποτελεσματικότητας.

δ) Δεσμεύσεις

Εντολοδόχος

Στην υπόθεση *Éditions Jacob κατά Επιτροπής* (απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2010, T-452/04, που δεν περιλαμβάνεται στην Συλλογή, εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως), το Γενικό Δικαστήριο κλήθηκε να αποφανθεί επί της νομιμότητας της αποφάσεως περί εγκρίσεως της αποκτήσεως από τη Wendel Investissement των στοιχείων του ενεργητικού που μεταβιβάσθηκαν σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής της 7ης Ιανουαρίου 2004, με την οποία επιτράπηκε, υπό τον όρο της μεταπωλήσεως ορισμένων στοιχείων του ενεργητικού, η εξαγορά της Vivendi Universal Publishing από τη Lagardère. Ως λόγος ακυρώσεως προβλήθηκε, μεταξύ άλλων, ότι η έγκριση της Wendel Investissement στηρίχθηκε σε έκθεση εντολοδόχου που δεν ήταν ανεξάρτητος. Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο τόνισε ότι, αφενός, ο εντολοδόχος ορίστηκε ενώ ήταν μέλος της εκτελεστικής επιτροπής της εταιρίας-κατόχου των στοιχείων του ενεργητικού-στόχων και, αφετέρου, άσκησε τα καθήκοντά του αυτά ταυτοχρόνως με τα καθήκοντα μέλους του διοικητικού συμβουλίου της ίδιας εταιρίας. Επομένως, τελούσε σε τέτοια σχέση εξαρτήσεως έναντι της εν λόγω εταιρίας ώστε να εγείρονται αμφιβολίες ως προς την ουδετερότητα την οποία όφειλε να επιδεικνύει κατά την άσκηση των καθηκόντων του εντολοδόχου. Δεδομένου ότι το πρόσωπο αυτό κατάρτισε την έκθεση αξιολογήσεως της υποψηφιότητας της Wendel Investissement για την αγορά των μεταπωλούμενων στοιχείων του ενεργητικού, η οποία άσκησε καθοριστική επιρροή στην εγκριτική απόφαση που εξέδωσε η Επιτροπή, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η διαπιστωθείσα παρατυπία δικαιολογεί την ακύρωση της αποφάσεως περί εγκρίσεως της Wendel Investissement ως αγοραστή.

Κρατικές ενισχύσεις

Οι διαφορές που αφορούν κρατικές ενισχύσεις αποτέλεσαν σημαντικό τμήμα της δραστηριότητας του Γενικού Δικαστηρίου κατά το 2010, καθόσον περατώθηκαν 50 σχετικές υποθέσεις. Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται κατ' ανάγκην συνοπτικώς, πρώτον, τα ζητήματα παραδεκτού, δεύτερον, τα ζητήματα ουσίας και, τρίτον, τα διαδικαστικά ζητήματα που ανέκυψαν.

1. Παραδεκτό

Το Γενικό Δικαστήριο, με τη νομολογία του κατά το υπό εξέταση έτος, έδωσε διευκρινίσεις ως προς την εκτίμηση της ενεργητικής νομιμοποιήσεως, όσον αφορά την άσκηση προσφυγής κατά αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία μια ενίσχυση κηρύσσεται ασύμβατη προς την κοινή αγορά.

Πρώτον, στην υπόθεση *TF1 κατά Επιτροπής* (απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2010, T-193/06, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), ο προσφεύγων ζήτησε την ακύρωση αποφάσεως της Επιτροπής σχετικά με μέτρα ενισχύσεως υπέρ του κινηματογράφου και του οπτικοακουστικού τομέα στη Γαλλία, με την οποία η Επιτροπή αποφάσισε να μη διατυπώσει αντιρρήσεις κατά των επίμαχων μέτρων μετά το πέρασμα του προβλεπόμενου από το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ, προκαταρκτικού σταδίου εξετάσεως.

Υποστηρίζοντας ότι η προσβαλλόμενη απόφαση απευθύνεται τυπικώς στη Γαλλική Δημοκρατία, η Επιτροπή αμφισβητεί το παραδεκτό του ενδίκου μέσου που άσκησε η προσφεύγουσα, καθόσον η ως άνω απόφαση δεν την αφορά ατομικά.

Το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι μοναδικός σκοπός του προκαταρκτικού σταδίου εξετάσεως είναι να παράσχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να σχηματίσει μια πρώτη άποψη ως προς το αν η συγκεκριμένη ενίσχυση είναι εν όλω ή εν μέρει συμβατή με την κοινή αγορά. Υποχρέωση της Επιτροπής να καλέσει τους ενδιαφερομένους να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους υφίσταται μόνο στο πλαίσιο του σταδίου εξετάσεως το οποίο προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Έτσι, όταν η Επιτροπή, χωρίς να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξέτασεως, διαπιστώνει ότι μια ενίσχυση είναι συμβατή με την κοινή αγορά, τα πρόσωπα υπέρ των οποίων έχουν τεθεί οι διαδικαστικές αυτές εγγυήσεις, ιδίως οι ανταγωνίστριες των δικαιούχων της ενισχύσεως επιχειρήσεις, μπορούν παραδεκτώς να ασκήσουν προσφυγή προκειμένου να διασφαλίσουν την προστασία των διαδικαστικών δικαιωμάτων τους. Αντιθέτως, αν ο προσφεύγων αμφισβητεί το βάσιμο της ίδιας της αποφάσεως περί εκτιμήσεως της ενισχύσεως, το γεγονός και μόνον ότι μπορεί να θεωρηθεί ενδιαφερόμενος κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ δεν αρκεί ώστε να κριθεί παραδεκτή η προσφυγή.

Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε, προκαταρκτικώς, τους λόγους ακυρώσεως που πρόβλεπε η προσφεύγουσα και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι με κανέναν από αυτούς δεν επιδιώκεται να διαπιστωθεί ότι τα επίμαχα μέτρα ενισχύσεως προκαλούν στην Επιτροπή σοβαρές δυσχέρειες είτε ως προς τον χαρακτηρισμό τους ως κρατική ενίσχυση είτε ως προς το συμβατό τους με την κοινή αγορά, οι οποίες θα συνεπάγονταν υποχρέωσή της να κινήσει την επίσημη διαδικασία. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, η προσφεύγουσα δεν βάλλει κατά της αποφάσεως της Επιτροπής να μην κινήσει την επίσημη διαδικασία εξέτασεως του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ ούτε προβάλλει προσβολή των διαδικαστικών δικαιωμάτων που απορρέουν από τη διάταξη αυτή, αλλά επιδιώκει αποκλειστικώς να επιτύχει την ακύρωση της αποφάσεως επί της ουσίας, όπως επιβεβαίωσε και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση απαντώντας σε σχετική ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου.

Υπό τις περιστάσεις αυτές, η προσφυγή δεν είχε ως αντικείμενο την προστασία των διαδικαστικών δικαιωμάτων της προσφεύγουσας, η οποία όφειλε, επομένως, να αποδείξει ότι η περίπτωση της ήταν ιδιαίτερη, υπό την έννοια της διαμορφωθείσας με την απόφαση του Δικαστηρίου *Plaumann κατά Επιτροπής*¹⁷ νομολογίας, ιδίως διότι η θέση της στην αγορά θιγόταν ουσιωδώς από τα μέτρα που αποτελούσαν το αντικείμενο της αποφάσεως, δεδομένου ότι το ζήτημα κατά πόσον επηρεάστηκε η ανταγωνιστική θέση της πρέπει να εξεταστεί σε σχέση με την αντίστοιχη θέση των δικαιούχων των επίμαχων μέτρων ενισχύσεως, ήτοι των επιχειρήσεων που ασκούν δραστηριότητες στον κινηματογραφικό και οπτικοακουστικό τομέα. Εν προκειμένω, εφόσον το ποσοστό υποχρεωτικής επενδύσεως, το οποίο υπολογίζεται επί του κύκλου εργασιών, είναι το ίδιο για όλους τους ανταγωνιστές, το γεγονός ότι οι υποχρεώσεις της προσφεύγουσας για πραγματοποίηση επενδύσεων υπερβαίνουν τις δαπάνες των ανταγωνιστών της, λαμβανομένου υπόψη του αυξημένου κύκλου εργασιών της, δεν γεννά κάποια ιδιαίτερη κατάσταση που να χαρακτηρίζει την προσφεύγουσα και, ως εκ τούτου, να την εξατομικεύει κατά τρόπον ανάλογο προς αυτόν του αποδέκτη, υπό την έννοια της νομολογίας η οποία στηρίζεται στην προαναφερθείσα απόφαση *Plaumann* κατά Επιτροπής.

Δεύτερον, με την απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2010, T-415/05, T-416/05 και T-423/05, *Ελλάδα κ.λπ. κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι καθ' όσον χρόνο αναγνωριζόταν στις προσφεύγουσες, ακόμη και μετά την εκκαθάρισή τους, συμφέρον να ζητήσουν την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως, η παρεμβαίνουσα εξακολουθούσε να έχει συναφές συμφέρον να παρέμβει υπέρ της Επιτροπής προς υπεράσπιση της νομιμότητας αυτής της αποφάσεως, έστω και προκειμένου να προβάλει αξιώσεις αποζημιώσεως, ακολουθούμενες, ενδεχομένως, από την άσκηση αγωγών και στηριζόμενες στην παράνομη χορήγηση ενισχύσεων που της προξένησαν ζημία.

¹⁷ Απόφαση της 15ης Ιουλίου 1963, 25/62 (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 939).

Τρίτον και τελευταίο, στην απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2010, T-231/06 και T-237/06, *Κάτω Χώρες και NOS κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι η διοικητική διαδικασία που αφορά κρατικές ενισχύσεις κινείται μόνον κατά του οικείου κράτους μέλους. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, οι δικαιούχοι των ενισχύσεων επιχειρήσεις θεωρούνται απλώς και μόνον ως ενδιαφερόμενοι. Επομένως, οι ενδιαφερόμενοι επ' ουδενί μπορούν να επικαλεστούν τα δικαιώματα άμυνας που αναγνωρίζονται στα πρόσωπα κατά των οποίων κινείται η διαδικασία, αλλά διαθέτουν απλώς και μόνο το δικαίωμα συμμετοχής στη διοικητική διαδικασία στον προσήκοντα βαθμό, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως.

2. Ουσιαστικοί κανόνες

α) Ατομική ενίσχυση που χορηγήθηκε κατ' εφαρμογήν εγκεκριμένου από την Επιτροπή γενικού καθεστώτος ενισχύσεων

Με την απόφαση της 3ης Μαρτίου 2010, T-102/07 και T-120/07, *Freistaat Sachsen κ.λπ. κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή, όταν βρίσκεται ενώπιον ατομικής ενισχύσεως ως προς την οποία υποστηρίζεται ότι χορηγήθηκε κατ' εφαρμογήν ήδη εγκεκριμένου καθεστώτος, δεν μπορεί, εκ προοιμίου, να την εξετάσει απευθείας βάσει της Συνθήκης ΕΚ. Πριν από την κίνηση οποιασδήποτε διαδικασίας, η Επιτροπή οφείλει, κατ' αρχάς, να ελέγξει απλώς και μόνον αν η ενίσχυση καλύπτεται από το γενικό καθεστώς και πληροί τις προϋποθέσεις που έχουν καθοριστεί με την εγκριτική αυτού απόφαση. Αν δεν ενεργούσε έτσι, η Επιτροπή θα μπορούσε, κατά την εξέταση κάθε ατομικής ενισχύσεως, να αναθεωρεί την εγκριτική του καθεστώτος ενισχύσεων απόφασή της, η οποία ήδη προϋπέθετε εξέταση από πλευράς του άρθρου 87 ΕΚ. Επομένως, ενίσχυση η οποία αποτελεί αυστηρή και προβλέψιμη εφαρμογή των προϋποθέσεων που τέθηκαν με την εγκριτική του γενικού καθεστώτος απόφαση θεωρείται υφιστάμενη ενίσχυση, οπότε δεν συντρέχει λόγος ούτε να κοινοποιηθεί στην Επιτροπή ούτε να εξεταστεί με γνώμονα το άρθρο 87 ΕΚ.

Το Γενικό Δικαστήριο τόνισε επίσης ότι απόφαση της Επιτροπής επί του συμβατού ενισχύσεως με το οικείο καθεστώς εμπίπτει στην άσκηση της υποχρεώσεώς της να μεριμνά για την εφαρμογή των άρθρων 87 ΕΚ και 88 ΕΚ. Ως εκ τούτου, η εκ μέρους της Επιτροπής εξέταση του συμβατού μιας ενισχύσεως με το καθεστώς αυτό δεν συνιστά πρωτοβουλία υπερβαίνουσα το πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της. Επομένως, η εκτίμηση της Επιτροπής δεν μπορεί να περιορίζεται από την εκτίμηση των εθνικών αρχών που χορήγησαν την ενίσχυση.

β) Παροχή οικονομικού πλεονεκτήματος

Με την απόφαση της 21ης Μαΐου 2010, T-425/04, T-444/04, T-450/04 και T-456/04, *Γαλλία κ.λπ. κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι δημόσιες δηλώσεις των εθνικών αρχών προσέδωσαν αξιοσημείωτο πλεονέκτημα σε επιχείρηση κατά το μέτρο που επέτρεψαν την ανάκτηση της εμπιστοσύνης των χρηματαγορών. Κατέστησαν επίσης δυνατή, ευκολότερη και λιγότερο δαπανηρή την πρόσβαση της επιχειρήσεως σε νέα δάνεια τα οποία ήταν αναγκαία για την αναχρηματοδότηση του βραχυπρόθεσμου χρέους της και, εν τέλει, συνεισέφεραν στη σταθεροποίηση της πολύ ευαίσθητης χρηματοοικονομικής καταστάσεως της επιχειρήσεως. Οι εν λόγω δηλώσεις επηρέασαν καθοριστικά την αντίδραση των οίκων αξιολογήσεως. Συναφώς, κάθε θετική επιρροή στη βαθμολογία μιας επιχειρήσεως, ακόμη και οφειλόμενη αποκλειστικώς σε δημόσιες δηλώσεις οι οποίες δύνανται να δημιουργήσουν ή να ενισχύσουν την εμπιστοσύνη των επενδυτών, απηχεί άμεσα στο επίπεδο του κόστους που αυτή καλείται να φέρει προκειμένου να αναχρηματοδοτηθεί από τις κεφαλαιαγορές.

Το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε επίσης ότι η απαίτηση της υπάρξεως συνάφειας μεταξύ του προσδιορισθέντος πλεονεκτήματος και της δεσμεύσεως κρατικών πόρων προϋποθέτει, κατ' αρχήν, ότι το εν λόγω πλεονέκτημα συνδέεται στενά με αντίστοιχη επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού ή με τη δημιουργία, βάσει νομικώς δεσμευτικών υποχρεώσεων που ανέλαβε το Δημόσιο, οικονομικού κινδύνου επαρκώς συγκεκριμένου για τον προϋπολογισμό αυτό. Προκειμένου οι επίμαχες δηλώσεις να εξομοιωθούν με κρατική εγγύηση ή να ερμηνευθούν ως οριστική δέσμευση για συγκεκριμένη χρηματοοικονομική συνδρομή, όπως η αποπληρωμή βραχυπρόθεσμων χρεών, πρέπει να συνίστανται σε μια συγκεκριμένη, ανεπιφύλακτη και αμετάκλητη δέσμευση δημόσιων πόρων και να συγκεκριμενοποιούν, ρητώς, είτε τα ακριβή προς επένδυση ποσά, είτε τα ακριβή προς εγγύηση χρέη, είτε, τουλάχιστον, ένα προκαθορισμένο χρηματοοικονομικό πλαίσιο, όπως πιστώσεις συγκεκριμένου ύψους, καθώς επίσης και τους όρους χορηγήσεως της σχεδιαζόμενης συνδρομής. Το γεγονός και μόνον ότι ένα κράτος μέλος προσέφυγε στο ιδιαίτερο κύρος του οποίου χαίρει στις χρηματαγορές δεν αρκεί για να αποδείξει ότι οι πόροι του εκτέθηκαν σε κίνδυνο τέτοιο ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ότι στοιχειοθετείται μεταφορά κρατικών πόρων, κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, η οποία να είναι επαρκώς συναφής με το πλεονέκτημα που χορηγήθηκε με τις δηλώσεις του.

Στην απόφαση της 15ης Ιουνίου 2010, T-177/07, *Mediaset κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως), το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι η νομολογία έχει δεχθεί ότι πλεονέκτημα που χορηγείται απευθείας σε ορισμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία δεν ασκούν, κατ' ανάγκην, επιχείρηση μπορεί να συνιστά έμμεσο πλεονέκτημα και, ως εκ τούτου, κρατική ενίσχυση για άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία είναι επιχειρήσεις. Είναι συνεπώς απορριπτέα η άποψη ότι επιδότηση καταβαλλόμενη στους καταναλωτές δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση υπέρ επιχειρήσεων που πωλούν αγαθά ή παρέχουν υπηρεσίες.

γ) Υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος

Στην απόφαση της 1ης Ιουλίου 2010, T-568/08 και T-573/08, *M6 και TF1 κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως), το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η άποψη σύμφωνα με την οποία η εφαρμογή της παρεκκλίσεως του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ εξαρτάται από την τήρηση της τετάρτης από τις προϋποθέσεις που τέθηκαν με τις σκέψεις 88 έως 93 της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 24ης Ιουλίου 2003, *Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg*¹⁸, συνιστά απόρροια συγχύσεως των προϋποθέσεων υπό τις οποίες μια ενίσχυση χαρακτηρίζεται ως κρατική κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, με τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων εκτιμάται το συμβατό μιας ενισχύσεως με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ. Οι προϋποθέσεις στις οποίες αναφέρεται η προαναφερθείσα απόφαση *Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg* έχουν ένα και μοναδικό αντικείμενο, ήτοι τον χαρακτηρισμό του επίμαχου μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως προκειμένου να διαπιστωθεί αν υφίσταται υποχρέωση κοινοποιήσεώς του στην Επιτροπή, σε περίπτωση νέας ενισχύσεως, ή υποχρέωση συνεργασίας με το εν λόγω θεσμικό όργανο, σε περίπτωση υφιστάμενης ενισχύσεως.

Το Γενικό Δικαστήριο τόνισε επίσης ότι το ζήτημα αν η επιχείρηση που έχει αναλάβει την παροχή της ραδιοτηλεοπτικής υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος θα μπορούσε να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας με χαμηλότερο κόστος στερείται σημασίας στο πλαίσιο της εκτιμήσεως του συμβατού της κρατικής χρηματοδοτήσεως της εν λόγω υπηρεσίας με τους κοινοτικούς κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων. Σκοπός του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ

¹⁸ C-280/00 (Συλλογή 2003, σ. I-7747).

είναι να προλαμβάνεται, μέσω της εκτιμήσεως του αναλογικού χαρακτήρα της ενισχύσεως, η χορήγηση στην επιφορτισμένη με την παροχή της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος επιχείρηση ενισχύσεως η οποία υπερβαίνει το καθαρό κόστος της δημόσιας υπηρεσίας.

Στην προαναφερθείσα απόφαση *Κάτω Χώρες και NOS κατά Επιτροπής*, το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρεία εξουσία εκτιμήσεως όσον αφορά τον ορισμό της έννοιας «υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος». Επομένως, ο καθορισμός των σχετικών υπηρεσιών από κράτος μέλος μπορεί να αμφισβητηθεί από την Επιτροπή μόνο σε περίπτωση πρόδηλης πλάνης. Όσον αφορά δε τον ορισμό της δημόσιας υπηρεσίας στον ραδιοτηλεοπτικό τομέα, η Επιτροπή δεν είναι μεν αρμόδια να αποφασίσει αν ένα πρόγραμμα πρέπει να παρέχεται στο πλαίσιο υπηρεσίας γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος ούτε να αμφισβητήσει τον χαρακτήρα ή την ποιότητα συγκεκριμένου προϊόντος, πλην όμως, ως θεματοφύλακας των Συνθηκών, πρέπει να έχει τη δυνατότητα να παρέμβει σε περίπτωση πρόδηλης πλάνης.

δ) Κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς

Με την απόφαση της 3ης Μαρτίου 2010, T-163/05, *Bundesverband deutscher Banken κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε το επιχειρήμα ότι η διανοητική άσκηση που συνίσταται στην προσπάθεια να διαπιστωθεί αν μια πράξη έλαβε χώρα υπό τους συνήθεις όρους της οικονομίας της αγοράς πρέπει, κατ' ανάγκην, να γίνεται αποκλειστικώς από τη σκοπιά του επενδυτή ή της μόνης ωφελουμένης από την επένδυση επιχειρήσεως, τη στιγμή που η αλληλεπίδραση μεταξύ διαφόρων οικονομικών παραγόντων είναι ακριβώς το στοιχείο το οποίο χαρακτηρίζει την οικονομία της αγοράς. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή μπορεί να εξετάσει το ζήτημα αν μια επιχείρηση θα μπορούσε να αποκτήσει από άλλους επενδυτές κεφάλαια που θα της απέφεραν τα ίδια πλεονεκτήματα και, ενδεχομένως, υπό ποιες προϋποθέσεις. Άλλωστε, ούτε η ως άνω διανοητική άσκηση απαιτεί να μη λαμβάνονται καθόλου υπόψη οι δεσμεύσεις οι οποίες σχετίζονται με τη φύση της μεταβιβασθείσας περιουσίας.

Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι το γεγονός ότι μια από τις πτυχές της πράξεως συνεπάγεται αύξηση του κινδύνου, στον οποίο εκτίθεται ο επενδυτής, δικαιολογεί την αύξηση της προσόδου μόνον αν η πτυχή αυτή έχει ως συνέπεια τη δημιουργία πλεονεκτήματος για την τράπεζα ή αν η εν λόγω τράπεζα δεν είναι σε θέση να αρνηθεί τα προτεινόμενα κεφάλαια. Αντιθέτως, αν η αύξηση του κινδύνου, στον οποίο εκτίθεται ο επενδυτής, απορρέει από μια απόφαση που ο επενδυτής έλαβε για δικούς του λόγους, χωρίς να επηρεασθεί από τις επιθυμίες ή από τις ανάγκες της τράπεζας, αυτή θα αρνηθεί να καταβάλει αύξηση της προσόδου και θα προμηθευτεί τα κεφάλαια από άλλους επενδυτές.

Στην προαναφερθείσα απόφαση *Ελλάδα κ.λπ. κατά Επιτροπής*, αφού υπενθύμισε ότι από το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ προκύπτει ότι η έννοια της ενισχύσεως είναι έννοια αντικειμενική και εξαρτάται μόνον από το ζήτημα αν ένα κρατικό μέτρο παρέχει στη δικαιούχο επιχείρηση οικονομικό όφελος το οποίο η επιχείρηση αυτή δεν θα είχε αποκομίσει υπό τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι ο εύλογος χαρακτήρας της συγκεκριμένης ενέργειας των δημοσίων αρχών ή της δημόσιας επιχειρήσεως που χορήγησαν την ενίσχυση δεν απαλλάσσει από την υποχρέωση για την εφαρμογή του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή.

ε) Υποχρέωση αναζητήσεως της ενισχύσεως

Στην προαναφερθείσα απόφαση *Ελλάδα κ.λπ. κατά Επιτροπής*, το Γενικό Δικαστήριο ασχολήθηκε με το ζήτημα της ανακτήσεως της ενισχύσεως σε περίπτωση οικονομικής συνέχειας μεταξύ δύο εταιριών. Όταν υπάρχει τέτοια συνέχεια, η νέα εταιρία μπορεί να θεωρηθεί ως πραγματικός αποδέκτης των ενισχύσεων που ευνόησαν τον τομέα των επίδικων δραστηριοτήτων και οι οποίες είχαν

χορηγηθεί στην παλαιά εταιρία πριν αναλάβει η νέα εταιρία τις δραστηριότητες αυτές. Αντιθέτως, ελλείψει, μετά τη διάσπαση, οικονομικής ενότητας μεταξύ των δύο εταιριών, δεν μπορεί να ζητηθεί από τη νέα εταιρία να επιστρέψει τυχόν ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην παλαιά εταιρία μετά τη διάσπαση, για τον λόγο και μόνον ότι η νέα εταιρία αντλεί έμμεσο όφελος από τις εν λόγω ενισχύσεις. Πράγματι, το γεγονός αυτό δεν αρκεί για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η νέα εταιρία είναι ο πραγματικός αποδέκτης των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στην παλαιά εταιρία.

Όσον αφορά την κατανομή της υποχρέωσης αποδόσεως μιας ενισχύσεως μεταξύ των αποδεκτών της, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, με την απόφαση που διαπιστώνει το ασύμβατο μιας ενισχύσεως και επιβάλλει την ανάκτησή της, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να διευκρινίζει σε ποιο βαθμό κάθε αποδέκτης επιχείρηση επωφελήθηκε του ποσού της επίμαχης ενισχύσεως. Στο εμπλεκόμενο κράτος μέλος απόκειται να καθορίσει το ποσό που πρέπει να επιστρέψει καθεμία από τις επιχειρήσεις αυτές κατά την ανάκτηση της ενισχύσεως, σε συνεργασία με την Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 10 ΕΚ.

Εξάλλου, τα νομολογιακά κριτήρια του προσδιορισμού του πραγματικού αποδέκτη ενισχύσεως έχουν αντικειμενικό χαρακτήρα. Η ύπαρξη οικονομικής συνέχειας μπορεί να αποδειχθεί βάσει διαφόρων αντικειμενικών στοιχείων, όπως η μη καταβολή τιμήματος σύμφωνα προς τους όρους της αγοράς, ως αντιπαροχής για τα μεταβιβαζόμενα στοιχεία του ενεργητικού, ή η αντικειμενική περίπτωση ότι η μεταβίβαση είχε ως αποτέλεσμα την παράκαμψη της υποχρέωσης επιστροφής της επίμαχης ενισχύσεως.

Από τη διαπίστωση της υπάρξεως οικονομικής συνέχειας μεταξύ δύο εταιριών δεν τεκμαίρεται ότι, καθόσον οι οικονομικές δυσχέρειες των δύο αυτών εταιριών εξακολουθούν να υφίστανται και μετά τη διάσπαση, τα υπό εξέταση στην προσβαλλόμενη απόφαση νέα μέτρα υπέρ της νέας εταιρίας συνιστούν τη λογική συνέχεια των προγενεστέρων ενισχύσεων και εμπίπτουν, συνεπώς, και αυτά στην κατηγορία των κρατικών ενισχύσεων. Εν πάση περιπτώσει, στον δικαστή της Ένωσης απόκειται να εξακριβώσει αν, βάσει των κρίσιμων στοιχείων, τα νέα αυτά μέτρα μπορούν ευλόγως να διαχωριστούν από τα προγενέστερα μέτρα ενισχύσεων.

3. Διαδικαστικά ζητήματα

α) Επίσημη διαδικασία εξετάσεως

Με την απόφαση της 3ης Μαρτίου 2010, T-36/06, *Bundesverband deutscher Banken κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το ζήτημα αν η Επιτροπή εφάρμοσε εσφαλμένως το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή δεν πρέπει να συγχέεται με το ζήτημα της υπάρξεως σοβαρών δυσχερειών που καθιστούν αναγκαία την κίνηση της επίσημης διαδικασίας εξετάσεως. Εξάλλου, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν απάντησε σε ορισμένες αιτιάσεις τις οποίες η προσφεύγουσα προέβαλε στο πλαίσιο παράλληλης υποθέσεως δεν σημαίνει ότι δεν μπορούσε να λάβει θέση επί του επίμαχου μέτρου με βάση τις πληροφορίες που διέθετε και ότι όφειλε, κατά συνέπεια, να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως προκειμένου να συμπληρώσει την έρευνά της. Όταν η Επιτροπή έχει κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως σε σχέση με παρεμφερείς πράξεις και, με την ευκαιρία αυτή, είχε συζητηθεί η σπουδαιότητα ορισμένων χαρακτηριστικών τα οποία ήσαν κοινά ως προς όλες τις πράξεις, μπορεί να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή διαθέτει πληροφορίες που της παρέχουν τη δυνατότητα να εκτιμήσει κατά πόσον τα εν λόγω χαρακτηριστικά είναι κρίσιμα.

β) Υποχρέωση αιτιολογήσεως

Στην προαναφερθείσα απόφαση *Freistaat Sachsen κ.λπ. κατά Επιτροπής*, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε, λόγω ανεπαρκούς αιτιολογίας, απόφαση της Επιτροπής, με την οποία μια κρατική ενίσχυση κηρύχθηκε ασυμβίβαστη προς την κοινή αγορά, καθόσον δεν γινόταν καμία αναφορά, κατά τον υπολογισμό του ύψους της ενίσχυσης σε προβληματικές επιχειρήσεις, στην πρακτική των χρηματοπιστωτικών αγορών σχετικά με τη συσσώρευση κινδύνων (προβληματική επιχείρηση, έλλειψη ασφαλειών, κ.λπ.), οπότε η σχέση μεταξύ των προσαυξήσεων που επέβαλε η Επιτροπή και της ειδικής καταστάσεως των εμπλεκόμενων εταιριών δεν προέκυπτε σαφώς και η επιλογή των προσαυξήσεων αυτών ήταν, τουλάχιστον φαινομενικά, αυθαίρετη, ενώ ούτε η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη μέθοδο καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και προεξόφλησης¹⁹ περιείχε οποιαδήποτε ένδειξη για την εν λόγω σύρρευση κινδύνων. Η Επιτροπή θα έπρεπε να παράσχει εξηγήσεις σχετικά με τη χρησιμοποίηση πρόσθετων προσαυξήσεων καθώς και με το επίπεδό τους μέσω μιας αναλύσεως της πρακτικής στην αγορά, προκειμένου να δώσει τη δυνατότητα, αφενός, στις εν λόγω επιχειρήσεις να αμφισβητήσουν τον κατάλληλο χαρακτήρα των συγκεκριμένων προσαυξήσεων και, αφετέρου, στο Γενικό Δικαστήριο να ελέγξει τη νομιμότητά τους.

Επιπλέον, στην προαναφερθείσα απόφαση *Mediaset κατά Επιτροπής*, το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως του χαρακτηρισμού ενός μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως επιτάσσει να προσδιορίζονται οι λόγοι για τους οποίους η Επιτροπή θεωρεί ότι το συγκεκριμένο μέτρο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Όσον αφορά την ύπαρξη στρεβλώσεως του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά, η Επιτροπή, μολονότι οφείλει να αναφερθεί, με τις αιτιολογικές σκέψεις της αποφάσεώς της, τουλάχιστον στις συνθήκες υπό τις οποίες χορηγήθηκε μια ενίσχυση, όταν από τις συνθήκες αυτές μπορεί να αποδειχθεί ότι η ενίσχυση είναι ικανή να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, με συνέπεια τη νόθευση ή τον κίνδυνο νόθευσεως του ανταγωνισμού, δεν υποχρεούται, αντιθέτως, να προβεί σε οικονομική ανάλυση της πραγματικής καταστάσεως των οικείων αγορών, του μεριδίου αγοράς των επιχειρήσεων που είναι δικαιούχοι της ενισχύσεως, της θέσεως των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων και της ροής των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών. Επιπλέον, σε περίπτωση παράνομων ενισχύσεων, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να αποδείξει τις πραγματικές επιπτώσεις των ενισχύσεων αυτών στον ανταγωνισμό και στο ενδοκοινοτικό εμπόριο. Πράγματι, μια τέτοια υποχρέωση θα είχε ως συνέπεια να ευνοούνται τα κράτη μέλη τα οποία χορηγούν παράνομες ενισχύσεις εις βάρος εκείνων που κοινοποιούν το σχέδιο των ενισχύσεων. Ειδικότερα, αρκεί να αποδεικνύει η Επιτροπή ότι οι εξεταζόμενες ενισχύσεις μπορούν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και ενδέχεται να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό, χωρίς να είναι αναγκαίο να οριοθετηθεί η σχετική αγορά.

Κοινοτικό σήμα

Οι αποφάσεις που αφορούν την εφαρμογή των κανονισμών (ΕΚ) 40/94²⁰ και (ΕΚ) 207/2009²¹ αντιπροσωπεύουν, και κατά το 2010, σημαντικό ποσοστό των υποθέσεων που περατώθηκαν από το Γενικό Δικαστήριο (180 υποθέσεις, ήτοι 34 % του συνολικού αριθμού των υποθέσεων που περατώθηκαν το 2010).

¹⁹ Ανακοίνωση 97/C 273/03 της Επιτροπής σχετικά με τη μέθοδο καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και προεξόφλησης (ΕΕ 1997, C 273, σ. 3).

²⁰ Κανονισμός (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1).

²¹ Κανονισμός (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ L 78, σ. 1), ο οποίος αντικατέστησε τον κανονισμό 40/94.

1. Απόλυτοι λόγοι απαραδέκτου

Το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού 40/94 και του κανονισμού 207/2009 απαγορεύει την καταχώριση ως κοινοτικού σήματος σημείων που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα, ο οποίος πρέπει να εκτιμάται σε σχέση, αφενός, με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία ζητείται η καταχώριση και, αφετέρου, με την αντίληψη του ενδιαφερόμενου κοινού.

Στην απόφαση της 15ης Ιουνίου 2010, T-547/08, *X Technology Swiss κατά ΓΕΕΑ (Χρωματισμός σε πορτοκαλί της μύτης κάλτσας)* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως), το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή κατά της αποφάσεως του τμήματος προσφυγών του Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ), σύμφωνα με την οποία ο χρωματισμός σε πορτοκαλί υπό μορφή επικαλύμματος που σκεπάζει τη μύτη ειδών καλτσοποιίας είναι, για τον μέσο καταναλωτή, σημείο στερούμενο διακριτικού χαρακτήρα. Πρώτον, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το τμήμα προσφυγών δεν υπέπεσε σε πλάνη εφαρμόζοντας τη σχετική με τα τρισδιάστατα σήματα νομολογία στην περίπτωση του επίμαχου σήματος, το οποίο είχε χαρακτηριστεί από την προσφεύγουσα ως «σήμα θέσεως». Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε ότι ο χαρακτηρισμός ενός «σήματος θέσεως» ως εικονιστικού ή τρισδιάστατου σήματος ή ως ειδικής κατηγορίας σημάτων στερείται σημασίας στο πλαίσιο της εκτιμήσεως του διακριτικού του χαρακτήρα, ενώ το καθοριστικό στοιχείο για την εφαρμογή της εν λόγω νομολογίας είναι το γεγονός ότι το οικείο σημείο συμπίπτει με την όψη του προσδιοριζόμενου προϊόντος. Δεύτερον, το Γενικό Δικαστήριο εκτίμησε ότι, οσάκις κάποιο σημείο δεν δύναται να υποδηλώσει την εμπορική προέλευση των προϊόντων, δεν μπορεί να καταχωριστεί ως σήμα, μολονότι αφορά προϊόντα υποκείμενα στις τάσεις της μόδας και, κατά συνέπεια, πληθώρα παρόμοιων σημείων υπάρχει ή δημιουργείται συνεχώς στον οικείο βιομηχανικό τομέα. Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο κατέστησε σαφές ότι ο κίνδυνος να αντιγραφεί ένα στοιχείο της παρουσίας προϊόντος ή υπηρεσίας από ανταγωνιστή ουδόλως επηρεάζει την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού 40/94, διότι ο επιχειρηματίας που χρησιμοποιεί στις συναλλαγές σημείο το οποίο δεν πληροί την προϋπόθεση της διατάξεως αυτής θα μπορούσε, ενδεχομένως, να αποδείξει ότι το σημείο αυτό απέκτησε διακριτικό χαρακτήρα διά της χρήσεώς του, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94, ή να χρησιμοποιήσει τα λοιπά νομικά μέσα που τυχόν έχει στη διάθεσή του, όπως είναι το δίκαιο των σχεδίων και των υποδειγμάτων ή η αγωγή λόγω αθέμιτου ανταγωνισμού.

Εξάλλου, με τις αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 2010, T-404/09, *Deutsche Bahn κατά ΓΕΕΑ (οριζόντιος συνδυασμός των χρωμάτων γκρι και κόκκινο)* (που δεν περιλαμβάνεται στη Συλλογή) και T-405/09, *Deutsche Bahn κατά ΓΕΕΑ (κάθετος συνδυασμός των χρωμάτων γκρι και κόκκινο)* (που δεν περιλαμβάνεται στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο αντιμετώπισε εκ νέου το ζήτημα του διακριτικού χαρακτήρα συνδυασμού χρωμάτων. Με τις δύο αυτές αποφάσεις, το Γενικό Δικαστήριο επιβεβαίωσε την αυστηρή προσέγγιση που ακολουθεί στις περιπτώσεις αιτήσεων καταχώρισεως συνδυασμού χρωμάτων ως σήματος και διαπίστωσε ότι, για το οικείο κοινό, ο συνδυασμός των χρωμάτων δεν διέφερε αισθητώς από τα χρώματα τα οποία χρησιμοποιούνται ευρέως για τις επίμαχες υπηρεσίες και, επομένως, εστερείτο διακριτικού χαρακτήρα.

2. Σχετικοί λόγοι απαραδέκτου

Με την απόφαση της 22ας Ιουνίου 2010, T-255/08, *Montero Padilla κατά ΓΕΕΑ — Padilla Requena (JOSE PADILLA)* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο προέβη σε μία διευκρίνιση όσον αφορά τους λόγους στους οποίους μπορεί να στηριχθεί ανακοπή. Η προσφεύγουσα ζήτησε, κατ' ουσίαν, από το Γενικό Δικαστήριο να ελέγξει τη νομιμότητα της αποφάσεως του τμήματος προσφυγών του ΓΕΕΑ από πλευράς του άρθρου 9 του κανονισμού 40/94, το οποίο αφορά το δικαίωμα που παρέχει το κοινοτικό σήμα. Το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε ότι οι λόγοι στους

οποίους μπορεί να στηριχθεί ανακοπή, όπως αυτοί διαλαμβάνονται στο άρθρο 42, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94, είναι αποκλειστικώς οι σχετικοί λόγοι απαραδέκτου του άρθρου 8 του εν λόγω κανονισμού, διότι το άρθρο 9 του κανονισμού αυτού καθορίζει την έκταση του δικαιώματος που παρέχει το κοινοτικό σήμα και, συνεπώς, τα αποτελέσματα της καταχωρίσεώς του, αλλά δεν αφορά τις προϋποθέσεις καταχωρίσεως. Επομένως, το άρθρο 9 του κανονισμού 40/94 δεν εντάσσεται στο νομικό πλαίσιο που πρέπει να λάβει υπόψη το ΓΕΕΑ κατά την εξέταση αιτήσεως καταχωρίσεως ή ανακοπής. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι από το γράμμα του άρθρου 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 40/94, όπου χρησιμοποιείται η φράση «για τα οποία έχει καταχωριστεί το προγενέστερο σήμα», προκύπτει ότι η ανωτέρω διάταξη έχει εφαρμογή επί προγενέστερων σημάτων κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού μόνον εφόσον αυτά έχουν καταχωριστεί. Συνεπώς, το άρθρο 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 40/94 προστατεύει, σε σχέση με μη παρεμφερή προϊόντα ή υπηρεσίες, μόνον τα παγκοίνως γνωστά σήματα κατά την έννοια του άρθρου 6α της Συμβάσεως των Παρισίων²², για τα οποία προσκομίζεται απόδειξη καταχωρίσεως. Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι το δικαίωμα του δημιουργού δεν αποτελεί «σημείο χρησιμοποιούμενο στις συναλλαγές», κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 4, του κανονισμού 40/94, όπως προκύπτει από την εν γένει οικονομία του άρθρου 52 του εν λόγω κανονισμού. Η τελευταία αυτή διάταξη προβλέπει, στην παράγραφο της 1, στοιχείο γ', ότι κοινοτικό σήμα κηρύσσεται άκυρο εφόσον υφίσταται προγενέστερο δικαίωμα προβλεπόμενο στο άρθρο 8, παράγραφος 4, του κανονισμού 40/94 και πληρούνται οι προϋποθέσεις της παραγράφου αυτής. Η παράγραφος 2, στοιχείο γ', του ίδιου άρθρου ορίζει ότι κοινοτικό σήμα κηρύσσεται επίσης άκυρο εφόσον η χρήση του μπορεί να απαγορευθεί δυνάμει «άλλου» προγενέστερου δικαιώματος, ιδίως δε βάσει δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας. Ως εκ τούτου, το δικαίωμα του δημιουργού δεν καταλέγεται μεταξύ των προγενέστερων δικαιωμάτων στα οποία αναφέρεται το άρθρο 8, παράγραφος 4, του κανονισμού 40/94.

3. Σχέση μεταξύ απόλυτων και σχετικών λόγων απαραδέκτου

Στην προαναφερθείσα απόφαση *JOSE PADILLA*, το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε ότι από το γράμμα του άρθρου 42, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94 και από την εν γένει οικονομία του ίδιου άρθρου, καθώς και του άρθρου 43 του εν λόγω κανονισμού προκύπτει ότι οι απόλυτοι λόγοι απαραδέκτου του άρθρου 7 του κανονισμού αυτού δεν πρέπει να εξετάζονται στο πλαίσιο διαδικασίας ανακοπής. Συγκεκριμένα, οι λόγοι στους οποίους μπορεί να στηριχθεί ανακοπή, όπως αυτοί διαλαμβάνονται στο άρθρο 42, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94, είναι αποκλειστικώς οι σχετικοί λόγοι απαραδέκτου του άρθρου 8 του ίδιου κανονισμού.

4. Διαδικαστικά ζητήματα

Με την απόφαση της 28ης Απριλίου 2010, T-225/09, *Claro κατά ΓΕΕΑ — Telefónica (Claro)* (που δεν περιλαμβάνεται στη Συλλογή, εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως), το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή κατά της αποφάσεως του τμήματος προσφυγών του ΓΕΕΑ, με την οποία η ασκηθείσα ενώπιόν του προσφυγή κρίθηκε απαράδεκτη για τον λόγο ότι δεν κατατέθηκε υπόμνημα που να εκθέτει τους λόγους της προσφυγής εντός της προβλεπόμενης από το άρθρο 59 του κανονισμού 40/94 προθεσμίας. Η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι η υποβολή υπομνήματος θα ήταν αλυσιτελής διότι, αφενός, προσέβαλε στο σύνολό της την απόφαση του τμήματος ανακοπών με την οποία η ανακοπή έγινε δεκτή βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94 και, αφετέρου, υφίσταται λειτουργική συνέχεια μεταξύ των διαφόρων οργάνων του ΓΕΕΑ, τα οποία οφείλουν να στηρίζουν τις αποφάσεις τους παραπέμποντας στη διαδικασία

²² Σύμβαση των Παρισίων περί προστασίας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, της 20ής Μαρτίου 1883, όπως αναθεωρήθηκε και τροποποιήθηκε.

ενώπιον του οργάνου που επιλήφθηκε στον αμέσως κατώτερο βαθμό. Το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η κατάθεση υπομνήματος που να περιέχει τους λόγους της προσφυγής δεν ήταν, σε καμία περίπτωση, αλυσιτελής, διότι αποκείται στο πρόσωπο που ασκεί προσφυγή ενώπιον τμήματος προσφυγών να εκθέσει τους λόγους στους οποίους αυτή στηρίζεται. Αντιθέτως, το τμήμα προσφυγών δεν υποχρεούται να αναζητήσει, διά της επαγωγικής μεθόδου, σε ποιους λόγους στηρίζεται η προσφυγή της οποίας επιλαμβάνεται. Επιπλέον, όσον αφορά τη λειτουργική συνέχεια, το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε εκ νέου τις αρχές στις οποίες κατέληξε το Δικαστήριο με την απόφαση της 13ης Μαρτίου 2007, *ΓΕΕΑ κατά Kaul*²³, διευκρινίζοντας ότι από το άρθρο 62, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94 προκύπτει ότι το τμήμα προσφυγών, για να αποφανθεί επί προσφυγής που ασκείται ενώπιόν του, καλείται να προβεί σε νέα πλήρη εξέταση της ουσίας της ανακοπής, τόσο από νομικής απόψεως όσο και ως προς τα πραγματικά περιστατικά. Εντούτοις, μια τέτοια εξέταση προϋποθέτει ότι η προσφυγή αυτή είναι παραδεκτή, διότι, αν κριθεί απαράδεκτη, το τμήμα προσφυγών οφείλει να την απορρίψει χωρίς να υπεισέλθει στην ουσία.

Ακολούθως, με την απόφαση της 16ης Ιουνίου 2010, T-487/08, *Kureha κατά ΓΕΕΑ — Sanofi-Aventis (KREMEZIN)* (που δεν περιλαμβάνεται στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε επί της αποδεικτικής αξίας μιας δημοσίευσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας (WIPO), η οποία προσκομίστηκε εκπροθέσμως προς απόδειξη της υπάρξεως του προγενεστέρου σήματος. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι καμία διάταξη των κανονισμών 40/94 και (ΕΚ) 2868/95²⁴ δεν απαγορεύει στα όργανα του ΓΕΕΑ να θεωρήσουν ότι η δημοσίευση, εκ μέρους του WIPO, μιας διεθνούς καταχώρισης πληροί τις απαιτήσεις που θέτει ο κανόνας 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 2868/95. Κατά συνέπεια, τυχόν αμφισβήτηση της αποδεικτικής αξίας μιας δημοσίευσης του WIPO σχετικής με διεθνή καταχώριση ρυθμίζεται από τον κανόνα 20, παράγραφοι 2 και 4, του κανονισμού 2868/95, δεδομένου ότι οι δύο αυτές διατάξεις διέπουν την ανταλλαγή, μέσω του ΓΕΕΑ, παρατηρήσεων και αποδεικτικών στοιχείων μεταξύ των διαδίκων, ενώ ο κανόνας 19 του ίδιου κανονισμού αφορά αποκλειστικώς και μόνον την επικοινωνία μεταξύ ΓΕΕΑ και ανακόπτοντος. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι από τον συνδυασμό των εφαρμοστέων διατάξεων των κανονισμών 40/94 και 2868/95 προκύπτει ότι, στο πλαίσιο της εφαρμογής του κανόνα 20 του κανονισμού 2868/95, το ΓΕΕΑ μπορεί, αφενός, να καλεί τους διαδίκους να καταθέτουν παρατηρήσεις όποτε το κρίνει αναγκαίο και, αφετέρου, να λαμβάνει υπόψη, εφόσον εκτιμά ότι παρίσταται ανάγκη, στοιχεία τα οποία οι διάδικοι του διαβιβάζουν εκπροθέσμως.

Επιπλέον, η απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2010, T-292/08, *Inditex κατά ΓΕΕΑ — Marín Díaz de Cerio (OFTEN)* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή) έδωσε στο Γενικό Δικαστήριο την ευκαιρία να διευκρινίσει κατά πόσον τα ζητήματα της αποδείξεως της ουσιαστικής χρήσεως του προγενέστερου σήματος και της ομοιότητας των προϊόντων, τα οποία δεν προβλήθηκαν ενώπιον τμήματος προσφυγών του ΓΕΕΑ, εντάσσονται στο πλαίσιο της διαφοράς ενώπιον του οργάνου αυτού εφόσον είχαν προβληθεί ενώπιον του τμήματος ανακοπών. Όσον αφορά το ζήτημα της ουσιαστικής χρήσεως, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι είναι ειδικό και προκαταρκτικό, καθόσον βάσει αυτού καθορίζεται αν, στο πλαίσιο της εξετάσεως της ανακοπής, το προγενέστερο σήμα μπορεί να θεωρηθεί καταχωρισμένο για τα σχετικά προϊόντα ή τις υπηρεσίες. Επομένως, δεδομένου ότι το εν λόγω ζήτημα δεν εντασσόταν στο πλαίσιο της εξετάσεως αυτής καθ' εαυτήν της ανακοπής, ο σχετικός με ανεπαρκή απόδειξη της ουσιαστικής χρήσεως λόγος δεν αποτελούσε μέρος του αντικείμενου της ενώπιον του τμήματος προσφυγών διαφοράς, το οποίο αφορούσε απλώς και μόνον την εξέταση υπάρξεως κινδύνου συγχύσεως. Αντιθέτως, ανακοπή στηριζόμενη στην ύπαρξη κινδύνου συγχύσεως έχει ως αποτέλεσμα να κληθεί το ΓΕΕΑ να αποφανθεί επί του πανομοιότυπου ή της

²³ C-29/05 P (Συλλογή 2007, σ. I-2213).

²⁴ Κανονισμός (ΕΚ) 2868/95 της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 1995, περί της εφαρμογής του κανονισμού 40/94 (ΕΕ L 303, σ. 1).

ομοιότητας τόσο των επίδικων σημάτων όσο και των οικείων προϊόντων και υπηρεσιών, δεδομένης της αμφίδρομης σχέσεως μεταξύ των παραγόντων που λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο της σφαιρικής εκτιμήσεως του κινδύνου συγχύσεως.

Τέλος, στην απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 2010, T-303/08, *Tresplain Investment κατά ΓΕΕΑ — Hoo Hing (Golden Elephant Brand)* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι δεν είναι δυνατόν οι λόγοι που δεν προέβαλε η προσφεύγουσα ενώπιον των οργάνων του ΓΕΕΑ να είναι παραδεκτοί ενώπιόν του. Πάντως, κατά πάγια νομολογία, το ΓΕΕΑ μπορεί να κληθεί να λάβει υπόψη το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους όπου απολαύει προστασίας το προγενέστερο σήμα επί του οποίου στηρίζεται η αίτηση κηρύξεως ακυρότητας, διότι ο περιορισμός της πραγματικής βάσεως της εξετάσεως που διενεργεί το ΓΕΕΑ δεν αποκλείει τη δυνατότητά του να λάβει υπόψη, πέραν των πραγματικών περιστατικών που ρητώς προέβαλαν οι διάδικοι, και παγκοίως γνωστά πραγματικά περιστατικά, αν αυτά είναι αναγκαία για την εκτίμηση, αφενός, των προϋποθέσεων εφαρμογής συγκεκριμένου λόγου ακυρότητας και, αφετέρου, ιδίως της αποδεικτικής ισχύος των προσκομισθέντων στοιχείων. Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι, στο πλαίσιο της εξετάσεως για την ύπαρξη παραπλανητικής παρουσίας, το τμήμα προσφυγών του ΓΕΕΑ όφειλε να λάβει υπόψη το γεγονός ότι η παρεμβαίνουσα δεν προσκόμισε αποδεικτικά στοιχεία ούτε για μία περίπτωση συγχύσεως. Στον βαθμό που η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι το δίκαιο κράτους μέλους (εν προκειμένω του Ηνωμένου Βασιλείου) επιβάλλει, σε περίπτωση συνυπόστασης στην αγορά δύο σημάτων, να προσκομίζονται αποδεικτικά στοιχεία για συγκεκριμένες περιπτώσεις συγχύσεως στο πλαίσιο αγωγής λόγω προσβολής διακριτικού σημείου η οποία ασκείται ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, το επιχείρημα αυτό είναι παραδεκτό ακόμη και αν η προσφεύγουσα δεν το προέβαλε ενώπιον του ΓΕΕΑ, υπό την προϋπόθεση ότι η συνύπαρξη των οικείων σημάτων προκύπτει πράγματι από τη δικογραφία. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το γεγονός ότι η παρεμβαίνουσα έλαβε γνώση της νομικής καταστάσεως κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, καθόσον, όταν κατέθεσε το απαντητικό της υπόμνημα, το Γενικό Δικαστήριο δεν είχε ακόμη απορρίψει ως απαράδεκτη την χωριστή προσφυγή που είχε ασκήσει η παρεμβαίνουσα, δεν μπορεί να αποτελεί νέο πραγματικό ή νομικό στοιχείο κατά την έννοια του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου.

5. Κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα

Κατά το 2010, το Γενικό Δικαστήριο κλήθηκε για πρώτη φορά να εφαρμόσει τον κανονισμό (ΕΚ) 6/2002²⁵.

Στην απόφαση της 18ης Μαρτίου 2010, T-9/07, *Grupo Promer Mon Graphic κατά ΓΕΕΑ — PepsiCo (Représentation d'un support promotionnel circulaire)* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως), το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η απαρίθμηση των λόγων ακυρότητας κοινοτικού σχεδίου ή υποδείγματος στο άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού 6/2002 πρέπει να θεωρείται εξαντλητική και δεν περιλαμβάνει την κακή πίστη του δικαιούχου του σχεδίου ή υποδείγματος του οποίου προσβάλλεται η καταχώριση. Το Γενικό Δικαστήριο όρισε επίσης ορισμένες βασικές έννοιες του κανονισμού 6/2002. Όσον αφορά τον όρο «σύγκρουση», το Γενικό Δικαστήριο τόνισε ότι το άρθρο 25, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 6/2002 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι κοινοτικό σχέδιο ή υπόδειγμα συγκρούεται με προγενέστερο σχέδιο ή υπόδειγμα σε περίπτωση που, λαμβανομένης υπόψη της ελευθερίας του δημιουργού κατά την εκπόνηση του εν λόγω κοινοτικού σχεδίου ή υποδείγματος, αυτό το σχέδιο ή υπόδειγμα δεν δημιουργεί στον ενημερωμένο χρήστη διαφορετική συνολική εντύπωση απ' ό,τι

²⁵ Κανονισμός (ΕΚ) 6/2002 του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2001, για τα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα (ΕΕ 2002, L 3, σ. 1).

το προβαλλόμενο προγενέστερο σχέδιο ή υπόδειγμα. Εξάλλου, το Γενικό Δικαστήριο αποσαφήνισε το περιεχόμενο των εννοιών «βαθμός ελευθερίας του δημιουργού κατά την εκπόνηση του σχεδίου ή υποδείγματος», «ενημερωμένος χρήστης» και «συνολική εντύπωση». Όσον αφορά τον βαθμό ελευθερίας του δημιουργού κατά την εκπόνηση του σχεδίου ή υποδείγματος, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι πρέπει να καθορίζεται ιδίως βάσει των περιορισμών που σχετίζονται με τα χαρακτηριστικά τα οποία επιβάλλει η τεχνική λειτουργία του προϊόντος ή ενός στοιχείου του προϊόντος ή επίσης με τις προδιαγραφές τις οποίες επιβάλλει ο νόμος ως προς το προϊόν. Όσον αφορά τον ενημερωμένο χρήστη, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι δεν πρόκειται ούτε για κατασκευαστή ούτε για πωλητή των προϊόντων στα οποία πρόκειται να ενσωματωθούν ή να εφαρμοσθούν τα επίμαχα σχέδια ή υποδείγματα, αλλά για πρόσωπο που επιδεικνύει ιδιαίτερη προσοχή και διαθέτει ορισμένη γνώση της προγενέστερης τεχνολογικής εξελίξεως, δηλαδή των σχετικών με το επίμαχο προϊόν μέχρι τούδε υφισταμένων σχεδίων ή υποδειγμάτων, τα οποία είχαν κυκλοφορήσει έως την ημερομηνία καταχωρίσεως του προσβαλλόμενου σχεδίου ή υποδείγματος ή, ενδεχομένως, μέχρι την ημερομηνία της προβαλλόμενης προτεραιότητας. Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης εκτιμήσεως της συνολικής εντύπωσης που προκαλούν τα επίμαχα σχέδια ή υποδείγματα, πρέπει να ληφθεί υπόψη ο βαθμός ελευθερίας του δημιουργού κατά την εκπόνηση του προσβαλλόμενου σχεδίου ή υποδείγματος. Ως εκ τούτου, οι ομοιότητες μεταξύ των επίμαχων σχεδίων ή υποδειγμάτων, στο μέτρο που αφορούν κοινά χαρακτηριστικά έχουν μικρή σημασία ως προς τη συνολική εντύπωση που προκαλούν τα εν λόγω σχέδια ή υποδείγματα στον ενημερωμένο χρήστη. Κατά συνέπεια, όσο πιο περιορισμένη είναι η ελευθερία του δημιουργού κατά την εκπόνηση του προσβαλλόμενου σχεδίου ή υποδείγματος, τόσο πιθανότερο θα είναι τυχόν διαφορές ελάσσονος σημασίας μεταξύ των επίμαχων σχεδίων ή υποδειγμάτων να αρκούν προκειμένου να δημιουργηθεί διαφορετική συνολική εντύπωση στον ενημερωμένο χρήστη.

Ακολούθως, με την απόφαση της 12ης Μαΐου 2010, T-148/08, *Beifa Group κατά ΓΕΕΑ — Schwan-Stabilo Schwanhäuber (Instrument d'écriture)* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο παρέσχε ορισμένες διευκρινίσεις σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 25, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του κανονισμού 6/2002, το οποίο ορίζει ότι το κοινοτικό σχέδιο ή υπόδειγμα κηρύσσεται άκυρο μόνον αν, σε μεταγενέστερο σχέδιο ή υπόδειγμα, γίνεται χρήση διακριτικού σημείου, ενώ το κοινοτικό δίκαιο ή η νομοθεσία του συγκεκριμένου κράτους μέλους που διέπει το σημείο αυτό παρέχει στον δικαιούχο του εν λόγω διακριτικού σημείου δικαίωμα απαγόρευσης αυτής της χρήσης. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, το εν λόγω άρθρο καλύπτει και το ενδεχόμενο να είναι τα οικεία σημεία όμοια, και όχι μόνον την περίπτωση κατά την οποία είναι πανομοιότυπα, οπότε το τμήμα προσφυγών δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, ερμηνεύοντας το άρθρο 25, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του κανονισμού 6/2002 υπό την έννοια ότι ο δικαιούχος διακριτικού σημείου μπορεί, επικαλούμενος τη διάταξη αυτή, να ζητήσει την κήρυξη της ακυρότητας μεταγενέστερου κοινοτικού σχεδίου ή υποδείγματος σε περίπτωση που στο εν λόγω σχέδιο ή υπόδειγμα χρησιμοποιείται σημείο όμοιο με αυτό του οποίου είναι δικαιούχος. Το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε επιπλέον το ζήτημα των λεπτομερειών υποβολής αιτήσεως απόδειξης της ουσιαστικής χρήσεως από τον δικαιούχο του κοινοτικού σχεδίου ή υποδείγματος το οποίο αφορά αίτηση κηρύξεως της ακυρότητας, ελλείπει σχετικών ειδικών διατάξεων στον κανονισμό 6/2002. Το Γενικό Δικαστήριο τόνισε ότι η αίτηση αυτή πρέπει να υποβάλλεται ρητώς και εγκαίρως ενώπιον του ΓΕΕΑ. Αντιθέτως, η αίτηση αποδείξεως της ουσιαστικής χρήσεως του προγενέστερου σημείου στο οποίο στηρίζεται αίτηση κηρύξεως της ακυρότητας κοινοτικού σχεδίου ή υποδείγματος δεν μπορεί να υποβληθεί για πρώτη φορά ενώπιον του τμήματος προσφυγών.

Τέλος, με την απόφαση της 22ας Ιουνίου 2010, T-153/08, *Shenzhen Taiden κατά ΓΕΕΑ — Bosch Security Systems (Εξοπλισμός επικοινωνιών)* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, από την αιτιολογική σκέψη 14 του κανονισμού 6/2002 προκύπτει ότι, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως του ζητήματος αν ένα σχέδιο ή υπόδειγμα έχει ατομικό χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 6 του ίδιου κανονισμού, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η φύση του

προϊόντος στο οποίο έχει εφαρμοστεί ή ενσωματωθεί το σχέδιο ή το υπόδειγμα και, ιδίως, ο βιομηχανικός κλάδος στον οποίο εντάσσεται. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο αποσαφήνισε περαιτέρω την έννοια «ενημερωμένος χρήστης», υπογραμμίζοντας ότι η ιδιότητα του «χρήστη» συνεπάγεται ότι το οικείο πρόσωπο χρησιμοποιεί το προϊόν στο οποίο είναι ενσωματωμένο το σχέδιο ή υπόδειγμα σύμφωνα με τον σκοπό για την επίτευξη του οποίου προορίζεται το προϊόν αυτό και ότι ο προσδιορισμός «ενημερωμένος» υπονοεί ότι, χωρίς να είναι σχεδιαστής ή ειδικός τεχνικός, ο χρήστης γνωρίζει τα διάφορα σχέδια ή υποδείγματα που υπάρχουν στον οικείο τομέα, διαθέτει ορισμένες γνώσεις ως προς τα στοιχεία που συνήθως περιλαμβάνονται στα εν λόγω σχέδια ή υποδείγματα και, λόγω του ενδιαφέροντός του για τα εν λόγω προϊόντα, επιδεικνύει σχετικά υψηλό βαθμό προσοχής όταν τα χρησιμοποιεί. Τούτο, πάντως, δεν σημαίνει ότι ο ενημερωμένος χρήστης είναι σε θέση να διακρίνει, πέραν της πείρας που έχει συσσωρεύσει λόγω της χρήσης του οικείου προϊόντος, μεταξύ των στοιχείων της εμφάνισης του προϊόντος τα οποία υπαγορεύονται από την τεχνική λειτουργία του και εκείνων που είναι αυθαίρετα.

Περιβάλλον

1. Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου

Το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων (ποσοστώσεων) εκπομπής αερίων θερμοκηπίου, το οποίο θεσπίστηκε η οδηγία 2003/87/ΕΚ²⁶, συνιστά μια νέα και σταθερή πηγή διαφορών για το Γενικό Δικαστήριο από το 2007 και εντεύθεν.

Από τη νομολογία του 2010 χρήζει ιδιαίτερης μνείας η απόφαση της 2ας Μαρτίου 2010, T-16/04, *Arcelor κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή). Στο πλαίσιο αγωγής αποζημίωσης με αίτημα την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη η ενάγουσα λόγω της εκδόσεως της εν λόγω οδηγίας, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ο κοινοτικός νομοθέτης διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του στον τομέα του περιβάλλοντος δυνάμει των άρθρων 174 ΕΚ και 175 ΕΚ. Η άσκηση της εν λόγω διακριτικής ευχέρειας συνεπάγεται, αφενός, την υποχρέωση του κοινοτικού νομοθέτη να προβλέπει και να εκτιμά περίπλοκες και αβέβαιες οικολογικές, επιστημονικές, τεχνικές και οικονομικές εξελίξεις και, αφετέρου, την υποχρέωσή του να σταθμίζει και να ιεραρχεί τους διάφορους σκοπούς, τις αρχές και τα συμφέροντα περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 174 ΕΚ. Τούτο μεταφράστηκε, στην περίπτωση της οδηγίας 2003/87, σε μια σειρά κύριων και επιμέρους σκοπών οι οποίοι είναι εν μέρει αντιφατικοί μεταξύ τους.

Εξάλλου, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι τα κοινοτικά όργανα, όπως ακριβώς τα κράτη μέλη, πρέπει να σέβονται τις θεμελιώδεις ελευθερίες, όπως την ελευθερία εγκαταστάσεως, που εξυπηρετούν την επίτευξη των ουσιωδών σκοπών της Ένωσης, ιδίως εκείνου της πραγματοποίησεως της εσωτερικής αγοράς. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο κοινοτικός νομοθέτης υποχρεούται να ρυθμίσει τον οικείο τομέα κατά τρόπον ώστε η κοινοτική νομοθεσία, ειδικότερα όταν αυτή λαμβάνει τη μορφή οδηγίας, να επιλύει πλήρως και οριστικώς ορισμένα προβλήματα που ανακύπτουν όσον αφορά την πραγματοποίηση της εσωτερικής αγοράς ή να προβαίνει σε πλήρη εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών προς εξάλειψη κάθε πιθανού προσκόμματος για το ενδοκοινοτικό εμπόριο. Όταν ο κοινοτικός νομοθέτης καλείται να αναδιαρθρώσει ή να δημιουργήσει ένα περίπλοκο σύστημα, όπως το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων, μπορεί κάλλιστα να υιοθετήσει μια σταδιακή προσέγγιση και να προχωρήσει σε προοδευτική μόνον εναρμόνιση των σχετικών εθνικών νομοθεσιών.

²⁶ Οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 275, σ. 32).

Το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε ότι, δυνάμει της αρχής της επικουρικότητας, η ρύθμιση του δικαίου της Ένωσης στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος δεν προβλέπει πλήρη εναρμόνιση, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να λαμβάνουν μέτρα ενισχυμένης προστασίας, υπό την προϋπόθεση ότι αυτά συμβιβάζονται με τη Συνθήκη και κοινοποιούνται στην Επιτροπή. Το γεγονός και μόνον ότι ο κοινοτικός νομοθέτης άφησε ανοικτό ένα ειδικό ζήτημα το οποίο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής, αφενός, της οδηγίας 2003/87 και, αφετέρου, μιας θεμελιώδους ελευθερίας δεν δικαιολογεί τον χαρακτηρισμό της εν λόγω παραλείψεως ως αντίθετης προς τους κανόνες της Συνθήκης. Επιπλέον, δεδομένου ότι η εφαρμογή της οδηγίας 2003/87 υπόκειται στον έλεγχο των εθνικών δικαστηρίων, σε αυτά απόκειται να υποβάλλουν στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα σε περίπτωση που αντιμετωπίζουν δυσκολίες ως προς την ερμηνεία ή το κύρος της οδηγίας αυτής.

Τέλος, η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι η οδηγία 2003/87 προσβάλλει την αρχή της ασφαλείας δικαίου καθόσον δεν περιέχει διάταξη που να ρυθμίζει την έκταση των οικονομικών συνεπειών οι οποίες μπορεί να απορρέουν τόσο από την ενδεχόμενη ανεπάρκεια των χορηγούμενων σε κάποια βιομηχανική εγκατάσταση ποσοστώσεων εκπομπής όσο και από την τιμή των εν λόγω ποσοστώσεων, δεδομένου ότι η τιμή αυτή καθορίζεται αποκλειστικώς από τις δυνάμεις της αγοράς που δημιουργήθηκε με τη θέσπιση του συστήματος εμπορίας ποσοστώσεων. Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι τυχόν ρύθμιση της τιμής των ποσοστώσεων θα μπορούσε να παρεμποδίσει την επίτευξη του κύριου σκοπού της οδηγίας 2003/87, ήτοι τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου μέσω ενός αποτελεσματικού συστήματος εμπορίας ποσοστώσεων, στο πλαίσιο του οποίου το κόστος των εκπομπών και των επενδύσεων που πραγματοποιούνται προς μείωσή τους διαμορφώνεται, κατ' ουσίαν, από τους μηχανισμούς της αγοράς. Σε περίπτωση ανεπάρκειας των ποσοστώσεων, τα κίνητρα των επιχειρήσεων να μειώσουν ή όχι τις εκπομπές τους αερίων θερμοκηπίου αποτελούν συνάρτηση μιας σύνθετης οικονομικής αποφάσεως η οποία λαμβάνεται ιδίως με βάση, αφενός, τις τιμές των διαθέσιμων στην αγορά εμπορίας ποσοστώσεων εκπομπής και, αφετέρου, του ενδεχόμενου κόστους των μέτρων μείωσης των εκπομπών που μπορούν να έχουν ως αντικείμενο είτε τη μείωση της παραγωγής είτε την πραγματοποίηση επενδύσεων σε περισσότερο αποτελεσματικά, από πλευράς ενεργειακής αποδόσεως, μέσα παραγωγής. Σε ένα τέτοιο σύστημα, η αύξηση του κόστους των εκπομπών δεν μπορεί να αποτελέσει εκ των προτέρων αντικείμενο νομοθετικής ρυθμίσεως, διότι άλλως περιορίζονται ή και εξουδετερώνονται τα οικονομικά κίνητρα που αποτελούν τη βάση της λειτουργίας του και διαταράσσεται με τον τρόπο αυτόν η αποτελεσματικότητα του συστήματος εμπορίας ποσοστώσεων.

Η αδυναμία προβλέψεως των εξελίξεων της αγοράς εμπορίας αποτελεί εγγενές και αναπόσπαστο στοιχείο του οικονομικού μηχανισμού του συστήματος εμπορίας ποσοστώσεων, το οποίο υπόκειται στους κλασικούς κανόνες της προσφοράς και της ζήτησεως, και δεν μπορεί να θεωρηθεί αντίθετη προς την αρχή της ασφαλείας δικαίου.

2. Αεροπορικές μεταφορές — Εξωτερικές σχέσεις

Με την απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2010, T-319/05, *Ελβετία κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως), το Γενικό Δικαστήριο επιλήφθηκε διαφοράς η οποία αφορούσε τη Συμφωνία μεταξύ Ευρωπαϊκής Κοινότητας και Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις αεροπορικές μεταφορές²⁷ και τα μέτρα που έλαβε η Γερμανία σχετικά με τις προσεγγίσεις στον αερολιμένα της Ζυρίχης (Ελβετία).

²⁷ Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις αεροπορικές μεταφορές, η οποία υπογράφηκε στις 21 Ιουνίου 1999 στο Λουξεμβούργο (ΕΕ 2002, L 114, σ. 73).

Λόγω της γεωγραφικής εγγύτητας με τη γερμανική μεθόριο, η πλειονότητα τόσο των αεροσκαφών που προσεγγίζουν τη Ζυρίχη όσο και των αεροσκαφών που απογειώνονται τις πολύ πρωινές ώρες και αργά το βράδυ διέρχονται, κατ' ανάγκην, από τον γερμανικό εναέριο χώρο. Η χρησιμοποίηση αυτού του εναερίου χώρου αποτέλεσε, μεταξύ 1984 και 2001, αντικείμενο διμερούς συμφωνίας και, κατόπιν, διαπραγματεύσεων μεταξύ της Ελβετικής Συνομοσπονδίας και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Το 2003, οι ομοσπονδιακές γερμανικές αρχές εξέδωσαν εθνική ρύθμιση σχετική με την εναέρια κυκλοφορία. Σκοπός των μέτρων που ελήφθησαν συναφώς ήταν, κατ' ουσία, να αποτρέπεται, υπό κανονικές καιρικές συνθήκες, η πτήση σε χαμηλό απόλυτο ύψος επάνω από το γερμανικό έδαφος κοντά στην ελβετική μεθόριο μεταξύ των ωρών 21:00 και 7:00 τις εργάσιμες ημέρες και μεταξύ των ωρών 20:00 και 9:00 τα Σαββατοκύριακα και τις αργίες, προκειμένου να μειωθεί ο θόρυβος στον οποίο εκτίθεται ο τοπικός πληθυσμός.

Στηριζόμενη στη Συμφωνία μεταξύ Κοινότητας και Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις αεροπορικές μεταφορές, βάσει της οποίας εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2408/92²⁸, η Ελβετική Συνομοσπονδία υπέβαλε καταγγελία στην Επιτροπή, ζητώντας της να λάβει απόφαση ώστε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας να παύσει να εφαρμόζει τα μέτρα που προέβλεπε η εθνική της ρύθμιση. Κατόπιν της απορρίψεως της καταγγελίας αυτής, η Ελβετική Συνομοσπονδία άσκησε προσφυγή κατά της απορριπτικής αποφάσεως, προβάλλοντας, μεταξύ άλλων, παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως, της αναλογικότητας και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών.

Το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε κατ' αρχάς ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι τα γερμανικά μέτρα δεν θέτουν όρους, ούτε περιορίζουν ή απαγορεύουν την άσκηση δικαιωμάτων μεταφορών. Συγκεκριμένα, τα γερμανικά μέτρα δεν συνεπάγονταν οποιαδήποτε απαγόρευση, ούτε καν υπό αίρεση ή μερική, διελεύσεως από τον γερμανικό εναέριο χώρο των πτήσεων που αναχωρούν από τον αερολιμένα της Ζυρίχης ή φθάνουν σε αυτόν, αλλά μια απλή τροποποίηση της πορείας των θιγομένων πτήσεων κατόπιν της απογειώσεως από τον αερολιμένα της Ζυρίχης ή πριν από την προσγείωση σε αυτόν.

Εξάλλου, όσον αφορά την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως εις βάρος των Ελβετών αερομεταφορέων που χρησιμοποιούν τον αερολιμένα της Ζυρίχης ως βασικό αερολιμένα, το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε ότι η διαπίστωση ότι κάποιο μέτρο έχει το αυτό αποτέλεσμα με διάκριση λόγω ιθαγένειας δεν αρκεί για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι είναι ασύμβατο προς το άρθρο 3 της επίδικης συμφωνίας, καθώς πρέπει επιπλέον να εξεταστεί αν το εν λόγω μέτρο δεν δικαιολογείται από αντικειμενικές περιστάσεις και αν είναι δυσανάλογο προς τον σκοπό τον οποίο επιδιώκει. Πάντως, η εγγύτητα με μια τουριστική και, άρα, ιδιαίτερα ευαίσθητη στις εκπομπές θορύβου περιοχή συνιστά αντικειμενική περίπτωση που δικαιολογεί τη λήψη των εν λόγω μέτρων αποκλειστικώς σε σχέση με τον αερολιμένα της Ζυρίχης. Επιπλέον, κατά την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου, τα γερμανικά μέτρα είναι ανάλογα προς τον σκοπό που επιδιώκουν, ήτοι τη μείωση των οχλήσεων, κατά τις νυκτερινές ώρες και τα Σαββατοκύριακα, από τον θόρυβο των αεροσκαφών στην όμορη με την ελβετική μεθόριο γερμανική περιοχή, και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν είχε στη διάθεσή της άλλα μέσα για να επιτύχει τη μείωση του θορύβου. Ειδικότερα, η τήρηση ανωτάτου ορίου θορύβου θα ήταν πολύ δύσκολο να ελεγχθεί και η επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση παραβιάσεώς του θα αποδεικνυόταν στην πράξη αδύνατη, αντιθέτως προς ό,τι ισχύει για τις υποχρεώσεις που συνδέονται με τον καθορισμό ελάχιστου ύψους πτήσεως.

²⁸ Κανονισμός (ΕΟΚ) 2408/92, του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1992, για την πρόσβαση των κοινοτικών αερομεταφορέων σε δρομολόγια ενδοκοινοτικών αεροπορικών γραμμών (ΕΕ L 240, σ. 8).

Τέλος, στο πλαίσιο της εξετάσεως του ενδεχομένου παραβίασεως της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα των αερομεταφορών, το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε, αφενός, ότι ο σκοπός της μείωσης των οχλήσεων από τον θόρυβο άπτεται μιας ειδικής πτυχής της προστασίας του περιβάλλοντος, η οποία καταλέγεται μεταξύ των επιτακτικών λόγων δημοσίου συμφέροντος που μπορούν να δικαιολογήσουν περιορισμούς των θεμελιωδών ελευθεριών τις οποίες εγγυάται η Συνθήκη ΕΚ, όπως είναι ιδίως η ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών, και, αφετέρου, ότι τα επίδικα μέτρα είναι ανάλογα προς τον σκοπό αυτό.

Εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας

Το Γενικό Δικαστήριο εξέδωσε, κατά το υπό εξέταση έτος, πέντε αποφάσεις σχετικά με περιοριστικά μέτρα που ελήφθησαν κατά προσώπων στο πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας. Ειδικότερα, δύο αποφάσεις της 9ης και της 30ής Σεπτεμβρίου 2010 συνιστούν εξέλιξη της ήδη πλούσιας νομολογίας του Γενικού Δικαστηρίου όσον αφορά την καταστολή της τρομοκρατίας.

Πρώτον, ως προς την έκταση του δικαστικού ελέγχου επί μέτρων σχετικών με τη δέσμευση κεφαλαίων, τα οποία έχουν ληφθεί σε εκτέλεση ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, το Γενικό Δικαστήριο άντλησε με την απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2010, *T-85/09, Kadi κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως) τις συνέπειες της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 3ης Σεπτεμβρίου 2008, *Kadi και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής*²⁹ με την οποία αναιρέθηκε η απόφαση του Πρωτοδικείου της 21ης Σεπτεμβρίου 2005, *Kadi κατά Συμβουλίου και Επιτροπής*³⁰. Το Δικαστήριο ανέτρεψε, με την απόφασή του, τις διαπιστώσεις του Πρωτοδικείου και έκρινε ότι ο δικαστής της Ένωσης είναι αρμόδιος να ελέγχει πλήρως τη νομιμότητα των μέτρων που έλαβε η Κοινότητα προς εφαρμογή των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο, αποφαινόμενο επί της διαφοράς, ακύρωσε τον κανονισμό περί δεσμεύσεως κεφαλαίων κρίνοντας ότι κατά την έκδοσή του υπήρξε προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ενδιαφερομένου, αλλά διατηρώντας ταυτοχρόνως τα αποτελέσματά του σε ισχύ για τρεις μήνες το πολύ, προκειμένου να καταστεί δυνατή η άρση των παραβάσεων που διαπιστώθηκαν.

Κατόπιν της αποφάσεως του Δικαστηρίου, η Επιτροπή ενημέρωσε τον προσφεύγοντα για την πρόθεσή της να διατηρήσει το όνομά του στον κατάλογο του κανονισμού (ΕΚ) 881/2002³¹, βάσει συνοπτικής αιτιολογικής έκθεσης που είχε καταρτίσει η επιτροπή κυρώσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας για την εγγραφή του προσφεύγοντα στον κατάλογο των προσώπων για τα οποία έπρεπε να εφαρμοστεί η δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων, και τον κάλεσε να υποβάλει τις παρατηρήσεις του συναφώς. Στις 28 Νοεμβρίου 2008, η Επιτροπή εξέδωσε νέο κανονισμό³², διατηρώντας σε ισχύ τη δέσμευση κεφαλαίων του προσφεύγοντος.

Το Γενικό Δικαστήριο, αποφαινόμενο επί της προσφυγής ακυρώσεως που αυτός άσκησε κατά του τελευταίου κανονισμού, έκρινε ότι, υπό το πρίσμα της προαναφερθείσας αποφάσεως του Δικαστηρίου *Kadi και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής*, όφειλε το ίδιο να διασφαλίσει εν προκειμένω την άσκηση πλήρους και αυστηρού δικαστικού ελέγχου της

²⁹ C-402/05 P και C-415/05 P (Συλλογή 2008, σ. I-6351).

³⁰ T-315/01 (Συλλογή 2005, σ. II-3649).

³¹ Κανονισμός (ΕΚ) 881/2002 του Συμβουλίου, της 27ης Μαΐου 2002, για την επιβολή συγκεκριμένων περιοριστικών μέτρων κατά ορισμένων προσώπων και οντοτήτων που συνδέονται με τον Οσάμα Μπιν Λάντεν, το δίκτυο της Αλ Κάιντα και τους Ταλιμπάν, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) 467/2001 (ΕΕ L 139, σ. 9).

³² Κανονισμός (ΕΚ) 1190/2008 της Επιτροπής, της 28ης Νοεμβρίου 2008, που τροποποιεί για 101η φορά τον κανονισμό (ΕΚ) 881/2002 (ΕΕ L 322, σ. 25).

νομιμότητας του κανονισμού, χωρίς να αναγνωρίσει υπέρ του εν λόγω κανονισμού οποιαδήποτε δικαστική ασυλία για τον λόγο ότι αποσκοπεί στην εφαρμογή ψηφισμάτων εκδοθέντων από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών. Αυτό θα πρέπει να ισχύει, τουλάχιστον, καθ' όσον χρόνο οι διαδικασίες επανεξετάσεως τις οποίες εφαρμόζει η επιτροπή κυρώσεων προδήλως δεν παρέχουν τις εγγυήσεις μιας αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Ο έλεγχος αυτός πρέπει να αφορά, εμμέσως, τόσο τις επί της ουσίας εκτιμήσεις της ίδιας της επιτροπής κυρώσεων όσο και τα αποδεικτικά στοιχεία επί των οποίων στηρίζονται οι εκτιμήσεις αυτές. Τούτο δικαιολογείται κατά μείζονα λόγο καθόσον τα επίμαχα μέτρα θίγουν αισθητά και κατά μόνιμο τρόπο τα θεμελιώδη δικαιώματα του προσφεύγοντα, ο οποίος υπόκειται, περίπου από δεκαετίας, σε ένα καθεστώς που δεσμεύει επ' αόριστον το σύνολο των κεφαλαίων του. Το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε συναφώς ότι, στην κλίμακα της ανθρώπινης ζωής, δέκα έτη αντιπροσωπεύουν στην πραγματικότητα μεγάλο χρονικό διάστημα, ο δε χαρακτηρισμός των εν λόγω μέτρων ως προληπτικών ή κατασταλτικών, συντηρητικών ή δημευτικών, αστικής ή ποινικής φύσεως, φαίνεται να αποτελεί πλέον ανοικτό ζήτημα.

Στο πλαίσιο αυτού του πλήρους ελέγχου και εφαρμόζοντας κατ' αναλογία τα κριτήρια που χρησιμοποίησε το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην απόφαση *Α. κ.λπ. κατά Ηνωμένου Βασιλείου*³³, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι τα δικαιώματα άμυνας του προσφεύγοντος έγιναν «σεβαστά» μόνον καθαρά τυπικώς και φαινομενικώς. Η Επιτροπή δεν έλαβε δεόντως υπόψη της την άποψη που εξέφρασε ο προσφεύγων και δεν του παρέσχε καμία πρόσβαση, έστω και ελάχιστη, στα εις βάρος του αποδεικτικά στοιχεία, χωρίς καθόλου να σταθμίσει τα συμφέροντά του σε σχέση προς την ανάγκη προστασίας της εμπιστευτικότητας των εν λόγω πληροφοριών. Υπό τις συνθήκες αυτές, τα όποια πληροφοριακά στοιχεία και οι ασαφείς ισχυρισμοί που περιέχονται στη συνοπτική αιτιολογική έκθεση είναι προδήλως ανεπαρκή για να παράσχουν στον προσφεύγοντα τη δυνατότητα να αντικρούσει αποτελεσματικά τις κατηγορίες οι οποίες διατυπώνονται εναντίον του.

Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, επομένως, ότι κατά την έκδοση του κανονισμού υπήρξε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας του προσφεύγοντος. Επιπλέον, εφόσον δεν του επιτράπηκε η παραμικρή λυσιτελής πρόσβαση στις πληροφορίες και τα αποδεικτικά στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη εις βάρος του, ο προσφεύγων δεν μπόρεσε επίσης να υπερασπίσει τα δικαιώματά του, όσον αφορά τα εν λόγω στοιχεία, υπό ικανοποιητικές συνθήκες ενώπιον του δικαστή της Ένωσης, οπότε στοιχειοθετείται και προσβολή του δικαιώματος σε αποτελεσματική δικαστική προστασία. Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, λαμβανομένης υπόψη της γενικής ισχύος και της διάρκειας της ισχύος των μέτρων δεσμεύσεως των κεφαλαίων, ο κανονισμός συνιστά επίσης αδικαιολόγητο περιορισμό του δικαιώματος ιδιοκτησίας.

Δεύτερον, όσον αφορά τις εθνικές αποφάσεις που μπορούν να αποτελέσουν βάση για τη λήψη μέτρου δεσμεύσεως κεφαλαίων από το Συμβούλιο, το Γενικό Δικαστήριο, στην απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2010, *T-348/07, Al-Aqsa κατά Συμβουλίου* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), διευκρίνισε τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες απόφαση ασφαλιστικών μέτρων, εκδοθείσα στο πλαίσιο διαδικασίας με αντικείμενο την προσωρινή αναστολή της εκτελέσεως εθνικού μέτρου δεσμεύσεως των κεφαλαίων (απόφαση *Sanctieregeling*), αποτελεί πράγματι «απόφαση» αρμόδιας αρχής κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 4, της κοινής θέσεως 2001/931/ΚΕΠΠΑ³⁴ και του άρθρου 2, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 2580/2001³⁵.

³³ Απόφαση της 19ης Φεβρουαρίου 2009 (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στο *Recueil des arrêts et décisions*).

³⁴ Κοινή θέση 2001/931/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 27ης Δεκεμβρίου 2001, για την εφαρμογή ειδικών μέτρων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (ΕΕ L 344, σ. 93).

³⁵ Κανονισμός (ΕΚ) 2580/2001 του Συμβουλίου, της 27ης Δεκεμβρίου 2001, για τη λήψη ειδικών περιοριστικών μέτρων κατά ορισμένων προσώπων και οντοτήτων με σκοπό την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (ΕΕ L 344, σ. 70).

Το Γενικό Δικαστήριο τόνισε, συναφώς, ότι, όπως η *Sanctieregeling*, έτσι και η απόφαση ασφαλιστικών μέτρων δεν συνιστά, κατά κυριολεξία, απόφαση «ενάρξεως ανακριτικών πράξεων ή ποινικής διώξεως για μια τρομοκρατική πράξη» ούτε αφορά «καταδίκη» του προσφεύγοντος, υπό τη στενή έννοια που έχει ο όρος στο ποινικό δίκαιο. Ωστόσο, λαμβανομένων υπόψη του περιεχομένου, της εκτάσεως και του πλαισίου της, η απόφαση ασφαλιστικών μέτρων, θεωρούμενη από κοινού με τη *Sanctieregeling*, κάλλιστα αποτελεί «απόφαση» αρμόδιας αρχής κατά την έννοια των προαναφερθεισών διατάξεων της κοινής θέσης 2001/931 και του κανονισμού 2580/2001, οι οποίες δεν απαιτούν η εθνική «απόφαση» να εντάσσεται στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας *stricto sensu*.

Εξάλλου, εθνική απόφαση για την «έναρξη ανακριτικών πράξεων ή ποινικής διώξεως» πρέπει, για να μπορεί να την επικαλεστεί βασίμως το Συμβούλιο, να εντάσσεται στο πλαίσιο εθνικής διαδικασίας που έχει ως άμεσο και κύριο σκοπό την επιβολή προληπτικού ή κατασταλτικού μέτρου κατά του ενδιαφερομένου, προκειμένου να καταπολεμηθεί η τρομοκρατία. Σε αντίθεση με την απόφαση εθνικής δικαστικής αρχής η οποία αποφαίνεται μόνον επικουρικής και παρεμπιπτόντως επί της ενδεχομένης αναμίξεως του ενδιαφερομένου σε μια τέτοια δραστηριότητα, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η απόφαση ασφαλιστικών μέτρων, την οποία το Συμβούλιο επικαλέστηκε εν προκειμένω, εντάσσεται με αρκούντως άμεσο τρόπο στο πλαίσιο εθνικής διαδικασίας έχοντας ως κύριο σκοπό την επιβολή οικονομικής κυρώσεως στον ενδιαφερόμενο, δηλαδή της δεσμεύσεως των κεφαλαίων του με την ίδια τη *Sanctieregeling*, λόγω της αναμίξεώς του σε τρομοκρατική δραστηριότητα.

Τέθηκε, ωστόσο, το ζήτημα αν η επίμαχη απόφαση ασφαλιστικών μέτρων μπορούσε να στηρίξει την απόφαση του Συμβουλίου ακόμη και μετά την κατάργηση του *Sanctieregeling* από τις εθνικές αρχές κατόπιν της απορρίψεως της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων. Το Γενικό Δικαστήριο έδωσε συναφώς αρνητική απάντηση. Συγκεκριμένα, έκρινε ότι με αυτή την απόφασή του ο δικαστής ασφαλιστικών μέτρων απλούστατα αρνήθηκε να αναστείλει προσωρινώς την εκτέλεση της *Sanctieregeling*. Οπότε, λόγω της καταργήσεώς της, η *Sanctieregeling* έπαυσε οριστικά να παράγει οποιοδήποτε έννομο αποτέλεσμα. Κατά συνέπεια, πρέπει οπωσδήποτε να γίνει το ίδιο όσον αφορά τα έννομα αποτελέσματα της αποφάσεως ασφαλιστικών μέτρων, πολλώ δε μάλλον καθόσον αυτή περιέχει μόνο μια προσωρινή εκτίμηση, χωρίς να προδικάζει την επί της ουσίας έκβαση της δίκης. Άλλωστε, δεν θα ήταν συμβατή με το όλο πνεύμα του κανονισμού 2580/2001, το οποίο χαρακτηρίζεται από τη βαρύνουσα σημασία που πρέπει να έχουν τα στοιχεία της εθνικής διαδικασίας στο πλαίσιο της αξιολογήσεως του Συμβουλίου, μια κατάσταση κατά την οποία η *Sanctieregeling*, ενώ δεν παράγει πλέον κανένα αποτέλεσμα στην ολλανδική έννομη τάξη, θα συνέχιζε να παράγει αποτελέσματα εμμέσως και επ' αόριστον, μέσω της αποφάσεως ασφαλιστικών μέτρων, στην κοινοτική έννομη τάξη. Το Συμβούλιο, επομένως, υπερέβη τα όρια της διακριτικής του ευχέρειας διατηρώντας επ' αόριστον το όνομα του προσφεύγοντος στον επίμαχο κατάλογο, κατά την περιοδική εξέταση της καταστάσεώς του, απλώς και μόνο για τον λόγο ότι η απόφαση του δικαστή ασφαλιστικών μέτρων δεν ανατράπηκε, στην ολλανδική έννομη τάξη, από δευτεροβάθμιο δικαστήριο ασφαλιστικών μέτρων ή από δικαστήριο που αποφαίνεται επί της ουσίας, ενώ εν τω μεταξύ είχε καταργηθεί από την αρχή που την είχε εκδώσει η διοικητική απόφαση της οποίας η αναστολή εκτελέσεως είχε ζητηθεί από τον δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων.

Πρόσβαση στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων

Η διαδικασία προσβάσεως στα έγγραφα της Επιτροπής, η οποία ρυθμίζεται ιδίως με τα άρθρα 6 έως 8 του κανονισμού 1049/2001, διεξάγεται σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο, ο αιτών πρέπει να απευθύνει στην Επιτροπή μια αρχική αίτηση προσβάσεως στα έγγραφα. Στο δεύτερο στάδιο, σε περίπτωση ολικής ή μερικής απορρίψεως, ο αιτών μπορεί να υποβάλει επιβεβαιωτική αίτηση στον Γενικό Γραμματέα της Επιτροπής. Μόνον το μέτρο που λαμβάνεται από τον Γενικό Γραμματέα μπορεί να παραγάγει έννομα αποτελέσματα δυνάμενα να επηρεάσουν τα συμφέροντα του αιτούντος και να αποτελέσει, ως εκ τούτου, αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως.

Στην απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2010, T-355/04 και T-446/04, *Co-Frutta κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2010, σ. II-1)³⁶, το Γενικό Δικαστήριο κλήθηκε να εκθέσει τις συνέπειες της λήξης της δυνάμενης να παραταθεί προθεσμίας των δεκαπέντε εργάσιμων ημερών, εντός της οποίας το θεσμικό όργανο υποχρεούται να απαντήσει στην επιβεβαιωτική αίτηση. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, η προθεσμία αυτή, την οποία προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1049/2001, είναι επιτακτική. Εντούτοις, η λήξη της ως άνω προθεσμίας δεν στερεί από το θεσμικό όργανο την εξουσία να εκδώσει απόφαση. Πράγματι, ουδεμία αρχή του δικαίου στερεί από τη διοίκηση την αρμοδιότητά της να απαντά σε αίτηση, ακόμα και μετά την εκπνοή της ταχθείσας προς τούτο προθεσμίας. Σκοπός της θεσπίσεως του μηχανισμού της σιωπηρής αρνητικής απαντήσεως ήταν να αμβλυνοθεί ο κίνδυνος να μην απαντά η διοίκηση στις αιτήσεις προσβάσεως σε έγγραφα, διαφεύγοντας οποιονδήποτε δικαστικό έλεγχο, και όχι να καταστεί παράνομη κάθε εκπρόθεσμη απόφαση. Αντιθέτως, η διοίκηση υποχρεούται, κατ' αρχήν, να απαντά αιτιολογημένως, έστω και εκπρόθεσμα, σε κάθε αίτηση των διοικουμένων. Η λύση αυτή συνάδει με τη λειτουργία που επιτελεί ο μηχανισμός της σιωπηρής αρνητικής απαντήσεως, η οποία συνίσταται στην παροχή στους διοικουμένους της δυνατότητας να προσβάλουν την αδράνεια της διοικήσεως προκειμένου να λάβουν από αυτήν μία αιτιολογημένη απάντηση.

Ομοίως, το επιληφθέν αιτήσεως προσβάσεως σε έγγραφο προερχόμενο από κράτος μέλος θεσμικό όργανο και το οικείο κράτος μέλος οφείλουν, αφ' ης στιγμής η σχετική αίτηση γνωστοποιήθηκε από το επιληφθέν θεσμικό όργανο στο οικείο κράτος μέλος, να ξεκινήσουν αμέσως ειλικρινή διάλογο σχετικά με την πιθανή εφαρμογή των προβλεπόμενων από το άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, του κανονισμού 1049/2001 εξαιρέσεων. Στο πλαίσιο αυτό, οφείλουν να επαγρυπνούν ώστε να μπορέσει το οικείο θεσμικό όργανο να λάβει θέση εντός των προθεσμιών που προβλέπουν τα άρθρα 7 και 8 του εν λόγω κανονισμού, τα οποία του επιβάλλουν την υποχρέωση να αποφανθεί επί της αιτήσεως προσβάσεως. Εντούτοις, η παρέλευση της προβλεπόμενης από το άρθρο 8 του κανονισμού 1049/2001 προθεσμίας δεν συνεπάγεται αυτομάτως την ακύρωση της εκπροθέσμως ληφθείσας αποφάσεως. Πράγματι, η ακύρωση αποφάσεως για τον λόγο και μόνον ότι παρήλθαν οι προθεσμίες τις οποίες τάσσει ο κανονισμός 1049/2001 θα είχε ως μοναδικό αποτέλεσμα την επανάληψη της διοικητικής διαδικασίας περί προσβάσεως σε έγγραφα. Σε κάθε περίπτωση, η αποκατάσταση της ζημίας που ενδεχομένως προκλήθηκε εξαιτίας της καθυστερημένης απαντήσεως της Επιτροπής μπορεί να ζητηθεί με την άσκηση αγωγής αποζημιώσ

Εξάλλου, με την απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2010, T-494/08 έως T-500/08 και T-509/08, *Ryanair κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο άντλησε τις αναγκαίες συνέπειες από την απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Ιουνίου 2010, *Επιτροπή κατά Technische Glaswerke Ilmenau*³⁷.

Το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε, συγκεκριμένα, ότι προκειμένου να ερμηνευθεί η εξαίρεση που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 2, τρίτη περίπτωση, του κανονισμού 1049/2001, σχετικά με την προστασία των σκοπών έρευνας, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι ενδιαφερόμενοι, πέραν του κράτους μέλους το οποίο αφορούν οι διαδικασίες ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, δεν έχουν το δικαίωμα να συμβουλευούνται τα έγγραφα του διοικητικού φακέλου της Επιτροπής και, επομένως, επιβάλλεται να αναγνωριστεί η ύπαρξη γενικού τεκμηρίου ότι η γνωστοποίηση των εγγράφων του διοικητικού φακέλου συνιστά, καταρχήν, προσβολή της προστασίας των σκοπών των δραστηριοτήτων έρευνας.

³⁶ Βλ. επίσης απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 2010, T-494/08 έως T-500/08 και T-509/08, *Ryanair κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή).

³⁷ C-139/07 P (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή).

Έτσι, η Επιτροπή μπορεί, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, τρίτη περίπτωση, του κανονισμού 1049/2001, να απορρίψει την πρόσβαση σε όλα τα έγγραφα που σχετίζονται με τη διαδικασία ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, τούτο δε χωρίς να προβεί προηγουμένως σε συγκεκριμένη και εξατομικευμένη εξέταση των εγγράφων. Αυτό το γενικό τεκμήριο δεν αποκλείει το δικαίωμα των εν λόγω ενδιαφερομένων να αποδείξουν ότι συγκεκριμένο έγγραφο του οποίου ζητείται η γνωστοποίηση δεν καλύπτεται από το ως άνω τεκμήριο ή ότι υπάρχει υπέρτερο δημόσιο συμφέρον που δικαιολογεί τη γνωστοποίηση του εν λόγω εγγράφου βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 1049/2001.

Εν προκειμένω, δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν προέβαλε κανένα επιχείρημα που να αποδεικνύει ότι τα επίμαχα έγγραφα δεν καλύπτονται από το γενικό τεκμήριο, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή.

Παρόμοια προβληματική απασχόλησε το Γενικό Δικαστήριο και στην απόφαση της 9ης Ιουνίου 2010, T-237/05, *Éditions Jacob κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή). Εντούτοις, στην προκειμένη περίπτωση, τα έγγραφα στα οποία ζητήθηκε η πρόσβαση αφορούσαν διαδικασία σχετική με πράξη συγκεντρώσεως επιχειρήσεων που είχε ήδη περατωθεί κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης προσβάσεως. Στο πλαίσιο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η εξαίρεση σχετικά με την προστασία των σκοπών των δραστηριοτήτων επιθεώρησης, έρευνας και οικονομικού ελέγχου έχει εφαρμογή μόνον όταν η δημοσιοποίηση των εγγράφων ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο την ολοκλήρωση των σχετικών δραστηριοτήτων. Βεβαίως, οι διάφορες πράξεις που εντάσσονται στο πλαίσιο της έρευνας μπορεί να εξακολουθούν να καλύπτονται από την εξαίρεση αυτή, έστω και αν έχει ολοκληρωθεί η συγκεκριμένη έρευνα ή επιθεώρηση σε σχέση με την οποία καταρτίστηκε η έκθεση που αποτελεί το αντικείμενο της αίτησης προσβάσεως. Εντούτοις, αν γινόταν δεκτό, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, ότι τα επίμαχα εν προκειμένω έγγραφα εξακολουθούν να καλύπτονται από την εν λόγω εξαίρεση ενόσω οι αποφάσεις περί περατώσεως της διαδικασίας δεν είναι οριστικές, δηλαδή ενόσω το Γενικό Δικαστήριο και, ενδεχομένως, το Δικαστήριο δεν έχουν απορρίψει τις προσφυγές που ασκήθηκαν κατά των αποφάσεων αυτών ή, σε περίπτωση ακυρώσεως, ενόσω δεν έχουν εκδοθεί από την Επιτροπή μία ή περισσότερες νέες αποφάσεις, τούτο θα σήμαινε ότι η πρόσβαση στα έγγραφα αυτά εξαρτάται από αβέβαιο και μελλοντικό γεγονός, το οποίο ενδέχεται να επέλθει στο απώτερο μέλλον. Επομένως, δεν ενέπιπταν πλέον, κατά την έκδοση της αποφάσεως με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση προσβάσεως, στο πεδίο εφαρμογής της εξαιρέσεως σχετικά με την προστασία των σκοπών των δραστηριοτήτων έρευνας. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν καλύπτονταν από την ως άνω εξαίρεση, ουδόλως προκύπτει από την αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως ότι η Επιτροπή εξέτασε συγκεκριμένα και χωριστά το καθένα από τα έγγραφα στα οποία ζητήθηκε η πρόσβαση.

Το Γενικό Δικαστήριο τόνισε, επιπλέον, ότι η υποχρέωση τηρήσεως του επαγγελματικού απορρήτου, όπως απορρέει από το άρθρο 17 του κανονισμού 139/2004 και το άρθρο 287 ΕΚ, δεν έχει τέτοια σημασία ώστε να μπορεί να δικαιολογήσει γενική και αφηρημένη άρνηση προσβάσεως στα έγγραφα που διαβιβάστηκαν στο πλαίσιο της κοινοποιήσεως συγκεντρώσεως. Η εκτίμηση του απορρήτου χαρακτήρα μιας πληροφορίας απαιτεί τη στάθμιση μεταξύ, αφενός, των νομίμων συμφερόντων που απαγορεύουν τη δημοσιοποίησή της και, αφετέρου, του γενικού συμφέροντος σύμφωνα με το οποίο οι δραστηριότητες των θεσμικών οργάνων διεξάγονται όσο το δυνατόν πιο ανοικτά. Προβαίνοντας στη συγκεκριμένη και εξατομικευμένη εξέταση των αιτηθέντων εγγράφων, η Επιτροπή είναι έτσι σε θέση να διασφαλίσει την πρακτική αποτελεσματικότητα των διατάξεων που εφαρμόζονται στον τομέα των συγκεντρώσεων, σε πλήρη συμφωνία με τον κανονισμό 1049/2001. Το Γενικό Δικαστήριο προσέθεσε, ειδικότερα, ότι, στον τομέα της συγκεντρώσεως, η αλληλογραφία μεταξύ της Επιτροπής και των ενδιαφερομένων μερών δεν μπορεί να θεωρείται ότι καλύπτεται προδήλως από την εξαίρεση σχετικά με την προστασία των εμπο-

ρικών συμφερόντων και ότι η Επιτροπή οφείλει να βεβαιωθεί γι' αυτό βάσει συγκεκριμένης και αποτελεσματικής εξετάσεως κάθε εγγράφου.

Καθεστώς των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

1. Προνόμια και ασυλίες

Η υπόθεση *Gollnisch κατά Κοινοβουλίου* (απόφαση της 19ης Μαρτίου 2010, T-42/06, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή) ανάγεται σε δηλώσεις του B. Gollnisch, τότε μέλους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οι οποίες έγιναν στη διάρκεια συνέντευξης Τύπου και μπορούσαν να στοιχειοθετήσουν ποινικό αδίκημα. Κατόπιν της κινήσεως, στη Γαλλία, διαδικασίας έρευνας για αμφισβήτηση εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας, και μετά από αίτηση του L. Romagnoli, επίσης μέλους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου υπέβαλε στην επιτροπή νομικών θεμάτων αίτηση υπερασπίσεως της ασυλίας του προσφεύγοντος, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 3, του εσωτερικού κανονισμού του Κοινοβουλίου³⁸. Κατόπιν της εξετάσεως της ως άνω αιτήσεως και της σχετικής εισηγήσεως της εν λόγω επιτροπής, το Κοινοβούλιο απέρριψε την αίτηση ασυλίας με απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2005, με το αιτιολογικό ότι, βάσει του άρθρου 9 του Πρωτοκόλλου περί των προνομίων και ασυλιών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων³⁹, η ασυλία των μελών του Κοινοβουλίου αφορά την έκφραση γνώμης ή την ψήφο κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, ενώ εν προκειμένω δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση.

Αποφαινόμενο επί αιτήματος περί ικανοποιήσεως της ηθικής βλάβης την οποία ο B. Gollnisch ισχυρίζεται ότι υπέστη από την εν λόγω απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, μολονότι τα προνόμια και οι ασυλίες που το Πρωτόκολλο αναγνωρίζει έχουν απλώς λειτουργικό χαρακτήρα, καθόσον σκοπούν στην αποτροπή του ενδεχομένου παρακλύσεως της λειτουργίας και περιορισμού της ανεξαρτησίας των Κοινοτήτων, γεγονός παραμένει ότι το Πρωτόκολλο απονέμει στα διεπόμενα από αυτό πρόσωπα δικαίωμα, ο σεβασμός του οποίου εξασφαλίζεται με τα μέσα παροχής εννόμου προστασίας που καθιερώνει η Συνθήκη.

Εξάλλου, παραπέμποντας στο άρθρο 10, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', του Πρωτοκόλλου περί των προνομίων και ασυλιών, ο L. Romagnoli είχε επισημάνει ότι ο B. Gollnisch έχαιρε της ασυλίας που προβλέπει το γαλλικό Σύνταγμα, το οποίο ορίζει ότι η Εθνοσυνέλευση της οποίας ο βουλευτής αποτελεί μέλος δύναται να ζητήσει την αναστολή της διώξεως. Συγκεκριμένα, από το γράμμα του ως άνω άρθρου του Πρωτοκόλλου περί των προνομίων και ασυλιών προκύπτει ότι, κατά τη διάρκεια των συνόδων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τα μέλη του απολαύουν, εντός της επικρατείας των κρατών τους, των ασυλιών που αναγνωρίζονται στα μέλη του Κοινοβουλίου της χώρας τους. Επομένως, το Κοινοβούλιο επιλήφθηκε αιτήσεως αναστολής της διώξεως που κινήθηκε κατά του B. Gollnisch στη Γαλλία, και όχι αιτήσεως υπερασπίσεως ασυλίας δυνάμει του άρθρου 9 του Πρωτοκόλλου περί των προνομίων και ασυλιών. Πάντως, το Κοινοβούλιο ναι μεν διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως ως προς τον προσανατολισμό που προτίθεται να δώσει σε απόφαση επί αιτήσεως όπως η υποβληθείσα εν προκειμένω, πλην όμως το ζήτημα αν έπρεπε να λάβει την απόφαση αυτή βάσει του άρθρου 9 ή του άρθρου 10, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', του Πρωτοκόλλου περί των προνομίων και ασυλιών δεν ενέπιπτε στη διακριτική του ευχέρεια. Το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, κατά συνέπεια, ότι το Κοινοβούλιο δεν έλαβε απόφαση επί της ενδεχόμενης αναστολής της διώξεως, ενώ το άρθρο 10 του Πρωτοκόλλου περί των προνομίων και ασυλιών παραπέμπει στο οικείο εθνικό δίκαιο για τον καθορισμό της εκτάσεως και του περιεχομένου της ασυλίας της οποίας

³⁸ ΕΕ 2005, L 44, σ. 1.

³⁹ Πρωτόκολλο περί των προνομίων και ασυλιών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 8ης Απριλίου 1965 (ΕΕ L 291, της 19ης Νοεμβρίου 1979).

απολαύουν οι βουλευτές εντός της χώρας τους και το άρθρο 26, παράγραφος 3, του γαλλικού Συντάγματος προβλέπει αναστολή των ποινικών διώξεων κατά τη διάρκεια της βουλευτικής θητείας. Εν προκειμένω, ο προσφεύγων μπορούσε επομένως να προβάλει, ως ενάγων στο πλαίσιο του αιτήματος χρηματικής ικανοποίησης, την παράνομη άρνηση του Κοινοβουλίου να αποφανθεί βάσει του άρθρου 10, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', του Πρωτοκόλλου περί των προνομίων και ασυλιών.

Εντούτοις, το αίτημα χρηματικής ικανοποίησης της βλάβης που προκάλεσε η προσβολή της τιμής απορρίφθηκε λόγω ελλείψεως άμεσης αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της βλάβης και της διαπιστωθείσας παρανομίας. Συγκεκριμένα, λαμβανομένης υπόψη της ευρείας διακριτικής ευχέρειας του Κοινοβουλίου, η απόφασή του, αν είχε στηριχθεί στο άρθρο 10, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', του Πρωτοκόλλου περί των προνομίων και ασυλιών, θα ήταν σύννομη είτε ζητούσε την αναστολή της ποινικής δίωξης είτε όχι. Ως εκ τούτου, ο παράνομος χαρακτήρας της προσβαλλόμενης αποφάσεως δεν μπορεί να θεωρηθεί ως η άμεση και καθοριστική αιτία της προσβολής της τιμής την οποία ο ενάγων ισχυρίζεται ότι υπέστη.

2. Έξοδα και αποζημιώσεις

Στην υπόθεση *Martin κατά Κοινοβουλίου* (απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2010, T-276/07, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο επιλήφθηκε αιτήματος ακυρώσεως της αποφάσεως με την οποία ο γενικός γραμματέας του Κοινοβουλίου έκρινε αδικαιολόγητη την καταβολή στον H.-P. Martin, μέλος του Κοινοβουλίου, ποσού 163 381,54 ευρώ ως αποζημιώσεως γραμματείας και τον ενημέρωσε ότι θα προέβαινε σε αναζήτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων.

Χάριν διαφάνειας, το Κοινοβούλιο εξέδωσε ρύθμιση σχετική με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις των βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (FID), το άρθρο 14 της οποίας προβλέπει ότι τα μέλη του Κοινοβουλίου υποβάλλουν αίτηση χορηγήσεως της αποζημιώσεως γραμματείας που πρέπει να περιέχει, μεταξύ άλλων, το όνομα, τη διεύθυνση, την ιθαγένεια, τη χώρα, τον τόπο και την ημερομηνία γεννήσεως του βοηθού, καθώς και υπογραφή του τελευταίου, με την οποία να βεβαιώνεται το αληθές των ως άνω στοιχείων. Το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, προϊόντος του χρόνου, οι απαιτήσεις αυτές έχουν γίνει αυστηρότερες, ιδίως καθόσον επιβάλλεται πλέον υποχρέωση, αφενός, η αίτηση να συνοδεύεται από αντίγραφο της συμβάσεως που έχει συνάψει το μέλος του Κοινοβουλίου με τον βοηθό του και, αφετέρου, να γνωστοποιείται οποιαδήποτε μεταβολή σχετική με την αίτηση χορηγήσεως της αποζημιώσεως. Το Γενικό Δικαστήριο τόνισε επίσης ότι κάθε μέλος του Κοινοβουλίου, όταν αναλαμβάνει καθήκοντα, λαμβάνει αντίγραφο της ρυθμίσεως FID και πιστοποιεί εγγράφως την παραλαβή της. Τέλος, το μέλος του Κοινοβουλίου δεσμεύεται επισήμως να καταβάλλει την αποζημίωση γραμματείας στον κατονομαζόμενο βοηθό του από της ενάρξεως της άσκησης των καθηκόντων του και, επιπλέον, το κοινό έχει πρόσβαση στον κατάλογο των ονομάτων των δηλωμένων κοινοβουλευτικών βοηθών.

Το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε από το σύνολο των ανωτέρω στοιχείων το συμπέρασμα ότι οι προϋποθέσεις του άρθρου 14 της ρυθμίσεως FID, ιδίως όσον αφορά τα στοιχεία που πρέπει να περιέχει η αίτηση χορηγήσεως την οποία υποβάλλει το μέλος του Κοινοβουλίου σε σχέση με τον ή τους βοηθούς που απασχολεί, έχουν ουσιαστικό χαρακτήρα. Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι ο προσφεύγων δεν δήλωσε στο Κοινοβούλιο ορισμένους τελικούς αποδέκτες πληρωμών, ούτε κοινοποίησε στο Κοινοβούλιο την καταγγελία ορισμένων συμβάσεων. Επιπλέον, ο προσφεύγων, αφενός, δεν επέστρεψε τα κονδύλια που δεν είχαν αξιοποιηθεί κατά το τέλος του έτους και, αφετέρου, χρησιμοποίησε τα κονδύλια τα οποία είχαν χορηγηθεί για συγκεκριμένους βοηθούς προκειμένου να καταβάλει αμοιβές σε άλλα πρόσωπα. Κατά συνέπεια, ο προσφεύγων παρέβη τη ρύθμιση FID και δεν μπορούσε, ως εκ τούτου, να προβάλει, στο πλαίσιο της προσφυγής του ακυρώσεως, ανεπιφύλακτο δικαίωμά του να χρησιμοποιήσει τα εισπραχθέντα κονδύλια.

Εξάλλου, το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε ότι το άρθρο 71, παράγραφος 3, του δημοσιονομικού κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 1605/2002⁴⁰ επιβάλλει στο Κοινοβούλιο άνευ αιρέσεως υποχρέωση να αναζητεί τυχόν αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά. Την ίδια υποχρέωση υπέχει και ο γενικός γραμματέας από το άρθρο 27, παράγραφος 3, της ρυθμίσεως FID.

II. Αγωγές αποζημιώσεως

1. Χαρακτηρισμός της διαφοράς ως εκ συμβάσεως ή εξωσυμβατικής

Στην απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2010, T-19/07, *Systran και Systran Luxembourg κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι η αρμοδιότητά του να αποφανθεί επί αγωγής αποζημιώσεως εξαρτάται από το ζήτημα αν η εξεταζόμενη ευθύνη προκύπτει ή όχι εκ συμβάσεως. Συγκεκριμένα, όσον αφορά την ευθύνη εκ συμβάσεως, το Γενικό Δικαστήριο είναι αρμόδιο μόνον αν υφίσταται ρήτρα διαιτησίας κατά την έννοια του άρθρου 238 ΕΚ. Ελλείψει τέτοιας ρήτρας, το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί, βάσει του άρθρου 235 ΕΚ, να αποφανθεί στην πραγματικότητα επί αγωγής αποζημιώσεως εκ συμβάσεως. Σε αντίθετη περίπτωση, το Γενικό Δικαστήριο θα επεξέτεινε την αρμοδιότητά του πέραν των διαφορών των οποίων την εκδίκαση του αναθέτει το άρθρο 240 ΕΚ, εφόσον η διάταξη αυτή παρέχει στα εθνικά δικαστήρια την κοινού δικαίου αρμοδιότητα να αποφαινούνται επί διαφορών στις οποίες είναι διάδικος η Κοινότητα. Αντιθέτως, όσον αφορά την εξωσυμβατική ευθύνη, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο χωρίς να χρειάζεται προηγούμενη ρητή συμφωνία των διαδίκων. Πράγματι, η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου προκύπτει ευθέως από το άρθρο 235 ΕΚ και το άρθρο 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ.

Προκειμένου να κρίνει αν είναι αρμόδιο δυνάμει του άρθρου 235 ΕΚ, το Γενικό Δικαστήριο οφείλει να εξετάσει, βάσει των διαφόρων σχετικών στοιχείων της δικογραφίας, αν το αίτημα των εναγουσών για αποζημίωση στηρίζεται αντικειμενικά και εξ ολοκλήρου σε συμβατικές ή εξωσυμβατικές υποχρεώσεις. Τα στοιχεία αυτά μπορούν να συναχθούν ιδίως από τους ισχυρισμούς των διαδίκων, από το γενεσιουργό της προβαλλόμενης ζημίας γεγονός και από το περιεχόμενο των συμβατικών όρων ή των εξωσυμβατικών διατάξεων των οποίων γίνεται επίκληση προς επίλυση του επίδικου ζητήματος. Στο πλαίσιο αυτό, η αρμοδιότητα του Γενικού Δικαστηρίου σε διαφορές εκ συμβάσεως συνιστά παρέκκλιση από το κοινό δίκαιο και πρέπει, επομένως, να ερμηνεύεται περιοριστικώς, έτσι ώστε το Γενικό Δικαστήριο να μπορεί να εκδικάζει μόνον αγωγές που πηγάζουν από τη σύμβαση ή έχουν άμεση σχέση με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση.

Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο οφείλει να εξετάσει το περιεχόμενο των διαφόρων συμβάσεων που συνήφθησαν μεταξύ του ομίλου Systran και της Επιτροπής. Το εγχείρημα αυτό εμπίπτει στον έλεγχο της αρμοδιότητας, τυχόν έλλειψη της οποίας αποτελεί δημοσίας τάξεως λόγο απαραδέκτου, και δεν πρέπει να έχει ως συνέπεια τη μεταβολή της φύσεως της διαφοράς, προσδίδοντας σε αυτή συμβατική βάση.

Κατόπιν ενδελεχούς εξετάσεως των επιχειρημάτων των διαδίκων, το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε ότι η επίμαχη διαφορά είναι εξωσυμβατική. Αφορά, συγκεκριμένα, την εκτίμηση του φερόμενου ως παράνομου και ζημιογόνου χαρακτήρα της κοινοποιήσεως από την Επιτροπή προς τρίτον πληροφοριών προστατευόμενων από δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας ή από την τεχνογνωσία, χωρίς τη ρητή άδεια του δικαιούχου τους, υπό το πρίσμα των εφαρμοστέων συναφώς γενικών αρχών που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών, και όχι βάσει συμβατικών όρων.

⁴⁰ Κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) 1605/2002 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2002, για τη θέσπιση του δημοσιονομικού κανονισμού που εφαρμόζεται στον γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 248, σ. 1).

2. Αιτιώδης συνάφεια

Με την απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2010, T-252/07, T-271/07 και T-272/07, *Sungro κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής* (Συλλογή 2010, σ. II-55), το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τις ασκηθείσες από τις ενάγουσες εταιρίες αγωγές αποζημιώσεως με αίτημα την αποκατάσταση της ζημίας που τους προκάλεσε κρατική ενίσχυση στον τομέα του βαμβακιού, η οποία ακυρώθηκε με την απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Σεπτεμβρίου 2006, C-310/04, *Ισπανία κατά Συμβουλίου* (Συλλογή 2006, σ. I-7285). Στηρίχθηκε συναφώς στο σκεπτικό ότι, για τον καθορισμό της ζημίας που οφείλεται σε συμπεριφορά κοινοτικού οργάνου η οποία συνιστά πταίσμα, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα της γενεσιουργού της ευθύνης παραβάσεως, και όχι εκείνα της πράξεως στο πλαίσιο της οποίας εντάσσεται η παράβαση, εφόσον το οικείο όργανο μπορούσε ή όφειλε να εκδώσει πράξη με τα ίδια αποτελέσματα χωρίς να παραβεί τον κανόνα δικαίου. Με άλλα λόγια, η ανάλυση της αιτιώδους συνάφειας δεν είναι δυνατό να εκκινεί από την εσφαλμένη βάση ότι, αν δεν υφίστατο η παράνομη συμπεριφορά, το θεσμικό όργανο δεν θα εξέδιδε καμία πράξη ή θα εξέδιδε πράξη με αντίθετο περιεχόμενο –περίπτωση κατά την οποία θα μπορούσε και πάλι να στοιχειοθετηθεί παράνομη συμπεριφορά εκ μέρους του– αλλά πρέπει να γίνεται με σύγκριση μεταξύ, αφενός, της καταστάσεως που δημιουργήθηκε, για τον ενδιαφερόμενο τρίτο, από τη συνιστώσα πταίσμα συμπεριφορά και της καταστάσεως που θα προέκυπτε γι' αυτόν από συμπεριφορά του θεσμικού οργάνου σύμφωνη με τον κανόνα δικαίου.

3. Κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου που απονέμει δικαιώματα στους ιδιώτες

Προκειμένου να στοιχειοθετηθεί η εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης, πρέπει ο ενάγων να αποδείξει ότι συντρέχει κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου που απονέμει δικαιώματα στους ιδιώτες⁴¹.

Στο πλαίσιο αγωγής με αίτημα την αποκατάσταση των ζημιών που φέρεται ότι προκάλεσε στην ενάγουσα η απόφαση με την οποία η Επιτροπή διέταξε, βάσει του άρθρου 15α της δεύτερης οδηγίας 75/319/ΕΟΚ⁴², την ανάκληση των αδειών κυκλοφορίας φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση που περιέχουν την ουσία αμφεπραμόνη, το Γενικό Δικαστήριο, με την απόφαση της 3ης Μαρτίου 2010, T-429/05, *Artegodan κατά Επιτροπής* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως), υπενθύμισε ότι η απαίτηση της υπάρξεως κατάφωρης παραβάσεως έχει ως σκοπό να αποτραπεί το ενδεχόμενο παρακωλύσεως της άσκησης, εκ μέρους του οικείου οργάνου, των γενικού συμφέροντος αρμοδιοτήτων του, λόγω του κινδύνου να υποχρεωθεί να φέρει τις ζημιές που προβάλλουν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις.

Διευκρίνισε, επιπλέον, ότι στην περίπτωση κατά την οποία το περιθώριο εκτιμήσεως που διαθέτει το οικείο όργανο είναι αισθητά μειωμένο ή και ανύπαρκτο, δεν υφίσταται αυτόματος σύνδεσμος μεταξύ, αφενός, της ελλείψεως εξουσίας εκτιμήσεως του οικείου οργάνου και, αφετέρου, του χαρακτηρισμού της παραβάσεως ως κατάφωρης παραβιάσεως του κοινοτικού δικαίου. Η έκταση της διακριτικής ευχέρειας της διοικήσεως είναι μεν αποφασιστικής σημασίας, πλην όμως δεν αποτελεί το αποκλειστικό κριτήριο. Πράγματι, απόκειται στον κοινοτικό δικαστή να λάβει υπόψη την πολυπλοκότητα της προς διευθέτηση καταστάσεως, τις δυσχέρειες που τυχόν ανακύπτουν κατά την εφαρμογή ή την ερμηνεία των σχετικών διατάξεων, τον βαθμό σαφήνειας και ακρίβειας του παραβιασθέντος κανόνα και το ζήτημα αν η πλάνη στην οποία υπέπεσε η διοίκηση ήταν συγγνωστή.

⁴¹ Απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Ιουλίου 2000, C-352/98 P, *Bergaderm και Goupil κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2000, σ. I-5291, σκέψεις 42 και 43).

⁴² Δεύτερη οδηγία 75/319/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 1975, περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν τα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα (ΕΕ ειδ. έκδ. 13/003, σ. 66).

Επομένως, μόνον αν διαπιστωθεί παρατυπία την οποία δεν θα διέπραττε, υπό ανάλογες περιστάσεις, μια συνεντή και επιμελής διοίκηση μπορεί να στοιχειοθετηθεί ευθύνη της Ένωσης.

Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι, στο πλαίσιο της εφαρμογής της οδηγίας 65/65/ΕΟΚ⁴³, η αρχή η οποία είναι αρμόδια να εκδίδει απόφαση περί ανακλήσεως ή αναστολής της ισχύος αδείας κυκλοφορίας στην αγορά οφείλει να τηρεί τη γενική αρχή της προτεραιότητας της προστασίας της δημόσιας υγείας, όπως συγκεκριμενοποιείται στις ουσιαστικές διατάξεις της οδηγίας αυτής. Η εν λόγω αρχή της επιβάλλει την υποχρέωση, πρώτον, να λαμβάνει υπόψη αποκλειστικώς και μόνο λόγους σχετικούς με τη δημόσια υγεία, δεύτερον, να αξιολογεί εκ νέου τη σχέση οφέλους/κινδύνων ενός φαρμάκου όταν νέα δεδομένα γεννούν αμφιβολίες ως προς την αποτελεσματικότητα ή την ασφάλειά του και, τρίτον, να εφαρμόζει κανόνες αποδείξεως σύμφωνα με την αρχή της προλήψεως. Εν προκειμένω, η ενάγουσα δεν μπορούσε, επομένως, να προβάλει, στο πλαίσιο της αγωγής αποζημιώσεως, παράβαση του άρθρου 11 της οδηγίας 65/65. Συγκεκριμένα, οι δυσχέρειες που συνδέονται με τη συστηματική ερμηνεία των προϋποθέσεων ανακλήσεως ή αναστολής μιας άδειας κυκλοφορίας στην αγορά υπό το πρίσμα του όλου κοινοτικού συστήματος προηγουμένης εγκρίσεως των φαρμακευτικών προϊόντων μπορούν να θεωρηθούν, ελλείψει παρεμφερούς προηγουμένου, ως εύλογη εξήγηση για την πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε η Επιτροπή. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε ότι, εφόσον στις εφαρμοστέες κατευθυντήριες γραμμές δεν προσδιορίζεται με σαφήνεια η εξέλιξη του αποφασιστικού επιστημονικού κριτηρίου για την έγκριση της κυκλοφορίας στην αγορά των φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση τα οποία περιέχουν αμφεπραμόνη, η Επιτροπή αναγκάστηκε να εκδώσει την απόφασή της στηριζόμενη σε πολύπλοκη εξέταση των διαδοχικών προπαρασκευαστικών επιστημονικών εκθέσεων που καταρτίστηκαν στο πλαίσιο της διαδικασίας του ελέγχου η οποία κατέληξε στην έκδοση της τελικής γνώμης περί της αμφεπραμόνης, καθώς και των κατευθυντηρίων γραμμών στις οποίες αναφέρεται η τελική αυτή γνώμη. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν συνέτρεχε περίπτωση κατάφωρης παραβιάσεως του κοινοτικού δικαίου.

Σημειωτέον επίσης, ως προς την προϋπόθεση ότι η προβαλλόμενη παράβαση πρέπει να αφορά κανόνα δικαίου που απονέμει δικαιώματα στους ιδιώτες, ότι το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι οι σχετικές διατάξεις της οδηγίας 75/519, οι οποίες οριοθετούν τους αντίστοιχους τομείς αρμοδιότητας της Επιτροπής και των κρατών μελών, δεν έχουν ως αντικείμενο την παροχή δικαιωμάτων σε ιδιώτες. Πράγματι, οι διατάξεις αυτές αφορούν συγκεκριμένα την οργάνωση της κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ των εθνικών αρχών και της Επιτροπής όσον αφορά τη διαδικασία αμοιβαίας αναγνώρισεως των εθνικών αδειών κυκλοφορίας στην αγορά. Κατά συνέπεια, η ενάγουσα δεν μπορούσε να επικαλεστεί εν προκειμένω, στο πλαίσιο της αγωγής αποζημιώσεως, ότι η απόφαση της Επιτροπής στερείται παντελώς νομικής βάσεως λόγω ελλείψεως αρμοδιότητας της Κοινότητας, ούτε ότι πέτυχε, ιδίως για τον λόγο αυτό, την ακύρωση της ως άνω αποφάσεως.

4. Προσβολή δικαιωμάτων του δημιουργού και της τεχνογνωσίας

Η προαναφερθείσα απόφαση *Systran και Systran Luxembourg κατά Επιτροπής* σηματοδοτεί καινοτόμες εξελίξεις σχετικές με τις αγωγές αποζημιώσεως και τον σεβασμό των δικαιωμάτων του δημιουργού και της τεχνογνωσίας, αφορά δε μια περίπλοκη διαφορά μεταξύ της εταιρίας Systran και της Επιτροπής, η οποία ανάγεται σε πρόσκληση υποβολής προσφορών για τη συντήρηση και τον γλωσσικό εμπλουτισμό του συστήματος αυτόματης μεταφράσεως που χρησιμοποιεί η Επιτροπή.

⁴³ Οδηγία 65/65/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 26ης Ιανουαρίου 1965, περί της προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με τα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα (ΕΕ ειδ. έκδ. 13/001, σ. 25).

Μεταξύ 22 Δεκεμβρίου 1997 και 15 Μαρτίου 2002, η εταιρία Systran Luxembourg προσάρμοσε, σε μια έκδοση υπό την ονομασία EC-Systran Unix, το λογισμικό της αυτόματης μεταφράσεως Systran-Unix στις συγκεκριμένες ανάγκες της Επιτροπής. Στις 4 Οκτωβρίου 2003, η Επιτροπή προκήρυξε διαγωνισμό για τη συντήρηση και τον γλωσσικό εμπλουτισμό του συστήματός της αυτόματης μεταφράσεως. Οι παροχές τις οποίες θα ανέθετε η Επιτροπή στον ανάδοχο περιελάμβαναν, μεταξύ άλλων, «βελτιώσεις, προσαρμογές και προσθήκες σε μεταφραστικούς μηχανισμούς», «συγκεκριμένες βελτιώσεις των προγραμμάτων αναλύσεως, μεταφοράς και συνθέσεως», καθώς και τις προβλεπόμενες από την πρόσκληση υποβολής προσφορών «ενημερώσεις του συστήματος».

Κατόπιν της προσκλήσεως αυτής, η Systran —μητρική εταιρία της Systran Luxembourg— επικοινωνήσε με την Επιτροπή προκειμένου να της επισημάνει ότι οι εργασίες τις οποίες σκόπευε να πραγματοποιήσει ενείχαν, ενδεχομένως, προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας της εταιρίας. Μετά από μακρά αλληλογραφία μεταξύ της Systran και της Επιτροπής, η τελευταία κατέληξε ότι η Systran δεν είχε προσκομίσει «ισχυρά στοιχεία» ικανά να αποδείξουν την ύπαρξη των δικαιωμάτων που θα μπορούσε να προβάλει επί του συστήματός της αυτόματης μεταφράσεως EC-Systran Unix. Έτσι, η Επιτροπή θεώρησε ότι ο όμιλος Systran δεν είχε δικαίωμα να αντιταχθεί στην πραγματοποίηση των εργασιών από την ανάδοχο εταιρία και, ως εκ τούτου, της κατακύρωσε τη σύμβαση που αποτελούσε το αντικείμενο του διαγωνισμού.

Η Systran και η Systran Luxembourg, εκτιμώντας ότι η Επιτροπή διέδωσε παρανόμως σε τρίτον την τεχνογνωσία τους και προέβη σε πράξη απομιμήσεως επ' ευκαιρία της μη εγκεκριμένης περαιτέρω αναπτύξεως της εκδόσεως EC-Systran Unix από την ανάδοχο εταιρία, άσκησαν αγωγή αποζημιώσεως κατά της Επιτροπής. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε συναφώς ότι η Επιτροπή, αναγνωρίζοντας στον εαυτό της το δικαίωμα να πραγματοποιήσει εργασίες που θα είχαν κατ' ανάγκην ως συνέπεια την τροποποίηση των στοιχείων της εκδόσεως Systran Unix του λογισμικού Systran, τα οποία απαντούν και στην έκδοση EC-Systran Unix, χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεση του ομίλου Systran, υπέπεσε σε παράνομη πράξη, παραβιάζοντας τις εφαρμοστέες γενικές αρχές που είναι κοινές στις νομοθεσίες των κρατών μελών περί δικαιωμάτων του δημιουργού και τεχνογνωσίας. Η παράνομη αυτή πράξη, η οποία αποτελεί κατάφωρη προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και της τεχνογνωσίας του ομίλου Systran επί της εκδόσεως Systran Unix του λογισμικού Systran, μπορεί να στοιχειοθετήσει εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας.

Αφού αποδείχθηκε η ύπαρξη πταίσματος της Επιτροπής, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι προβαλλόμενες ζημίες, ήτοι, κατ' ουσίαν, η εμπορική ζημία από την απώλεια μελλοντικών πελατών και τις επακόλουθες επιπλοκές στις συζητήσεις με τους νυν πελάτες της Systran, καθώς και η οικονομική ζημία η οποία οφείλεται στο γεγονός ότι, αφενός, η εταιρία κατέστη λιγότερο ελκυστική για τους επενδυτές και, αφετέρου, υποτιμήθηκαν τα άυλα στοιχεία του ενεργητικού της, απορρέουν ευθέως από την προσβολή, εκ μέρους της Επιτροπής, των δικαιωμάτων του δημιουργού και της τεχνογνωσίας της Systran.

Το Γενικό Δικαστήριο επιδίκασε ως αποζημίωση στην εταιρία Systran το ποσό των 12 001 000 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στα τέλη που θα οφείλονταν αν η Επιτροπή είχε ζητήσει άδεια να χρησιμοποιήσει τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας της Systran προκειμένου να πραγματοποιήσει τις εργασίες οι οποίες απαριθμούνται στην πρόσκληση υποβολής προσφορών, στον αντίκτυπο που είχε η συμπεριφορά της Επιτροπής επί του κύκλου εργασιών της Systran και στην ικανοποίηση της προκληθείσας ηθικής βλάβης. Σημειωτέον ότι, όλως εξαιρετικώς, το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η δημοσίευση του ανακοινωθέντος τύπου σχετικά με την απόφασή του συνιστούσε επίσης μέσον ικανοποίησεως της ηθικής βλάβης που υπέστη η Systran λόγω της προσβολής της φήμης της από την παράνομη συμπεριφορά της Επιτροπής.

III. Αναιρέσεις

Κατά το 2010, ασκήθηκαν 24 αναιρέσεις κατά αποφάσεων του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης και περατώθηκαν από το τμήμα αναιρέσεων του Γενικού Δικαστηρίου 37 υποθέσεις. Δύο εξ αυτών χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής.

Πρώτον, στην απόφαση της 8ης Ιουλίου 2010, T-160/08 P, *Επιτροπή κατά Putterie-De-Beukelaer* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε, αφενός, ότι η αναρμοδιότητα του οργάνου που εξέδωσε τη βλαπτική πράξη αποτελεί λόγο δημοσίας τάξεως τον οποίο ο δικαστής της Ένωσης οφείλει να εξετάζει, εν ανάγκη, και αυτεπαγγέλτως και, αφετέρου, η μη τήρηση των διαδικαστικών κανόνων που διέπουν την έκδοση βλαπτικής πράξεως συνιστά παράβαση ουσιώδους τύπου, την οποία ο δικαστής της Ένωσης δύναται να εξετάσει ακόμη και αυτεπαγγέλτως. Επομένως, η μη εξέταση εσωτερικής προσφυγής προβλεπόμενης από τους εφαρμοστέους για την έκδοση μιας βλαπτικής πράξεως διαδικαστικούς κανόνες συνιστά παράβαση ουσιώδους τύπου και μπορεί, ως εκ τούτου, να ελεγχθεί αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης.

Δεύτερον, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, για πρώτη φορά, το Γενικό Δικαστήριο επιλήφθηκε υποθέσεως που αναπέμφθηκε ενώπιόν του από το Δικαστήριο κατόπιν επανεξετάσεως της απόφασης η οποία είχε εκδοθεί κατ' αναίρεση. Με την απόφαση της 8ης Ιουλίου 2010, T-12/08 P-RENV-RX, *M κατά EMA* (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε ότι το ανααιρετικό δικαστήριο μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να αποφαίνεται επί της ουσίας μιας προσφυγής, μολονότι η πρωτόδικη διαδικασία περιορίστηκε σε ένσταση απαραδέκτου η οποία έγινε δεκτή στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας. Τούτο συμβαίνει όταν, αφενός, η αναίρεση της ανααιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως ή διατάξεως συνεπάγεται κατ' ανάγκη συγκεκριμένη λύση επί της ουσίας της οικείας προσφυγής ή, αφετέρου, η εξέταση της ουσίας της προσφυγής ακυρώσεως εδράζεται σε επιχειρήματα που αντάλλαξαν κατ' αναίρεση οι διάδικοι κατόπιν κρίσεως του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Αν δεν συντρέχουν τέτοιες ειδικές περιστάσεις, η διαφορά δεν είναι ώριμη προς εκδίκαση κατά την έννοια του άρθρου 61 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επομένως, το ανααιρετικό δικαστήριο οφείλει να αναπέμψει την υπόθεση στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο, προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί των αιτημάτων που αφορούν την ουσία της προσφυγής. Έτσι και το ίδιο το Γενικό Δικαστήριο ανέπεμψε την υπόθεση στο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης.

IV. Αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων

Ο πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου επιλήφθηκε, κατά το υπό εξέταση έτος, 41 αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων, αριθμός που αντιπροσωπεύει σαφή αύξηση σε σχέση με τις αιτήσεις (24) οι οποίες είχαν υποβληθεί το 2009. Το 2010, ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων περάτωσε 38 υποθέσεις, έναντι 20 υποθέσεων το 2009.

Με τις διατάξεις της 15ης Ιανουαρίου 2010, T-95/09 R II και της 25ης Νοεμβρίου 2010, T-95/09 R III, *United Phosphorus κατά Επιτροπής* (που δεν περιλαμβάνονται στη Συλλογή), ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου έκανε δεκτές δύο αιτήσεις με αντικείμενο την παράταση της ισχύος μέτρου περί αναστολής της εκτελέσεως της απόφασης με την οποία είχε απαγορευθεί η εμπορία μίας δραστικής φυτοφαρμακευτικής ουσίας. Με τη διάταξη της 28ης Απριλίου 2009, T-95/09 R, *United Phosphorus κατά Επιτροπής* (που δεν περιλαμβάνεται στη Συλλογή), ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου είχε ήδη αναγνωρίσει ότι συνέτρεχε περίπτωση επείγοντος, εκτιμώντας ότι είχε αποφασιστική σημασία το γεγονός, αφενός, ότι η προσφεύγουσα είχε κινήσει μια προσφάτως θεσπισθείσα ταχεία διοικητική διαδικασία αξιολογήσεως, στο πλαίσιο της οποίας οι πιθανότητες της επιτυχίας ήσαν

μάλλον μεγαλύτερες απ' ό,τι στο πλαίσιο της διαδικασίας που κατέληξε στην απόφαση περί απαγορεύσεως και, αφετέρου, ότι η εν λόγω ταχεία διαδικασία θα μπορούσε να περατωθεί λίγους μόνο μήνες μετά την ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος του μέτρου απόσυρσης της επίμαχης δραστικής ουσίας από την αγορά. Εξ αυτού συνήγαγε ότι θα ήταν παράλογο να διατάξει την εφαρμογή της απαγορεύσεως μιας ουσίας, για την οποία δεν ήταν διόλου απίθανο να δοθεί λίγους μόλις μήνες αργότερα έγκριση κυκλοφορίας της στην αγορά. Κατά συνέπεια, αφού αναγνώρισε την ύπαρξη *fumus boni juris* και έκρινε ότι η στάθμιση των συμφερόντων απέβαινε υπέρ της προσφεύγουσας, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου διέταξε την αναστολή της εκτελέσεως της απαγορευτικής αποφάσεως έως τις 7 Μαΐου 2010.

Ακολούθως, η προσφεύγουσα πέτυχε, με διάταξη της 15ης Ιανουαρίου 2010, την παράταση, έως τις 30 Νοεμβρίου 2010, της ισχύος της χορηγηθείσας αναστολής, επειδή αποδείχθηκε τελικώς ότι η ταχεία διαδικασία δεν θα περατωνόταν πριν από την 7η Μαΐου 2010 και τα στοιχεία που δικαιολογούσαν την αρχική χορήγηση την αναστολή της εκτελέσεως παρέμεναν αμετάβλητα. Στις αρχές Νοεμβρίου 2010, η προσφεύγουσα υπέβαλε νέα αίτηση παρατάσεως, επικαλούμενη ότι η ταχεία διαδικασία αξιολογήσεως επρόκειτο να έχει αίσια έκβαση για την ίδια. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή είχε κινήσει τη διαδικασία εγκρίσεως της επίμαχης ουσίας και η οδηγία περί της εγκρίσεώς της θα ετίθετο σε ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2011. Υπό τις περιστάσεις αυτές, ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου, με διάταξη της 25ης Νοεμβρίου 2010, παρέτεινε μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2011 την αναστολή εκτελέσεως της απαγορευτικής αποφάσεως, στο μέτρο που συνεπαγόταν απόρριψη κάθε αίτησης χορηγήσεως αδείας για την κυκλοφορία της επίμαχης ουσίας. Όσον αφορά τα φυτοφαρμακευτικά προϊόντα που περιέχουν την εν λόγω ουσία, υπενθύμισε ότι η απόφαση περί απαγορεύσεως επέβαλε στα κράτη μέλη την υποχρέωση ανακλήσεως των αδειών για τα προϊόντα αυτά και ότι η αναστολή που χορηγήθηκε με τις προηγούμενες αποφάσεις αφορούσε και την ανάκληση των αδειών των σχετικών προϊόντων. Έτσι, ακόμη και μετά την έναρξη της ισχύος της εγκρίσεως της επίμαχης ουσίας, η προσφεύγουσα θα όφειλε να υποβάλει στις αρμόδιες εθνικές αρχές νέες αιτήσεις χορηγήσεως αδειών κυκλοφορίας για τα περιέχοντα την επίμαχη ουσία φυτοφαρμακευτικά της προϊόντα, δεδομένου ότι τα προϊόντα αυτά θα έπρεπε να αποσυρθούν από την αγορά πριν τη χορήγηση των εθνικών αδειών. Συναφώς, ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου διαπίστωσε ότι η νέα οδηγία περί εγκρίσεως της επίμαχης ουσίας δεν περιείχε διάταξη η οποία να καταργεί την απαγορευτική απόφαση, οπότε βάσει της αποφάσεως αυτής, αν δεν παρατεινόταν η ήδη χορηγηθείσα αναστολή, οι ισχύουσες άδειες της προσφεύγουσας για τα προϊόντα της έπρεπε να ανακληθούν. Επιπλέον, η νέα οδηγία δεν περιείχε ούτε διάταξη η οποία να λαμβάνει υπόψη την αναστολή εκτελέσεως που χορηγήθηκε με τις διατάξεις της 28ης Απριλίου 2009 και της 15ης Ιανουαρίου 2010, ώστε να αποτρέπεται το ενδεχόμενο διακοπής της εμπορίας των οικείων φυτοφαρμακευτικών προϊόντων και να διασφαλίζεται εύλογο μεταβατικό στάδιο μεταξύ της αποφάσεως περί απαγορεύσεως και της έναρξης ισχύος της νέας οδηγίας. Κατά συνέπεια, ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου παρέτεινε έως τις 31 Δεκεμβρίου 2011 την αναστολή που είχε χορηγηθεί όσον αφορά την ανάκληση των αδειών των φυτοφαρμακευτικών προϊόντων τα οποία περιέχουν την επίμαχη δραστική ουσία, υπογραμμίζοντας ότι διατάσσει το μέτρο αυτό λαμβάνοντας υπόψη ότι η εν λόγω ουσία είναι αβλαβής, όπως τελικώς προέκυψε μετά το πέρας της ταχείας διαδικασίας αξιολογήσεως.

Όσον αφορά αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων που αφορούν υποτιθέμενη αδυναμία των προσφευγουσών να καταβάλουν τα πρόστιμα που τους επέβαλε η Επιτροπή για παραβίαση των κανόνων του ανταγωνισμού, με τη διάταξη της 7ης Μαΐου 2010, T-410/09 R, *Almamet κατά Επιτροπής* (που δεν περιλαμβάνεται στη Συλλογή), ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου επιβεβαίωσε για μία ακόμη φορά τη νομολογία σύμφωνα με την οποία η προσφεύγουσα οφείλει να προσκομίσει συγκεκριμένα στοιχεία, στηριζόμενα σε πιστοποιημένα αναλυτικά έγγραφα που δίνουν μια πιστή και συνολική εικόνα της χρηματοοικονομικής του καταστάσεως και παρέχουν στον δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων τη δυνατότητα να εκτιμήσει τις ακριβείς συνέπειες, τις

οποίες η προσφεύγουσα θα υφίστατο κατά πάσα πιθανότητα, αν δεν χορηγούνταν τα προσωρινά μέτρα που ζητήθηκαν. Κατ' εφαρμογήν της νομολογίας αυτής, ο Πρόεδρος έκρινε ανεπαρκή την επίκληση, εκ μέρους της προσφεύγουσας, της προφορικής και μόνον αρνήσεως μιας τράπεζας, με την οποία ήλθε σε επαφή προκειμένου να εξασφαλίσει τραπεζική εγγύηση. Προσέθεσε δε ότι, μολονότι η νομολογία σύμφωνα με την οποία λαμβάνονται υπόψη τα οικονομικά του ομίλου των εταιριών έχει εφαρμοστεί συχνά ως προς τον πλειοψηφούντα μέτοχο, η συλλογιστική στην οποία στηρίζεται η ως άνω νομολογία είναι τέτοια ώστε δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο να ασκεί εξίσου επιρροή και σε σχέση με τους μειοψηφούντες μετόχους, εφόσον τα συμφέροντα ορισμένων εξ αυτών μπορούν, λαμβανομένης υπόψη της διαρθρώσεως της μετοχικής συνθέσεως, να δικαιολογήσουν τη συνεκτίμηση των οικονομικών τους πόρων. Εν προκειμένω, δεδομένου ότι στη μετοχική σύνθεση της προσφεύγουσας εταιρίας υπάρχουν δύο βασικοί μέτοχοι, οι οποίοι κατέχουν το 50 % και το 30 % του μετοχικού κεφαλαίου αντιστοίχως, η εν λόγω εταιρία όφειλε να διαβιβάσει στον δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων ακριβή στοιχεία σχετικά με τον μειοψηφούντα μέτοχο που κατέχει το 30 %⁴⁴.

Εξάλλου, η πρώτη αίτηση ασφαλιστικών μέτρων που υποβλήθηκε στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΚ) 1907/2006⁴⁵ θέτει το ζήτημα της αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της προβαλλόμενης ζημίας και του μέτρου του οποίου η εκτέλεση ζητείται να ανασταλεί. Με τη διάταξη της 26ης Μαρτίου 2010, T-1/10 R, *SNF κατά ECHA* (που δεν περιλαμβάνεται στη Συλλογή), ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου απέρριψε την αίτηση αναστολής της εκτελέσεως της καταχωρίσεως μιας χημικής ουσίας στον κατάλογο των ουσιών «που προκαλούν πολύ μεγάλη ανησυχία», με το σκεπτικό ότι καμιά διάταξη του κανονισμού 1907/2006 δεν είχε ως αποτέλεσμα την απαγόρευση ούτε τον περιορισμό της παρασκευής, της εμπορίας ή της χρήσης της εν λόγω ουσίας για τον λόγο και μόνον ότι καταχωρίστηκε στον ως άνω κατάλογο. Όσον αφορά τους φόβους ότι ο οικείος κατάλογος θα γίνει αντιληπτός από τη βιομηχανία και τους καταναλωτές ως «μαύρη λίστα» ουσιών προς αποφυγή, έκρινε ότι, καθόσον η εγγραφή της ουσίας στον επίμαχο κατάλογο δεν έχει ως αυτόματη συνέπεια την προοδευτική της αντικατάσταση από άλλες ουσίες, οι ενδεχόμενες αρνητικές αντιδράσεις των πελατών της προσφεύγουσας δεν μπορούν να θεωρηθούν ως συνέπειες τις οποίες ένας επιχειρηματίας θα αντλούσε ευλόγως από το γεγονός και μόνον ότι η επίμαχη ουσία χαρακτηρίστηκε ως ουσία που προκαλεί πολύ μεγάλη ανησυχία. Ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου αποφάνθηκε ότι, αν υποθεθεί ότι οι αρνητικές αυτές αντιδράσεις εξηγούνται λόγω μιας αλλαγής στην πολιτική που ακολουθούν οι οικείοι επιχειρηματίες, στηριζόμενης στην ολοένα μεγαλύτερη ευαισθησία σε θέματα επικίνδυνων ουσιών, πρόκειται για αυτόνομη επιλογή των επιχειρηματιών αυτών, η οποία συνιστά την καθοριστική αιτία της προβαλλόμενης ζημίας.

⁴⁴ Στο ίδιο πλαίσιο, αξίζει να σημειωθεί και μία άλλη υπόθεση —καλυπτόμενη από το απόρρητο λόγω του κινδύνου επισπεύσεως της πτωχεύσεως της προσφεύγουσας σε περίπτωση που αποκαλυπτόταν η επισφαλής οικονομική της κατάσταση— η οποία αφορούσε αίτηση απαλλαγής από την υποχρέωση που είχε επιβάλει η Επιτροπή, να συσταθεί τραπεζική εγγύηση ως προϋπόθεση για τη μη άμεση είσπραξη του επιβληθέντος προστίμου. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα είχε ήδη αρχίσει να εφαρμόζει σχέδιο καταβολής σε δόσεις του ποσού στην Επιτροπή, ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου εξέδωσε, βάσει του άρθρου 105, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, διάταξη περί αναστολής εκτελέσεως, ορίζοντας και ημερομηνία ακροάσεως προκειμένου να ενθαρρύνει τους διαδίκους να καταλήξουν σε δικαστικό συμβιβασμό. Αφού οι προσπάθειές τους στέφθηκαν με επιτυχία, η υπόθεση ασφαλιστικών μέτρων διαγράφηκε από το πρωτόκολλο.

⁴⁵ Κανονισμός (ΕΚ) 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH) και για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων καθώς και για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/45/ΕΚ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 793/93 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) 1488/94 της Επιτροπής καθώς και της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ του Συμβουλίου και των οδηγιών της Επιτροπής 91/155/ΕΟΚ, 93/67/ΕΟΚ, 93/105/ΕΚ και 2000/21/ΕΚ (ΕΕ L 396, σ. 1).

Όσον αφορά τις διαδικασίες προσκλήσεως προς υποβολή προσφορών, χρήζει μνείας η διάταξη της 31ης Αυγούστου 2010, T-299/10 R, *Babcock Noell κατά Entreprise commune Fusion for Energy* (που δεν περιλαμβάνεται στη Συλλογή), που εκδόθηκε επί υποθέσεως σχετικής με το διεθνές έργο κατασκευής και εκμεταλλεύσεως διεθνούς πειραματικού θερμοπυρηνικού αντιδραστήρα (ITER), το οποίο έχει ως σκοπό να καταδείξει ότι η ενέργεια σύντηξης είναι εφικτή, τόσο από επιστημονικής όσο και από τεχνικής απόψεως. Στο πλαίσιο του έργου αυτού ιδρύθηκε η ευρωπαϊκή κοινή επιχείρηση για τον ITER, της οποίας αποστολή είναι να συνεισφέρει στην ταχεία υλοποίηση της ενέργειας σύντηξης. Προς τούτο, η κοινή επιχείρηση συνάπτει συμβάσεις σχετικές με την προμήθεια αγαθών, την εκτέλεση εργασιών ή την παροχή υπηρεσιών. Όσον αφορά την περίπτωση διαγωνισμού που προκηρύχθηκε για τη σύναψη συμβάσεως προμήθειας συστοιχιών περιελίξεων πηνίων τοροειδούς πεδίου ITER, η προσφεύγουσα, εταιρία που ασκεί δραστηριότητες στον τομέα της πυρηνικής τεχνολογίας, υπέβαλε προσφορά η οποία απορρίφθηκε ως μη σύμφωνη με τους όρους της συγγραφής υποχρεώσεων. Η εταιρία άσκησε προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της απορριπτικής αποφάσεως και της αποφάσεως περί κατακυρώσεως της συμβάσεως σε μία άλλη επιχείρηση, ενώ υπέβαλε παράλληλα και αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, η οποία απορρίφθηκε καθόσον δεν συνέτρεχε εν προκειμένω καμία από τις προϋποθέσεις λήψεως προσωρινών μέτρων.

Όσον αφορά την προϋπόθεση του επείγοντος, η υποτιθέμενη προσβολή της φήμης της προσφεύγουσας δεν αναγνωρίστηκε από τον δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων, δεδομένου ότι η συμμετοχή σε δημόσιο μειοδοτικό διαγωνισμό συνεπάγεται κινδύνους για όλους τους συμμετέχοντες και αυτή καθαυτή η απόρριψη της προσφοράς ενός υποψηφίου, βάσει των κανόνων περί της συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων, δεν είναι επιζήμια. Σε περίπτωση παράνομης απορρίψεως της προσφοράς μιας επιχειρήσεως, γίνεται δυσκολότερα δεκτό ότι η επιχείρηση κινδυνεύει να υποστεί σοβαρή και ανεπανόρθωτη βλάβη στη φήμη της, δεδομένου ότι, αφενός, η παράνομη απόρριψη δεν σχετίζεται με τις ικανότητές της και, αφετέρου, τυχόν ακυρωτική απόφαση θα καθιστούσε δυνατή την αποκατάσταση της φήμης της, εφόσον αυτή είχε θιγεί. Επιπλέον, όσον αφορά τη στάθμιση των συμφερόντων, ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων επισήμανε ότι το συμφέρον της προσφεύγουσας να μπορεί να αναφέρεται, για διαφημιστικούς σκοπούς, στην επίμαχη σύμβαση είναι υποδεέστερο του γενικού συμφέροντος της Ένωσης, περιλαμβανομένου και του σχετικού συμφέροντος των πολιτών της, για ταχεία υλοποίηση του ITER, έργου που έχει προέχουσα πολιτικοοικονομική σημασία, όπως καθίσταται πρόδηλο εκ του γεγονότος ότι αφορά την εκμετάλλευση της σύντηξης ως εν δυνάμει ανεξάντλητης, ασφαλούς, αειφόρου, οικολογικής και οικονομικώς ανταγωνιστικής πηγής ενέργειας, από την οποία η Ένωση θα μπορούσε να αντλήσει σημαντικά οφέλη⁴⁶.

Πρέπει, τέλος, να υπογραμμιστεί ο νομικός, οικονομικός και κοινωνικό-πολιτισμικός αντίκτυπος των διατάξεων του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου της 30ής Απριλίου 2010, της 19ης Αυγούστου 2010, της 19ης Οκτωβρίου 2010 και της 25ης Οκτωβρίου 2010, T-18/10 R, T-18/10 R II, T-18/10 R II INTP και T-18/10 R II αντιστοίχως, *Inuit Tapiriit Kanatami κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου* (εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως, που δεν περιλαμβάνονται στη Συλλογή]. Οι διατάξεις αυτές ανάγονται στον κανονισμό (ΕΚ) 1007/2009⁴⁷, ο οποίος, προς διασφάλιση της καλής μεταχείρισεως των ζώων και προς θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων εμπορίας των προϊόντων που προέρχονται από τη θήρα φώκιας, απαγόρευσε, από 20ης Αυγούστου 2010, την κυκλοφορία των

⁴⁶ Όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις, αξιολογώμετες είναι και οι απορριπτικές διατάξεις της 15ης Οκτωβρίου 2010, T-415/10 R, *Nexans France κατά Entreprise commune Fusion for Energy*, της 26ης Μαρτίου 2010, T-6/10 R, *Sviluppo Globale κατά Επιτροπής*, της 5ης Φεβρουαρίου 2010, T-514/09 R, *De Post κατά Επιτροπής*, και της 20ής Ιανουαρίου 2010, T-443/09 R, *Agriconsulting Europe κατά Επιτροπής* (που δεν περιλαμβάνονται στη Συλλογή).

⁴⁷ Κανονισμός (ΕΚ) 1007/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, περί εμπορίου προϊόντων φώκιας (ΕΕ L 286, σ. 36).

προϊόντων αυτών στην αγορά, εξαιρώντας τα προϊόντα που προέρχονται από θήρα στην οποία εκ παραδόσεως προβαίνουν οι Inuit και άλλες κοινότητες αυτοχθόνων πληθυσμών για λόγους επιβιώσής τους. Η εξαίρεση αυτή στηρίχθηκε στην προστασία των στοιχειωδών οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων των κοινοτήτων Inuit, οι οποίες επιδίδονται στη θήρα φώκιας για την επιβίωσή τους, δεδομένου ότι η θήρα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον πολιτισμό και την ταυτότητα των μελών της κοινωνίας τους. Όσον αφορά τους όρους υπό τους οποίους θα επιτρεπόταν στις κοινότητες Inuit να προβαίνουν στη διάθεση των προϊόντων, αυτοί θα καθορίζονταν από την Επιτροπή με σχετικό εκτελεστικό κανονισμό.

Τον Ιανουάριο του 2010, διάφοροι κυνηγοί και παγιδευτές φώκιας, μεταποιητές προϊόντων που προέρχονται από θήρα φώκιας και εταιρίες που εμπορεύονται τέτοια προϊόντα ή τα χρησιμοποιούν για ιατρικούς σκοπούς άσκησαν προσφυγή ακυρώσεως του κανονισμού 1007/2009 και, τον Φεβρουάριο του 2010, υπέβαλαν αίτηση αναστολής της εκτελέσεώς του. Με διάταξη της 30ής Απριλίου 2010, ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου απέρριψε την ως άνω αίτηση. Συγκεκριμένα, διαπίστωσε μεν ότι δεν μπορούσε να αποκλειστεί το ενδεχόμενο η κύρια προσφυγή να κριθεί παραδεκτή και ότι οι προβληθέντες λόγοι ακυρώσεως ήσαν, κατά τα φαινόμενα, πρόσφοροι και σοβαροί σε βαθμό τέτοιο ώστε να στοιχειοθετείται το *fumus boni juris*, πλην όμως κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν συνέτρεχε περίπτωση επείγοντος, ιδίως καθόσον η Επιτροπή δεν είχε ακόμη θεσπίσει τον εκτελεστικό κανονισμό, με τον οποίο θα καθόριζε τους όρους εφαρμογής της εξαίρεσεως που αναγνωρίστηκε υπέρ των κοινοτήτων Inuit.

Τον Ιούλιο του 2010, οι προσφεύγοντες υπέβαλαν εκ νέου αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, στηριζόμενη σε νέα πραγματικά περιστατικά, συγκεκριμένα δε στη δημοσίευση του σχεδίου του εκτελεστικού κανονισμού της Επιτροπής. Ισχυρίστηκαν ότι ο επικείμενος εκτελεστικός κανονισμός, ο οποίος επρόκειτο να τεθεί σε ισχύ στις 20 Αυγούστου 2010, αποτελούσε όλως απρόσφορο μέτρο και θα καθιστούσε, στην πράξη, κενή περιεχομένου την εξαίρεση που αναγνωρίστηκε υπέρ των κοινοτήτων Inuit. Με διάταξη της 19ης Αυγούστου 2010, ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου έκανε δεκτή τη νέα αυτή αίτηση, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 105, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας και ανέστειλε, μέχρις εκδόσεως της διατάξεως με την οποία θα περατωνόταν η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, την εκτέλεσή του, επειδή περιόριζε, όσον αφορά τους προσφεύγοντες, τη διάθεση προϊόντων προερχόμενων από θήρα φώκιας στην αγορά.

Με διάταξη της 25ης Οκτωβρίου 2010, ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου περάτωσε τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων και απέρριψε, λόγω ελλείψεως επείγοντος, τη νέα αίτηση ασφαλιστικών μέτρων που είχε υποβληθεί τον Ιούλιο του 2010. Κατ' αρχάς οι προσφεύγοντες, εφόσον δεν υπάρχει ανάμεσά τους κάποια οντότητα δημοσίου δικαίου, δεν ήταν σε θέση να προβάλουν ομαδικώς τα γενικά οικονομικά, οικονομικά και κοινωνικά συμφέροντα των Inuit, αλλά έπρεπε ο καθένας από αυτούς να αποδείξει ότι ο κανονισμός 1007/2009 μπορούσε να του προκαλέσει, ατομικώς, σοβαρή και ανεπανόρθωτη ζημία, σε περίπτωση απορρίψεως της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων. Οι προσφεύγοντες όμως δεν απέδειξαν τίποτε σχετικό. Όσον αφορά τόσο τους κυνηγούς και τους παγιδευτές φώκιας όσο και τους μεταποιητές των προϊόντων, παρέλειψαν εντελώς να προσδιορίσουν το ύψος είτε των εσόδων τους από το κυνήγι ή τις λοιπές δραστηριότητες είτε της προσωπικής τους περιουσίας, ενώ δεν προσκόμισαν κανένα πιστοποιητικό αρμόδιας αρχής από το οποίο να προκύπτει δικαίωμά τους σε οποιαδήποτε μορφή κοινωνικής αρωγής, επίδομα ανεργίας ή άλλη παροχή, τη στιγμή που μία έκθεση, στην οποία οι ίδιοι παρέπεμψαν, έκανε λόγο για επιδοτήσεις στη Γροιλανδία και τον Καναδά, τις χώρες καταγωγής τους, χορηγούμενες προς υποστήριξη του κυνηγιού της φώκιας. Όσον αφορά τις εμπορικές εταιρίες του οικείου τομέα, δεν προσκόμισαν αριθμητικά στοιχεία που θα καθιστούσαν δυνατή την εκτίμηση της σοβαρότητας της προβαλλόμενης ζημίας, σε σχέση με το μέγεθος και τον κύκλο εργασιών της καθεμιάς από τις επιχειρήσεις αυτές.

Τέλος, όσον αφορά τον εκτελεστικό κανονισμό της Επιτροπής, οι προσφεύγοντες δεν κατάφεραν να αποδείξουν ότι είναι αδύνατη η δημιουργία ενός σύμφωνου με τις απαιτήσεις του κανονισμού συστήματος ανιχνεύσεως που να παρέχει τη δυνατότητα εντοπισμού των προϊόντων που προέρχονται από θήρα φώκιας στην οποία επιδίδονται οι Inuit. Αντιθέτως μάλιστα, η έκθεση την οποία οι ίδιοι προσκόμισαν παρέπεμπε σε συστήματα ανιχνεύσεως που ήδη χρησιμοποιούνται στην πράξη στη Γροιλανδία (σήμανση των προϊόντων με γραμμικό κώδικα και με τη μνεία «Προϊόν θήρας στην οποία παραδοσιακά επιδίδονται οι κοινότητες Inuit για λόγους επιβίωσης»). Οι προσφεύγοντες δεν εξήγησαν τους λόγους για τους οποίους ήταν ανέφικτη η προσαρμογή του γροιλανδικού συστήματος ανιχνεύσεως στις απαιτήσεις του εκτελεστικού κανονισμού.